

DELLERSON

PANORAMA

ANUARI 1941 - No. 2

LOSSE NUMMERS 15 CENT

**Als botter en logger
de haven uit varen**

LEVEND WATER

***Van beug en kuil; van fuik
en snoekbaarswant***

„Hoe het geweest is?” zegt Gerrit Burke, die net met de VD 202 aan wal is gekomen. „Gisteren hadden we nog geen veertig pond; vanochtend vingen we meer dan tweehonderd.” Dat is de visscherij op het IJsselmeer. Er zijn gisteren tegen het uur van den ochtendafslag twaalf bidders binnengeloopen. No. een tot en met no. elf maakten besommingen van f 20 tot f 50. De vangst van den twaalfden botter bracht f 230.— op. De gelukkige was met zijn kuil in een gat in den IJsselmeerbodem gekomen, die vol vette paling zat. In één trek was het gat leeg, waren de f 200 verdiend.

★ ★ ★

Langs heel de vlakke kust van wat eens de Zuiderzee was, van Volendam tot Den Oever, en verder rond langs Hindeloopen tot Harderwijk vertellen de visschers elkaar en zichzelf de verhalen van den man, die altijd geluk had. Die zijn fuiken benoorden den afsluitdijk uitzette en iedere twee dagen met een vollen botter binnen kwam. Tot hij op een goeden dag geen lust meer had.

„Ik weet niet, maar ik geloof niet dat het daar nog zoo bijster is; ik ga maar es ergens anders liggen,” had hij gezegd. Den dag daarop waren zijn fuiken, onder Medemblik, tot berstens toe vol, maar bij zijn opvolgers aan den dijk was zelfs geen ondermaatsch palinkje in de netten gekomen.

Lucht en water zijn een ondoorzichtige, grijze massa als we 's morgens uitvaren ter beugvisscherij. Van den wal komen we weg met een twintig pk-motor, honderd meter verder gaat het grootzeil omhoog. De fok is voor de meeste IJsselmeerbidders 'n overbodige luxe.

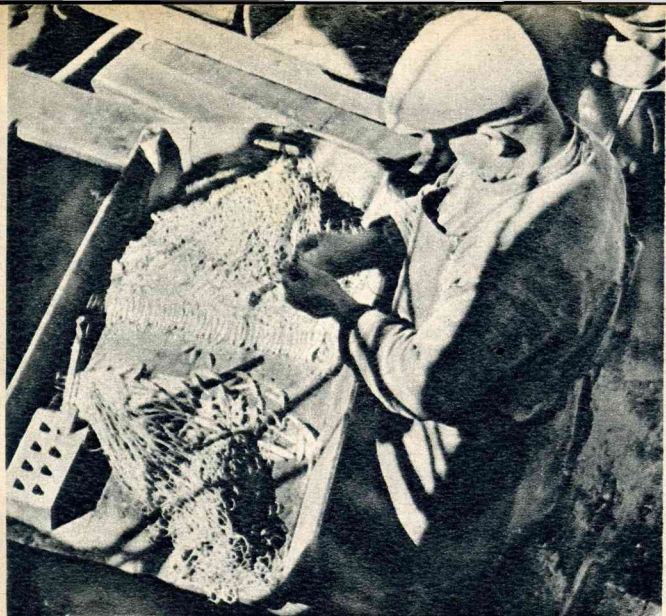
Aan boord van den beugvisscher wordt de twintig kilometer lange lijn ingehaald. Hand over hand, tot het ruwe water het vleesch tot bijkans op het been heeft uitgebeten.

Met een heel wat grooter vaart dan die van de korte golven, die tegen den ronden boeg beuken, komt de bloedroode zon boven den

Broodbonnen en een sigaret; de teekenen van dezen tijd. Maar de Urker visscher is de Zuiderzeevisscher van eeuwen her — altijd dezelfde.

Azen van de beug. Op de „spleet” ligt haak op haak en aan iederen haak komt 'n glinsterend aasvischje.

Paling, die met de beug gevangen werd, een vangst, die zijn geld best opbrengt.

Bij de visschers op het IJsselmeer. De EH 69 heeft voor de EH 17 'n boodschap voor den wal meegenomen.

horizon. Een heel klein lichtpunt — een cirkel-segment — een halve bol — de zon! En meteen is de eerste boei er, recht vooruit.

Alles staat klaar. Achterin, voor den schipper die op de hoge achterbank het roer houdt, de aasbakken, waar de beug in opgeschoten zal worden. Een man om de beug in te halen, twee om de aal af te snijden en de beug op te schieten.

Daar is de boei langszij. De lange bamboestok met den kurken dobber wordt binnen boord gehaald — de lijn naar het anker... halen... de eerste paling spartelt binnen boord.

De beug inhalen is een werk van lange uren. Hand over hand wordt de dunne lijn ingepalmd. De eerste spleet is al gauw binnen; zeshonderd meter touw, met na iedere paar meter een zijlijntje van een anderhalven meter, met hoek en aas.

Gisteravond laat werd de beug uitgezet; en heel den nacht heeft de dikke paling, die in den bodem haar voedsel zoekt, gelegenheid gehad de blinkende aasvischjes te vinden en zich vast te bijten. Bij dit lange want zitten de zijlijnen vele meters uit elkaar; zóó dat de grootste paling speelruimte heeft, al is de doodsstrijd van den gevangen visch ook allerminst een spel. Ruimte om zich in benauwenis en doodsangst heen en weer te zwiepen, zonder dat de beug in wanorde komt.

De handen van den knecht, die de beuglijn inhaalt, zien nu al grijs en uitgebeten van het water; hier is het zoetwater, maar het beugvissen was er voor honderd en voor tweehonderd jaar ook, toen het nog zoutwater was.

Twintig kilometer lang is het dunne touw; twintig

kilometer koord, die hand over hand, in kou en ijzel, met de bloote hand ingepalmd moeten worden. Tot nattigheid en kou vel en vleesch openrijten, blauw en bloedrood kleuren. En dat iederen ochtend — uren achtereen.

Tegen dat de zon goed aan hoogte heeft gewonnen, is de beug binnen. De paling is in de bun, die onder de heele schuit doorloopt. Een bun, die met het open water in directe verbinding staat en die daarom bij de bepaling van de tonnage van den botter niet meetelt. Vandaar dat een schip dat er naar twaalf ton uitziet, maar zeven ton meet. De dertig spleten, beugeinden van zeshonderd meter, zijn dooreengeknoedeld, opgerold in zeildoek en in de pekel gelegd. En de nieuwe beug wordt voor het volgend uitzetten geaasd.

Keurig op een rechtopstaand dubbel stokje, de spleet, geregen, liggen de haken van de beug opgeschoten; de lijn in losse kronkelingen er naast. Aan het eind van den aasbak een hoopje zand — daartusschen de witzilveren aasvischjes, die de kuil even te voren uit het IJsselmeerwater heeft gevischt.

Een voor een wordt een hoek van de spleet gelicht — een vischje wordt

aangeslagen en zorgvuldig in een rij op het zand gelegd. Daarachter worden zijlijn en beuglijn opgeschoten. En zoo ontstaat in iederen aasbak een lange, zorgvuldig geordende rij aasvischjes, als ballet-

Een IJsselmeervisscher.

Achter uit den botter wordt het snoekbaarswant over boord gezet. Aan begin en einde van iedere prak bevindt zich een boei: een bamboestok met twee vlaggetjes, door een paar drijvers gestoken.

want te water. Op den bodem van het IJsselmeer ligt het lood. Vandaar staat recht omhoog, bijkans een meter, het fijnmazige want, opgehouden door de kurken simmen aan de bovenlijn. Een simpele boei geeft begin en einde van iedere prak want aan. En verder hangt het maar van de snoekbaars af of de vangst goed of slecht zal zijn. Van 't jaar wilden ze wel — van 't jaar wilden ook de Noorsche duikeenden wel, die in grooten getale uit het hooge noorden komen zeilen, op het IJsselmeer neerstrijken, en met 'n fikschen

De visschersvloot in de haven van Enkhuizen. (Foto van Agtmaal)

hout van een hand lengte, met vlak er tegen aan een ijzeren staafje. Tusschen hout en ijzer is een smalle ruimte, waarin de vischhaken een voor een opgelegd worden. Dat houtje is de spleet; het kortste onderdeel van de beug dankt ook daaraan zijn naam spleet — en het uit den knoei halen van al die touwen en touwtjes, waar het eind van weg is, heet spleten.

En terwijl de zon schijnt, en heel de haven een fleurig beeld van typisch oud-Hollandsche werkzaamheid en kleurigheid biedt, staan de vier visschers... en het einde van de beug is nog bij lange na niet in 't zicht.

Naast het boord van de EH 008 is telkens een korte plons in het water — een jong palinkje, dat

aan zijn element teruggegeven wordt. De rechterhand van den Urker beweegt regelmatig heen en weer — twee keer in den palingbak — een keer over boord. In zijn linkerhand heeft hij een merkwaardig instrument — een vischmaat. Twee plankjes schuin tegen elkaar — de einden door driehoekige plankjes afgesloten. Telkens wordt een glibberige paling uit de teil gevischt — in het meetbakje geworpen — het is nog een kunst om het kronkelende gedierte er toe te brengen zijn mager lichaampje zoo te strekken dat zijn lengte aan die van het bakje gemeten kan worden.

28 cm is de maat op paling; 28 cm is de binnenmaat van het meetbakje. Er zijn palinkjes, die nog eens extra aan hun staart getrokken moeten worden om heel de lengte van het bakje te vullen. Maar als het zelfs met trekken en strekken niet wil... gaat de rechterhand met een zwaai overboord en de jeugdige paling wordt aan het leven teruggegeven. En langzaam raakt de bak vol bovenmaatsche aal.

Overal aan boord worden de teilen en emmers gevuld met scherp gebekte snoekbaarzen, kronkelende alen; wordt het kleine grut op een hoop aan dek saamgeveegd en in vaten en bakken geschept. Ook de puf heeft waarde.

Zoo is het leven op en rond het wijde IJsselmeer. Zeevisschers, van ouder op ouder, visschend met dezelfde botters, dezelfde netten als hun overgrootvaders, visschers van de zee... die nu zoetwatervisschers zijn.

Er zijn in ons goede vaderland Nederlanders die met een zegen in rivieren naar zoetwatervis op jacht zijn; er wordt in alle binnenmeren van Europa op baars en snoekbaars en karper en nog zooveel meer gevischt. Dat is het werk van zoetwatervisschers. Maar van onder den Drommedaris in Enkhuizen, over het ophaalbruggetje, onder de metersdikke wallepoort, komt een onvervalschte Hollandische watergeus; half lange broek, een kort wambuis, de halsdoekpunten wapperend in den wind, en het bronsgroen van zijn veel verstelde kleedagie verschilt niet van het bruin van zijn gezicht, waarin de half dichtgeknepen oogen gestaag in een verre verte staren; naar de oorlogsschepen van Bossu of de kapers uit Duinkerken...

En dat, jandorie, zijn dan zoetwatervisschers? Het lijken eerder leeuwentemmers in een kanarie-kooitje!

GER. H. KNAP.

Paling meten in de vischmaat.

Het vervelendste werk van den visscherman: spleten!

Nellen boeten, een werkje voor aan wal.

duik... in het snoekbaarswant verward raken en er den dood vinden. De koopman geeft er vijftien cent per stuk voor. Ze zijn te eten... als je er maar een pond boter bij doet... maar de duikeend heeft met het opofferen van eigen leven haar plicht meer dan gedaan; zij brengt géén boter mee.....

Onder water staat ook het schutwant van de fuiken. Langs heel den afsluitdijk steken de ruw behouwen palen en stokken honderden meters het water in. Van den kant van Wieringen ziet het er uit als een mastbosch, als een wirwar van krom gegroeide waterplanten. Maar langzaam rijt zich

Langzaam rijst de eerste groote hoepel van de fuik boven water.

het bosch tot een reeks stokken, die van den wal uit enkele honderden meters het water in reiken. Rood schijnt een winterzonnetje op het gele oliegoed van de visschers, die in twee bootjes bezig zijn met fuiken lichten. Veraf ligt de botter als een verlaten wrak stil schommelend op heel kleine en korte golfjes. Maar de twee booten dansen meters op en neer, kunnen elkaar amper vinden, om dan met vereende krachten den eersten kleinen fuikring boven water te halen. Langzaam rijzen de metergrootte hoepels uit het grijze water omhoog — steeds meer hoepels, tot plots het eind van de fuik met één forschen wip binnen boord wordt gehaald om leeggestort te worden.

Weken lang staat het van den wallekant uitgezette, aan stokken opgehouden schutwant in het water en dwingt de visch haar weg te kiezen naar den onschuldige gapende fuikmond — een weg waar geen terug meer mogelijk is.

Met moeite houden de visschers zich staande — uit de verte lijkt het water bijkans onbewogen; hier is de korte, scherpe golfslag als 'n venijnige branding.

„Au,” zegt de schipper van de EH 008 in de visschershaven van Enkhuizen en hij steekt zijn wijsvinger, waarin hij zich met een haak geprikt heeft, in den mond en zuigt er peinzend op. Even tijd om van het werk op te kijken; om rond te zien over den havendam, waar de eerste visschers hun teilen met visch al naar den afslag brengen; over de haven, waar botter naast botter ligt, bezig met het verwerken van de vangst, waarop de koopers in den afslag al wachten.

De drie anderen, die in den botter staan te „spleten”, kijken niet op. Ze staan er al uren; ze zullen er nog twee uur staan.

Heeft u, mevrouw, wel eens 'n kluwen wol, die in de war was geraakt, geordend en uiteen gehaald? Echt een prettig werkje. Maar u bent toch wel nooit begonnen aan 'n kluwen garen van zoo'n twintig kilometer? Ook niet als uw man en uw zoon en de neef van buiten, die op bezoek is, er aan hadden willen helpen!

Niet iedereen dag raakt er 'n kluwen wol in de war. Maar de beugvisschers staan iederen dag 's ochtends gedrieën of gevierden achter in hun botter, die aan den havenmuur gemeerd ligt, en halen twintig kilometer touw uit de war.

Een visscher is geen ontevreden mensch; maar maar aan het spleten heeft hij vijf broertjes dood.

Er zijn visschers, die den heelen rommel thuis bezorgen bij een ouden oom, of grootmoeder, of een tantetje op jaren. „Hier heb je de zwik, zoek het maar uit.” En in heel wat visscherswoningen maken de oudjes, die niet meer varen, zich verdienstelijk met spleten.

Vanwaar het woord spleten? Op een baksteen met twee rijen gaatjes staat, in den aasbak — een soort ongeschulpten linnengoedbak — recht op een stuk

Een onvervalschte Hollandse watergeus onder de poort van den Enkhuizer Drommedaris. (Foto's Knap)

KEMPHANEN DER ZEE

Een Glencannon-verhaal van Guy Gilpatric

Op een ochtend in den zomer van het jaar 1919, toen een Engelsche vrachtvaarder, de *Paxton Merchant* geheeten, door de lauwe wateren en de benauwde luchten der zeeëngte Bab-el-Mandeb voer, brak er een hevige twist uit tusschen den eersten machinist, David MacCrummon, en zijn oudsten assistent, een zekeren heer Colin Glencannon. In den loop van hun debat, dat zich afspeelde onder het scherm van de kampanje, werden de tegenstanders heftig, vervolgens sarcastisch, en eindelijk zoo razend, dat de benauwde luchten een zwavelachtige scherpte kregen, en de lauwe wateren kokend werden, doordat vlagen verzengende verwenschingen van de dekken der *Paxton Merchant* afketsten en sissend in haar kielzog neerkwamen. Het tumult nam een zoodanigen omvang aan, dat vleugen er van zelfs de brug bereikten, en kapitein Birkhead eindelijk meneer Wart, den tweeden stuurman, naar achter stuurde, om de oorzaak op te sporen. Zelf spitste hij intusschen zijn ooren.

„Weet je wat jij moest?” hoorde hij meneer MacCrummon schreeuwen. „Je most je oogen uit je hoofd schamen! Je weet er geen snars van en je wilt desondanks toch maar gelijk hebben.”

Kapitein Birkhead ging op den uitbouw van de brug staan en gluurde achterwaarts, juist op tijd, om meneer Glencannon zijn dekstoel aan puin te zien trekken en in machteloze woede de brokken overboord te zien gooien.

„MacCrummon,” kreet hij, „o MacCrummon, klapekster van Dunvegan, die je bent, as je maar zooveel hersens had als een idioot kon je misschien begrijpen, wat niks anders is dan een onbetwistbaar wetenschappelijk feit. Maar dat begrijp je niet, omdat je een nilskuiken en een stommeling bent, of om 't es precies te zeggen: je bent 'n totaal onontwikkeld en onopgevoed creatuur, dat 't leven doorscharrelt met z'n hersens in z'n broekzak en denkt dat twee plus twee drie is, en een V met een F schrijft!”

Kapitein Birkhead zag de pijp van meneer MacCrummon over 't hakkebord vliegen om zich met de fragmenten stoel te rangschikken onder de zeedrift en meteen, en passant, een haai te vergiftigen. De debaters pauseerden om adem te scheppen, en op hetzelfde moment beklom meneer Wart de ladder, om zijn rapport af te leveren.

„'t Is weer de gewone herrie tusschen die lamme Schotten, meneer,” zei hij, met een droomerigen blik in zijn oogen. „Ze zitten elkaar op 't achterdek de volle laag te geven.”

„O ja?” snauwde kapitein Birkhead. „En wat blik-slager dacht jij, dat ik anders dacht dat 't was — een leeuwerikenliedje? Ik wil weten waar ze over bekvechten. Wat hebben ze vandaag weer voor twist-appel?”

„Nou,” zei meneer Wart, met een schelen blik naar stuurboord, naar de luchtspiegeling, die danste en trilde boven de geblakerde rotsen van Gezegend Arabië, „voorzoover ik 't op heb kunnen visschen uit die afschuwelijke taal van ze, meneer, schijnt meneer MacCrummon vol te houden, dat katten nooit zweeten, en beweert meneer Glencannon het tegendeel. Volgens hem transpireeren alle katachtige dieren nitsluitend door hun voetzolen... en overvloedig ook. Da's 't woord, dat meneer Glencannon gebruikte, kapitein — overvloedig.”

„Overvloedig?” Kapitein Birkhead trok smalend zijn neus op. „Zei hij overvloedig? Nou, meneer Wart, dan kan ik je vertellen dat hun iets anders mankeert dan kattenzweet — iets, dat veel overvloediger en stukken koppiger is. Wie was 't ergste dronken, dacht je? En wie had de flesch?”

„Ja, eh...” — weer dwaalde de blik van den tweeden stuurman af naar flikkerende verten — „ik zou eigenlijk niet durven zéggen, dat een van de twee 't dronkenste was. Ze zijn geen van tweeën erger dronken dan gewoonlijk, dus da's zoowat gelijk op; en een flesch... ze hebben geen flesch. Ze hebben van den kok een veertiglitters-ketel geleend, en daar zuigen ze om de beurt uit met een glazen buisje, zoo'n buis als ze voor de peilglazen in de machinekamer gebruiken, meneer.”

„Zoo,” zei kapitein Birkhead ijzig, en tegelijk zijn

oogtanden vertoonend. „Een veertiglitters-ketel? Nou snap ik ten minste, waarvoor meneer Glencannon dien Arabier in Ismailia die tachtig pond dadels heeft afgestolen en waarvoor meneer MacCrummon aldoor met stoom aan 't knoeien was in den hulpketel en met al die fleschjes en stukken koperen pijp en zoo! Weet je, wat ze gedaan hebben? Ze hebben voor d'rzelf een sloot *gok* of *bing* gemaakt, of hoe 't goedje in dat taaltje van hun heet, snap je? Van mijn schip een likeurstokerij maken notabene! Leer één ding van mij, meneer Wart — pas je leven lang op voor machinisten, die uitvindingen doen!”

„Ja, meneer,” zei meneer Wart, zich met moeite losrukkend uit zijn bezorgde verstrooidheid. „Meneer MacCrummon is heel knap in 't uitvinden van apparaatjes en zoo, dat geef ik toe; maar... enfin, ik zal maar 'ns zeggen, bakt hij 't dezen keer niet een beetje te bruin, denkt n?”

„Wat bedoelt u te bruin bakken, meneer Wart?”

„Nou, die kwestie met meneer Glencannon. Als je 't goed nagaat is een kat een gewoon zoogdier, meneer; 't heeft haar, net als u of ik, en als 't haar heeft, heeft 't ook poriën, waar 't haar uit groeit, is 't niet zoo? En als 't poriën heeft... enfin, ik bedoel alleen maar: als u en ik en alle zoogdieren door die poriën zweeten, waarom zou een kat 't dan niet doen?”

Er daalde een wolk over 't gelaat van kapitein Birkhead; hij rukte zijn handen uit de zakken van zijn jekker en deed een snellen stap naar den stuurman toe. „Hoor 'ns meneer, wou u mij m'n les overhooren?” vroeg hij ruzieachtig. „Heb ik m'n handen niet genoeg vol aan die twee voordrachtskunstenaars uit Glasgow, zonder dat u me óók nog examen begint af te nemen? Misschien heeft een kat poriën en misschien ook niet, maar ik laat me door jou en door geeneen stuurman op mijn eigen brug voor zoogdier uitmaken, als je dat maar onthoudt!” Hij ging snui-vend van woede het stuurhuis binnen, keek naar den roerganger, toen in 't kompasshuisje en toen weer naar den roerganger. „En ten tweede,” riep hij, door het raam heen, „kan meneer MacCrummon best gelijk hebben. Al heeft een kat poriën... wat zou dat dan nog? Ik heb nog nooit een kat in 't zweet zien staan en u ook niet, en geen mensch, of durft u soms te zeggen van wel?”

„Vast niet, meneer!” riep de kwartiermeester aan 't stuur. 't Had hem allang moeite gekost, zijn mond er buiten te houden. „Ik weet nog goed 'n keer in Londen, toen een kat van 'n kennissie vamme...”

„Loop naar den blikslager met de katten van je kennissies!” brulde kapitein Birkhead. „Wie vraagt jou, om je leelijke snuit d'r tusschen te steken? Nee, man,” tierde hij, opnieuw naar meneer Wart gewend. „Wat weet jij, dat je meneer MacCrummon uit durft te lachen omdat ie zegt, dat katten nooit zweeten? Als er iemand weet, wat 'n kat is, ben ik 't; ik heb ze getroeteld en gekoesterd, achterna gelopen en weggejaagd in alle soorten weer en in alle klimaten, maar ik zal een boon worden, als ik ooit één druppeltje uit hun poriën heb zien komen.”

Meneer Wart maakte een paar slikbewegingen. „Maar wat meneer Glencannon zegt — hoe zit 't daar dan mee?” hield hij aan. „Dat katachtige dieren door hun voetzolen transpireeren? Hebt u weleens op hun voetafdrukken gelet, kapitein?”

Kapitein Birkhead stak zijn kin naar voren. „Hoor eens, stuurman,” zei hij, „de levenswijze van een kat is zijn eigen zaak, zooals de natuur dat geregeld heeft. En u zult me een plezier doen, als u niet meer met zulke kwesties bij uw meederen aankomt, of je kunt je congé krijgen, meneer!”

Meneer Wart, vol verwarring, trok zich terug, om de ladder klaar te laten maken voor den Adenschen loads.

„Mmm,” bromde kapitein Birkhead, met bonkende schreden het kaartenhuis betredend, „natuurlijk zweeten ze niet. Door d'r voetzolen niet en door d'r ooren niet en nergens!”

II.

De *Paxton Merchant* was in Aden aangelopen om kolen in te nemen — een heet, lawaaiig, vies en alleszins onaangenaam karwei, dat de zenuwen der zeelieden martelde en hun humeuren vertroefde.

Daardoor ontstonden uit het algemeene dispuut over hydraulische processen bij katten menigten scheldwoorden, drie vuistgevechten, en heel wat dolzinnig gewed. Het laatste bracht de heeren MacCrummon en Glencannon, een literflesch whisky meevoerend, tot een bezoek aan kapitein Birkhead.

„We wouen vragen of u den inzet wou bewaren, kapitein,” sprak meneer MacCrummon. „'t Is een flesch Duggan's Dauw van Kirkiuttilloch, zooals u ziet, 't beste spul dat er bestaat — en da's 't enige, waar Glencannon en ik 't over eens zijn. Door de misère van den oorlog is die flesch, die u nu in uw handen hebt, misschien de eenige, die er ten oosten van Suez te vinden is, dus past u er alstublieft op of 't uw kind was, kapitein, en geeft u 'm pas aan één van ons tweeën, als we samen bij u komen om u te vertellen, wie van ons tweeën de winnaar is.”

„Uh,” zei kapitein Birkhead, en hij borg de flesch in zijn buffet. „Als jullie dat grapje maar een beetje gauw uitvechten. Dat eeuwige gekef en gegooi en gesmijt zit me tot hiér, en d'r is van de tucht hier aan boord geen haar meer over; maar daar komt bij, dat ik zelf met meneer Larkin gewed heb — om drie pond.”

„Voor welken kant hebt u gewed?” vroeg meneer MacCrummon.

„Nou, niet zweeten natuurlijk! Ik heb al tegen meneer Wart gezegd, en tegen meneer Larkin en tegen iedereen, en nou zeg ik 't tegen jullie ook: iedereen, die zegt, dat een kat uitstraling heeft, is getikt.”

„O ja?” vroeg meneer Glencannon met vibreerend geluid. „Nou meneer, as ik dan es niet-officieel en onder voorbehoud van alle mogelijke respect m'n hart uit mag spreken, dan zeg ik zoo: as u geen kapitein was hier op die rottige ouwe mestpraam, liet ik u meteen es effen voelen wie d'r getikt is, en dan hield u d'r twee blauwe oogen van over! Maar nu de zaken staan zooas ze staan... afijn, u zult moeten wachten tot morgen; dan gaan die arme begoochelde MacCrummon en ik de noodige beslissende proeven nemen.”

„D'r uit! Allebei d'r uit!” bulderde kapitein Birkhead, en met een ruk haalde hij een knots uit een hoek. „Dachten jullie twee misbaksels, dat je mijn kajuit voor arena kon gebruiken?” Hij duwde hen het dek op, sloeg de deur achter hen dicht en bleef nijldig staan kijken, tot het daveren van meningsverschil in de verte verstierf. „Allemachtig, heb je ooit zoo'n stel meegemaakt?” mompelde hij verslagen.

Den volgende dag, toen de *Paxton Merchant*, aan dek krakerig van 't kolengruis, door de deining van de Golf naar Zeila voortwoette, herhaalde kapitein Birkhead dat gemompel met onfraaie uitbreiding en versiering. Immers de *Merchant*, van nature de kalmste en traagste schuit, die je maar uit kon denken, gedroeg zich plotseling als een paard, dat een wesp heeft doorgeslikt. Ze schoot met ongehoorde vaart vooruit, botste vinnig tegen de blauwe golven in en liet ze uitspetten tot breede vlagen schuim, waarin regenbogen van juweel flikkerden. Uit haar schoorsteen bolde een zwarte rook op, die diep neersloeg over haar kokende kielzog en zich dan tot lijkwade uitspreidde over het wateroppervlak. De dekken trilden en klopten alsof ze een torpedojager was, die in snelheidsproef voer, en van beneden klonk het gerinkink en geschraap van kolenschoppen op, en al het gerammel en gekletter van een stookruimte, waarin de duivel commando voert. Van tijd tot tijd kwam er een stoker, zwart als een gezegd satanskind, 't dek opgewaggeld om flauw te vallen, en hijgend te blijven liggen in groeiende plassen van zweet.

Kapitein Birkhead liep naar de spreekbuis van de machinekamer en floot er in. „Zeg eens,” tierde hij, „wat voeren jullie daar uit — probeeren jullie de platen van 't schip te schudden en alle kolen uit de bunkers op te stoken? We loopen minstens twaalf knopen — nee, dertien! Dat moet eens uit zijn!”

Juist was hij tot het besef gekomen, dat het lawaai beneden geluid was en dat het schip zijn normale

Vervolg op blz. 14

Flaggenparade bij
het begin van den
werkdag.

DE ARBEIDSDIENST IN NEDERLAND

Een bezoek aan het opleidingskamp te Tilburg

In verband met de invoering van den arbeidsdienst in Nederland bracht een onzer reporters een bezoek aan het opleidingskamp te Tilburg, waar de toekomstige leiders voor dezen dienst worden opgeleid voor hun belangrijke taak.

★ ★ ★

De gedachte van den arbeidsdienst is het eerst opgekomen in Zwitserland in een studentenmilieu, waar zij werd geboren uit het streven, daadwerkelijk mee te arbeiden aan de oplossing van „het sociale vraagstuk” bij uitnemendheid: het vraagstuk van de armoede.

Studenten trokken den boer op om geheel gratis te helpen bij het binnenhalen van den oogst, zij verlostten dorpen door wegeaanleg uit het isolement en boden dezen dorpen zodoende de middelen tot grooter welvaart.

Later volgden Silezische en Engelsche studenten dit Zwitsersche voorbeeld en ook in Nederland brachten verschillende studentenorganisaties hun vacaties door op het platteland, niet zoozeer om leidend en voorlichtend op te treden, hetgeen, gezien het culturele peil van ons volk, over het algemeen minder noodig is, maar veeleer om levendig contact te zoeken met de groepen van een dorpsgemeenschap of het volk van gewest en land.

Uit dit idealisme van studenten, ontstaan als een geheel vrijwillige dienst aan de gemeenschap, werd de arbeidsdienst spoedig een middel om bittere nooden te bestrijden, nooden van de jeugd, zooals den geesel der werkloosheid, en nooden van de gemeenschap.

Aan den nood der gemeenschap dankte de eerste arbeidsdienstplicht zijn ontstaan. Hij werd ingevoerd in Bulgarije, kort na het einde van den Wereldoorlog. Dit land had toen zeven jaren aan één stuk oorlog gevoerd; de wegen waren stuk, de spoorwegen niet onderhouden, de bosschen waren gekapt en de akkers verwaarloosd.

De staatskas was ledig en kon niet meer worden aangesproken voor herstel van al deze verwoestingen door middel van normaal betaalden arbeid. Daarom werd in Bulgarije de arbeidsdienst ingevoerd, die de mannelijke jeugd de verplichting oplegde, voor den tijd van zes maanden den staat te dienen, tegen verstrekking van levensonderhoud. In Duitschland vormt de arbeidsdienst de meest volledig uitgewerkte instelling van dezen aard.

Nederland is geen eiland, geen oase, doch een deel van de wereld en voor alle tijden verbonden met andere landen. De nooden, die andere landen teisterden, geeselen ook ons; de toekomst van Nederland is onze toekomst en die van onze kinderen; Nederland zal deze toekomst zélf moeten maken.

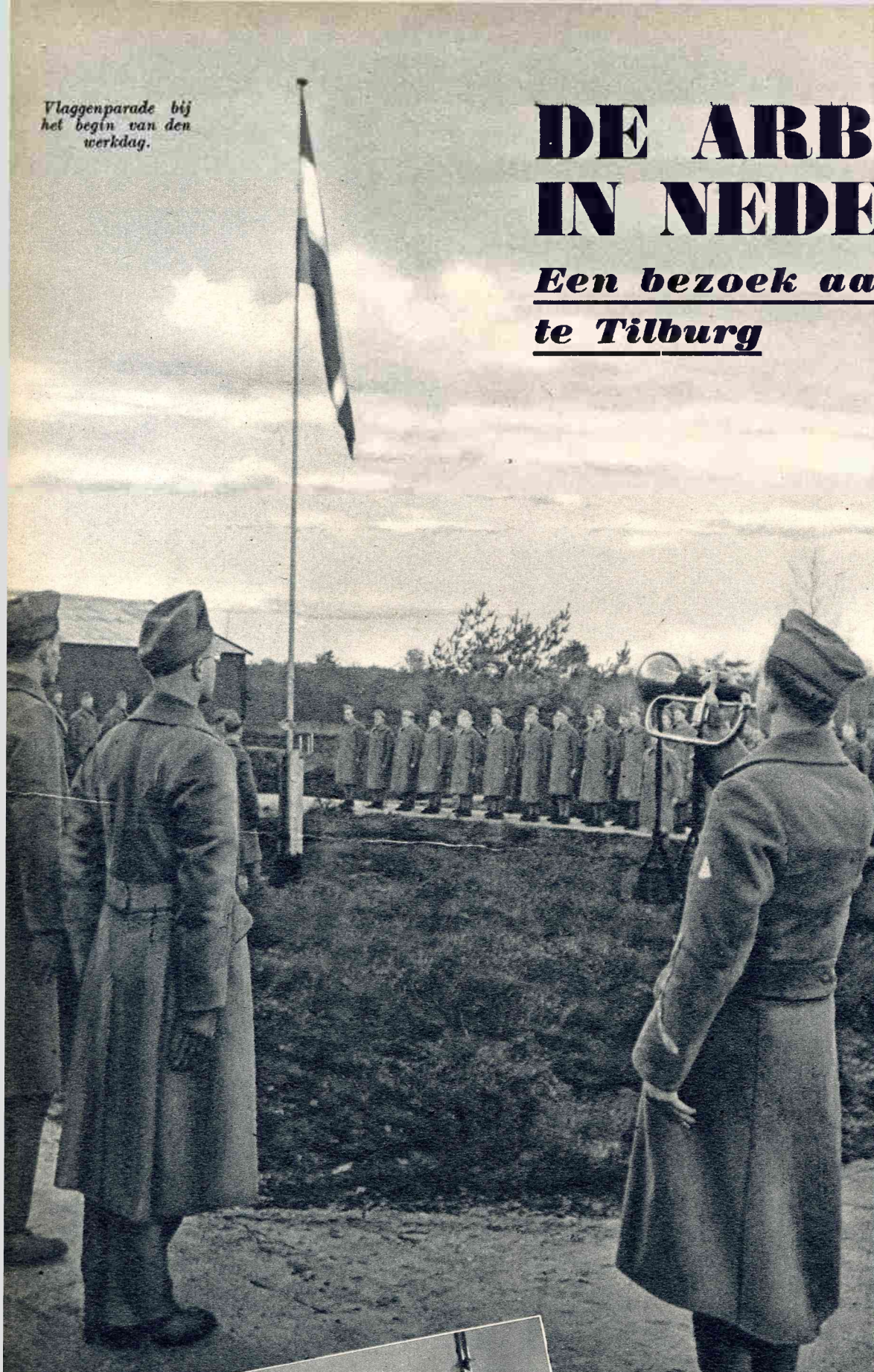
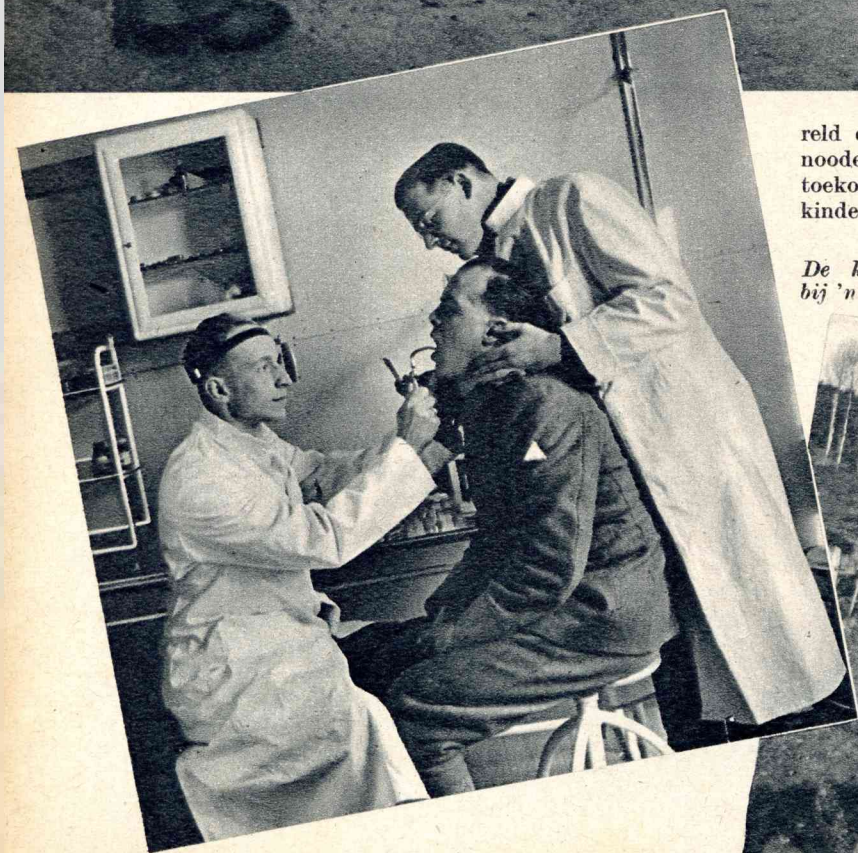
Wij hebben mannen noodig die wat kunnen en wat willen. Wij moeten een waarachtige volksgemeenschap vormen, een volksgemeenschap waarin de groepen niet

*De kampdokter
bij 'n onderzoek.*

*De kampwacht
bij het slaan der
„glazen”.*

*De aspiranten
maken een sport-
terrein.*

Bij het werk in het bosch moet flink worden aangepakt.

koel en afwijzend tegenover elkaar staan, doch elkaar achten en waardeeren ongeacht rang, stand of godsdienst. Om als volk te kunnen blijven voortbestaan, hebben wij vóór alles noodig de eensgezindheid.

In Nederland komt de arbeidsdienst als arbeidsplicht. Vrijwillig bestaat de arbeidsdienst al sinds veertien dagen en majoor Breunese, de commandant van den opbouw dienst, is belast met de organisatie ervan.

In dezen arbeidsdienst, een zuiver Nederlandschen arbeidsdienst, zal aan duizenden jongemannen, ongeacht afkomst of ontwikkeling, de gelegenheid worden geboden, gezamenlijk te arbeiden aan de vorming van een hoogst noodzakelijke, waarachtige volksgemeenschap, waarin deze jongemannen samen levend, gelijk in plichten en rechten, ons land en ons volk dienen. Een leerschool van de daad in echt Nederlandschen nationalen zin zal deze arbeidsdienst zijn.

Men zal zeggen, dat dit hooge idealen zijn, welnu, we kunnen het niet minder doen. Beneden onzen stand als cultuurvolk kunnen en willen wij niet leven en als de arbeidsdienst niet gedragen wordt door den wil en de sympathie van ons volk, van ons geheele Nederlandsche volk, kunnen deze idealen niet worden verwezenlijkt.

De arbeidsdienst, dit Nederlandsch paedagogisch instituut, heeft natuurlijk leiders noodig, opvoeders van onze achttienjarige mannelijke jeugd. Om deze leiders te vormen, werden in korten tijd vier opleidingskampen letterlijk uit den grond gestampt. De aspiranten, allen vrijwilligers, worden hier met de uiterste zorg opgeleid voor hun belangrijke taak. In drie van deze vier kampen werken voormalige leden van de weermacht, in 't vierde kamp leven burgeraspiranten.

De aspiranten, die vroeger lid waren van de weermacht, leggen hun rang af. De vroegere eerste luitenant draagt dezelfde kleeding als de voormalige korporaal, z'n wapen is de schop of de zaag. Hier zijn allen gelijk in rang, maar ook in geestdrift voor de taak. Er behoort werkelijk veel moed toe en opofferingsgezindheid om als gewezen officier of vaandrig 't „slaapie” en de kameraad te zijn van 'n ex-korporaal.

Iedere Nederlandsche jongen moet zich thuis voelen in den arbeidsdienst en 't is de taak der toekomstige leiders om niet alleen de werkers, maar ook 't Nederlandsche volk in den arbeidsdienst te doen gelooven. In deze zes maanden, tot April dus, moet hard worden gewerkt.

Niet slechts moet vier volle uren per dag practisch worden gewerkt met schop, zaag of bijl, doch ook de studietaak is omvangrijk. 't Program omvat o.a. de cultuur-technische vakken: landbouw, plantenteelt, boschbouw, ontwatering, wegeaanleg, etc. Het cultuur-historisch gedeelte, waarop de liefde en waardeering berust voor 't vaderland, zooals: sociale aardrijkskunde, heemkunde, kennis der sociale stroomingen der laatste eeuw, kennis der godsdienstige stroomingen. Verder Nederlandsche literatuur, inzicht in de kunsten van de Middeleeuwen af. Volgt 't sociaal-paedagogische gedeelte, o.a. inzicht in de psyche van de rijpere jeugd.

Terug in het kamp na een ochtend practisch werken.

Werk in het bosch.

(Eigen opnamen)

Dan zijn er de interne vakken: eerste hulp, hygiëne, zang, sport, tucht, tuchtrechten inwendige dienst, exercitie, etc.

Ieder opleidingskamp heeft tweehonderd bewoners en de dagindeeling is als volgt:

Kwart over zes réveille, daarna eten; van acht tot

negen onderlinge voordrachten. Om negen uur vlaggenparade, van negen tot één practisch werken. Om 1.40 sport, om twee uur theorie, daarna volgt kampcorvée en eten. 's Avonds van zeven tot negen is verplichte eigen studie.

Drie opzichters der Nederlandsche Heidemaatschappij treden op als leeraren voor het practisch werken.

De geest in de kampen is uitstekend, zooals dat ook past voor de toekomstige leiders van den arbeidsdienst. Uit den arbeidsdienst toch moet de „gemeenschapsmensch” worden gevormd, dit is: de goede staatsburger. De mensch, die zijn volk kent en liefheeft, zal bereid zijn, zich daarvoor een offer te getroosten, het offer van een half jaar gezonden landarbeid, die, goed opgevat, een heilzamen invloed moet uitoefenen ook op zijn zieleleven en verstandelijke ontwikkeling.

W. v. d. R.

Na het practisch werk. Terugkomst in het kamp.

De Erfenis

NAAR DE SCHILDERIJ
VAN J. DOMHUIZEN
(1839)

Een aandachtige beschouwing van 't romantische tafereel, dat we hiernaast in kleur voor onze lezers reproduceeren, zou ons, ook zonder de vermelding van den titel, kunnen doen vermoeden, waarom het hier gaat. De geopende geldkist, de beide in hun uiterlijke verschijning zoowel als in hun houding duidelijk getypeerde personen-groepen, verzameld om de eerbiedwaardige gestalte van den geestelijke, het beteekenisvolle portret op den achtergrond, dit alles duidt op een erfeniskwestie. En het vraagt niet veel onderscheidingsvermogen om de gevolgtrekking te maken, dat de blijkens de eenvoudige kleedij verarmde familietak door den erflater, wiens portret achter de opengeschoven gordijn zichtbaar is, werd bedacht met het beste deel van de erfenis. Met spijt, verontwaardiging en afgunst wordt de testamentaire bepaling door de blijkbaar reeds met aardse goederen beter bedeelde familieleden aangehoord. De gelaatsuitdrukkingen der verschillende personen uit dit kleine, zoo echt menschenlijke drama werden door den schilder raak en zuiver getroffen en de verdere stoffage, goed getypeerd als ze is, onderstreept nog de sfeer van gevoelige romantiek, die zich naar alle waarschijnlijkheid afspeelt in de werkkamer van den geleerde, die zijn testament schreef ten gunste zijner arme nabestaanden.

De Führer vierde het Kerstfeest te midden zijner soldaten. Naast den Führer de bekende jachtvlieger Oberstleutnant Galland.
(Foto Hoffmann-Stapf)

Uit het buitenland

Volgens berichten uit New York is het Noorsche motorschip Oslofjord, dat 18.673 bruto-registerton groot is en voor Engelsche rekening in de vaart was, op een mijn geloopt en gezonken. De Oslofjord was het grootste passagierschip onder Noorsche vlag.

(Foto Associated Press)

Bij een bomaanval van Engelsche vliegtuigen op Berlijn werd de Dom van Berlijn beschadigd. Een beeld van de vernieling, welke werd aangericht.
(Foto Holland)

Vele inwoners van Londen brengen de nachten door op de perrons van de ondergrondse spoorwegstations, waar zij, in dekens en jassen gewikkeld, slapend het aanbreeken van den dag afwachten.

(Foto Associated Press)

DAGELIJSCH KARWEI VOOR MOEDER DE VROUW: DE MELKEMMERS BOENEN

EEN AARDIG TAFEREELTJE OP EEN BOERENERF TE HOEVELAKEN

(Foto Geldersch Panorama)

GELDERSCH PANORAMA

KANTOREN: ARNHEM — NIEUWE PLEIN 42
TELEFOON INTERCOMMUNAAL 24825 - GIRONUMMER 383772

SCHADUWEN DER DUISTERNIS

☆

Een film uit de onderwereld onder regie van Erich Engels. Dit genre films was aanvankelijk een zeer gewaardeerde specialiteit der Ufa, en met deze film zet zij haar traditie voort.

☆

Een goede, pittige detectivefilm is altijd nog een welkome aantrekkelijkheid voor een groot gedeelte van het bioscooppubliek. En onder detectivefilms worden dan verstaan alle soorten films, waarin de misdaad wordt bestreden en de gerechtigheid ten slotte overwint. Vanzelfsprekend dienen eerst de misdadigers successen te boeken en al naargelang die successen meer om wraak riepen, werd de spanning grootter en was de waardeering intenser, indien dan aan het einde de sterke arm sterker dan die der boeven bleek te zijn en de afstraffing begon. Het bekende gezegde: „Crime never pays” zou dan ook 't beste vertaald kunnen worden met: „De misdaad betaalt altijd het gelag”.

De hoofdpersoon uit deze film is een van die onderwereld-typen, die over lijken gaan en door hun invloed en relaties iedereen naar hun hand zetten, waarmede zij in aanraking komen. Hij beoefent zoo'n beetje alle ondeugden welke in beschaafde als onbeschaafde staten verboden zijn en door zijn geniale listigheid gelukt 't hem langen tijd uit de handen van de justitie te blijven. Terwijl hij oogenschijnlijk ongemerkt zijn gang gaat, is ook de politie diligent en weeft haar onzichtbaar web met nog grootere schrandereheid. De misdadiger mag dan al een geniale knobbel hebben, een coöperatie van geniale knobbels is

De geheimzinnige vreemdeling (Rudolf Fernau), die al roovend door het leven gaat, doch die ten slotte toch den prijs betaalt voor zijn misdaden.

Van een meisje, dat op jacht is naar een rijken man, verneemt de bandiet nieuwe inlichtingen over een slachtoffer en weldra prijkt weer een nieuwe scalp aan zijn ceintuur (Fernau en Ellen Bang).

de oorzaak van zijn val. Rudolf Fernau, die ons in manier, houding en gebaren ongeveer doet herinneren aan Gustav Gründgens, is de man die zich als een vijand van het volk gedraagt door te moorden en te rooven dat het een lust

is. Max (Rudolf Platte) is zijn eerste assistent, terwijl Bruno Melke (Reinhold Brent) eigenlijk tegen zijn zin aan de misdrijven moet deelnemen. Jammer, we hadden dezen laatste graag de lieflijke Christine Grabe, wie hij ernstig 't hof maakte, als vrouw gegund; zoo sympathiek deed hij zich voor.

Wie van spannende en knallende films houdt, kunnen we deze Ufa-film aanbevelen.

Scherven brengen geluk, doch zeker niet in dezen vorm, waarbij de arrestatie van den misdadiger nog slechts een kwestie van minuten is. Het zijn v.l.n.r. R. Brent, R. Fernau en C. Grabe.

(Foto's Terra-film der Ufa)

Het hok, waarin de zilvervos zijn nest heeft, is driedubbel geïsoleerd, zoodat de jongen zelfs bij strenge vorst geen kou hoeven te lijden. De binnenste kist (de derde van buiten) is bekleed met een dikke laag geperst papier, dat met cement is bestreken teneinde te voorkomen dat de vossen er aan gaan knagen.

Geen moment verliest de vos den bezoeker uit het oog; zijn felle oogjes volgen alle bewegingen. Links de vierkante koker, waardoor de vossen in het nest kunnen komen.

ZILVERVOSSSEN OP DE VELUWE

Een bezoek aan een vossenfarm te Epe

Alle rennen staan op eenigen afstand van elkaar, want de vossen zijn kwaadaardig en zouden gerust een anderen vos, die het waagt zijn poot door de afrastering te steken, dat lichaamsdeel afbijten. Tusschen de rennen is een doorloopkoker aangebracht, waardoor de dieren van de eene ren naar de andere overgebracht kunnen worden.

Ofschoon de vossen van nature zeer schuw zijn, is de eigenaar van de vossenfarm hun zoozeer vertrouwd, dat de dieren rustig uit het bakje met voedsel komen eten.

Wanneer een vrouw gaat winkelen en dus veel tijd doorbrengt voor de etalages van modemagazijnen, zoekt zij het eerst naar die artikelen, die „zonder punten” verkrijgbaar zijn. Bont is één van die producten en het huidje van den zilvergrijsen vos, die oorspronkelijk uit het koude Alaska afkomstig is, behoort wel tot de meest gevraagde soorten. Wij hebben daarom eens een bezoek gebracht aan een dezer vossenfarms en zullen u daarvan het een en ander vertellen.

Een jaar of veertien geleden werden de eerste zilvervossen uit Canada naar Nederland gebracht en begon men hier zijn geluk te beproeven met de fokkerij. Aanvankelijk had men met vele moeilijkheden te kampen: de eerste geïmporteerde zilvervossen waren van nature zeer wild en schuw en konden moeilijk aan hun nieuwe omgeving wen-

Met een slagnet worden de vossen, die vliegensvlug door de ren heen en weer lopen, gevangen.

nen. Doch een goede verzorging en vooral een uitstekende voeding brachten daarin spoedig verbetering en na enkele generaties waren de vossen al heel wat tammer geworden.

De heer M. J. van der Tuuk te Epe, die ons in de gelegenheid stelde deze geïllustreerde reportage te maken, vertelde ons als een merkwaardigheid, hoe de K.L.M., thans twaalf jaar geleden, op zijn verzoek haar piloten opdracht gaf tijdens hun vluchten de omgeving van de vossenkwekerij te mijden, daar het lawaai der zwaar ronkende vliegtuigmotoren de vossen onrustig maakte. Thans zijn de dieren aan het lawaai gewend en zelfs een vreemde kan zich in de rennen begeven zonder onheil te veroorzaken. In den paartijd, die omstreeks Nieuwjaarsdag begint, hebben de dieren groote behoefte aan rust en toonen ze weinig eetlust; de vossen begraven hun voedsel en de kweker is dan soms wel genoodzaakt hen te laten vasten. De gevleugelde vrienden uit de omringende bosschen, vooral de ekster, weten echter maar al te goed, dat er in dezen tijd van het jaar iets voor hen overblijft en daar de rennen, waarin de vossen zich kunnen bewegen, aan de bovenzijde niet zijn afgesloten, vliegen zij al gauw op de restjes af. Menig jong en dus onervaren ekstertje werd evenwel bij deze eetpartijtjes door de vossen gesnapt en moest er het leven bij laten.

Na een draagtijd van eenenvijftig of tweeënvijftig dagen werpt de moeder vos een aantal jongen, meestal een nest van vier, vijf of zes jonge vosjes, die men de eerste weken zeker niet te zien krijgt. De fokker is natuurlijk zeer benieuwd naar het aantal jongen (de vossen uit een grooten worp zijn altijd het sterkst en het best geschikt voor de fokkerij) en naar den toestand, waarin de diertjes verkeren..., maar toch zal hij het niet wagen zich in 't hok, vaak zelfs niet eens in de ren te begeven, omdat er dan groote kans bestaat, dat de oude vos het nest verstoort en de jongen doodt. Zeventien dagen na hun geboorte doen de jonge vosjes hun oogen open en een week later komen ze voor het eerst naar buiten. Zes maanden duurt het, eer de jonge vossen de volwassen grootte hebben en eind November, begin December zijn de watervlugge diertjes, om een vakterm te gebruiken, „pelsrijp”. Omstreeks dezen tijd worden de vossen door middel van electrischen stroom snel en pijnloos gedood en nadat de huiden geprepareerd zijn, kan de handel in het veelgevraagde vossenbont een aanvang nemen. De kweker houdt de beste dieren aan en tracht weer nieuwe nesten te fokken, ofschoon dit vooral in dezen oorlogstijd zeer moeilijk is.

Een extra-tractatie voor de vossen. Alle hebben ze het oog gericht op den heer van der Tuuk, en ieder vosje wacht in spanning af welk deel hem zal worden toegeworpen.

De heer M. J. van der Tuuk demonstreert hoe de kweker zijn vossen vervoert. Wanneer men een vos bij de achterpooten en den staart optilt, is het dier volkomen machteloos.

Vossen zijn namelijk echte lekkerbekken. Terwijl u en ik ons altijd tevreden hebben gesteld met een klein stukje vleesch, onverschillig of het nu van een koe, een schaap, een varken of een paard afkomstig was, bestond het hoofdmaal van de zilvervossen in vroeger tijd uit malsche jonge haantjes, die ongeveer drie weken oud waren: dit jaar hadden de kippenhouders echter geen kuikenrijst ter beschikking, zoodat de vossen het zonder kippebout moesten stellen. Ander vleesch was eveneens zeer moeilijk en slechts in kleine hoeveelheden te verkrijgen. Het was dan ook geen wonder, dat vele vossenkwekers dit jaar hun dieren, zoodra ze pelsrijp waren, doodden en zij zullen zich al gelukkig prijzen, wanneer zij in staat zijn in 1941 enkele paren fokdieren aan te houden.

Van de honderd vossenkwekerijen, die we in heel Nederland tellen, zijn er meer dan vijftig op de Veluwe gevestigd, zoodat we dit deel van onze provincie terecht een dorado voor

zilvervossen kunnen noemen. Al onze kwekerijen te zamen leveren echter per jaar niet meer dan ongeveer tweeduizend huiden, zoodat de vraag naar het bont van den zilvervos, waarvan er voor het begin van den oorlog jaarlijks tienduizend huiden werden ingevoerd, veel grooter is dan het aanbod. De kosten van den vossenfokker zijn belangrijk gestegen, zoodat ook de prijzen van het bont hooger moesten worden, terwijl de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat de fokkerij van zilvervossen tijdelijk wegens gebrek aan voedsel (vleesch en meel) moet worden stopgezet.

Wie in de gelegenheid is zijn echtgenoot een prachtige zilvervos ten geschenke te geven, moge dan ook wel zorgen, niet te laat te komen! (Eigen foto's)

Een bijzonder mooie cape van vossenbont, gemaakt uit de huiden van twee zilvervossen.

KEMPHANEN DER ZEE

Vervolg van blz. 5

bedaarde gangetje had aangenomen, toen hij de verwekkers van zijn toorn het dek op zag komen. Meneer Glencannon had een groote rol lichtgroen vloepapier bij zich, en meneer MacCrummon torste een verlake blikken broodtrommel. Boven stond de kapitein hen op te wachten.

„Zoo,” begon hij. „Nou ben ik benieuwd...” MacCrummon bracht hem met opgeheven hand tot zwijgen. „’t Is een jammerlijke mislukking geworden, meneer, een fiasco,” zei hij. „De proef is op niks uitgelopen, dus we zijn nog precies even ver. We hebben de kat genomen...”

„Welke kat?” vroeg kapitein Birkhead. „Nou, die we gisteravond in Aden hebben opgepikt; dus we namen de kat, die we van ’t begin af al in de broodtrommel hadden, en we zetten haar in ’t stookhok, waar ’t flink heet was. Om de proef zoo zeker mogelijk te maken hebben we alle ventilators gesloten en gestookt, tot we tien voet van de ketels een temperatuur van 163 graden Fahrenheit hadden. — Afijn, we namen een schop en we duwden de trommel met de kat er in vlak voor een open fornuisdeur. Ik stond met m’n horloge klaar om den tijd op te nemen en Glencannon spreidde ’t vloepapier uit.”

„Ja, ja!” viel kapitein Birkhead hem ongeduldig in de rede. „Hoe is ’t afgelopen? Heeft ie gezweet of niet?”

„Daar kunnen we helaas niks van zeggen,” nam meneer Glencannon den draad van het verhaal over, „Na verloop van tien minuten hebben we de trommel opengemaakt, en we vonden niks terug dan een verkoold en verschrompeld en vormeloos lijk.” „Wel allemachtig!” De kapitein deinsde terug tot de reeling. „Ik laat me hangen...”

„U moet doen wat u niet laten kunt, meneer,” zei Glencannon, hoffelijk buigend. „En nu we onzen plicht tegenover de wetenschap volbracht en het arme, verbrande overschot van ’t proefkonijn aan de golven toevertrouwd hebben, komen we vragen, of u zoo goed wou zijn de flesch whisky terug te geven, die we laatst aan uw hoede hebben toevertrouwd.”

„Ja,” zuchtte MacCrummon. „d’r valt niks meer te wedden, dus deelen we maar gelijk op. Da’s ’t wijste, net als van Salomon, toen hij dien Samari-taanschen baby in tweeën liet hakken.”

„Precies,” beaamde meneer Glencannon. „Bedankt voor ’t bewaren, kapitein... geeft u maar hier!”

„Dat zou je wel willen!” kreet meneer MacCrummon, hem de flesch afgrissend. „Loslaten, grijpgier, of ik veeg zóó den vloer met je!”

„Dacht je?” De hand van meneer Glencannon schoot uit in de richting van de knots, maar kapitein Birkhead was er ’t eerste.

„Nou bedaar allebei,” snerpde hij. „Mond dicht zeg ik je, en kijk hier eens goed naar!”

Het voorwerp, waarvoor hij hun aandacht vroeg, was een kort dik pistool, en terwijl hij den mond heen en weer liet gaan voor hun krimpde middels zagen zij het dof grijze blinken van doodelijk lood in al de vele kamers.

„Zoo, leelijke Schotsche brulapen,” zei hij. „Nu heb ik genoeg van dat geblaf en gedonderjaag aan boord van mijn schip, dus nu moet ’t maar eens meteen uit zijn. Ga aan die tafel zitten, alle twee, en schrijf op wat ik dicteer. Ik schrijf ’t óók op, dan hebben we alle drie een exemplaar. Vooruit maar:

Aangezien en inzooverre als wij ondergeteekenden, David MacCrummon en Colin Glencannon, samen en in vereeniging in eigendom hebben en bezitten een flesch, op etiket gewaarmerkt als Duggan’s Dauw van Kirkintilloch, de inhoud van welke flesch door ons verkregen is door gezamenlijke wetenschappelijke proefnemingen, verklaren wij hierbij, dat de inhoud van voornoemde flesch voor gelijke deelen aan elk van ons behoort, namelijk de helft aan den een en de helft aan den ander. Vervolgens komen wij overeen, dat de verdeling van voornoemden inhoud of van hetgeen hij op zal brengen bij ruil, verkoop of welke andere beschikking ook, op een eerlijke en rechtvaardige manier zal geschieden, zoodat daaromtrent nu of in de toekomst geenerlei geschil tusschen ons beiden zal ontstaan. Eh... eh...”

Er werd op de deur geklopt.

„Binnen!” riep kapitein Birkhead, zonder zijn revolver te laten zakken. „O, telegram voor me?” Hij keek de draadlooze mededeeling in, maar scheen die niet te begrijpen; hij ging althans woord voor woord nog eens na. De machinisten zagen zijn gezicht rood worden en het rood verdonkeren tot paars. Zijn neusgaten kwamen uitstaan. Het pistool bonkte op tafel.

„Is ’t ’r wat, kapitein?” vroeg meneer Glencannon bezorgd. „Iets met uw vrouw? ’n Sterfgeval? Vermeerdering van gezin?”

„Ja! Nee! Niks!” stotterde kapitein Birkhead, wankelend op zijn beenen en in ijdele woede zijn vuist boven zijn hoofd schuddend. „Leelijke stomp-zinnige idioten! Harige monsters van Glasgow! Kijk eens wat jullie me gebrouwen hebben! Hier, lees, lees!”

Het telegram luidde:

„Ontving betrouwbare inlichtingen dat grijze kat, luisterend naar naam lady Diana Menier, gestolen is door twee officieren uw schip. Kat dierbaar eigendom van sir Neville Keith-Ross, gouverneur van Aden. Kat in goede conditie afleveren havenmeester Zeila anders worden schuldigen zoo streng mogelijk vervolgd. Dringend antwoord gewenscht.”

„Asjeblijft!” jammerde kapitein Birkhead. „Jullie hebben mijn schip mooi in de nesten geholpen. Er is maar één geluk bij: dat ze jullie tweeën achter de tralies draaien. Daar hoorden jullie allang.”

„Kom, kom, kapitein vindt u dát nou zoo verschrikkelijk?” zei meneer Glencannon opgewekt. „U moet nooit vergeten, meneer, de waarheid komt altijd bovendien, dus u antwoordt alleen maar: Kat niet hier aan boord.”

„Ik hoef jou niet te vragen wat ik moet antwoorden!” raasde kapitein Birkhead. „Ga allebei zitten, net als zooeven, en schrijf onder dat contract, dat ik aan ’t dicteeren was, ahem...”

„Wij verklaren hierbij tevens dat niemand buiten ons beiden deel heeft genomen aan of kennis heeft gedragen van de proeven, die wij hebben ondernomen, en dat dit deelgenootschap onder alle omstandigheden zal gehandhaafd blijven. Verder verklaren wij, dat de verantwoordelijkheid voor het stelen van een kat, toebehoorend aan den gouverneur van Aden, geheel en uitsluitend op ons neerkomt.”

„Zoo!” Kapitein Birkhead nam de drie teksten en vergeleek ze nauwlettend met elkaar. „Nu komt de verantwoordiging voor dat gevalletje ten minste niet op den verkeerde terecht! Meneer MacCrummon, u bent de oudste officier, dus die flesch whisky geef ik aan u. Neem ze mee naar uw hut, neem er precies uw helft af, en geef de rest aan meneer Glencannon.”

’t Was tijd voor meneer Glencannon, om zijn dienst in de machinekamer te beginnen. Hij daalde de glibberige ijzeren ladders af naar het daverende, snikheete hol en grinnikte. „Mogen de uren vliegen! Ik ben een halven liter nectar te wachten, en ik heb nog net tijd om ’m op te drinken, voor we gaan eten.”

Naarmate echter de middag vorderde, genoot hij meer van de afwachting, en aan ’t eind van zijn dienst wenschte hij bijna, dat de verwezenlijking vertraagd zou worden. Toen hij dus naar achteruit ging, naar zijn kwartier, en meneer MacCrummon aan de werkbank op ’t kuildek zag staan, bezig met iets uit te vinden, hield hij zijn schreden in.

„En, wat wordt ’t vandaag, meneer Mac?” vroeg hij gemoedelijk.

Meneer MacCrummon, mild gestemd door omstandigheden, waarvan het alcoholgehalte der atmosfeer om hem heen getuigenis aflegde, keek op van de blaaslamp, waarmee hij een koperen deurknop aan ’t verhitten was, en kreeg een kleur.

„Och, ’t is niks, ’t is heusch niks,” zei hij grijnzend. „Ik probeer alleen ’n handig kleinigheidje voor elkaar te krijgen... een opvouwbaren ploertendooder, zie je, dien je makkelijk in je zak kunt dragen.”

„Da’s aardig!” knikte meneer Glencannon goedkeurend. „En nou” — hij knipoogde — „zal ik maar eens naar mijn hut gaan, meneer Mac, om een druppeltje van dien Duggan te proeven.”

De flesch stond op meneer Glencannon’s latafel, en toen hij haar tegen ’t licht hield en den inhoud met micrometrisch oog peilde, werd hij gewaar, dat de deeling tot op den millimeter nauwkeurig was geschied, strikt volgens contract.

Hij zuchtte weelderig. Hij smakte met zijn lippen.

„Nou, daar gaat ie!” zei hij, zijn hoofd schuin naar achter wippend. Er volgde een stilte van verrukking, maar opeens werd het slokken propfen, en het geklok werd geproest, en de voormalige stilte van verrukking werd stukgeslagen door een woordbom.

„Olie!” hijgde meneer Glencannon, en hij veegde zijn tong af aan het gordijntje van de patrijspoort. „Vuile, bedorven olie! Nou is ’t welletjes!” Hij greep de flesch in haar nek en trok uit ten strijde.

Toen begon het spektakel. Hoe ’t precies ging, is niet te vertellen — de lezingen verschillen — maar binnen een minuut was ongeveer tweederde der bemanning in gevecht. De pro-zweet-partij sloot zich bij meneer Glencannon aan, de drooghouders kozen partij voor meneer MacCrummon. Toen kapitein Birkhead op het slagveld verscheen met zijn knots, zag hij den eersten machinist buiten gevecht liggen, vol olie, tusschen de glasscherven en met een monumentale buil op zijn schedel. Meneer Glencannon lag naast hem, met twee builen.

Deze extra-aanwas op meneer Glencannon’s hersenpan getuigde loffelijk van de deugdelijkheid van den nieuwen, dubbelwerkenden ploertendooder van meneer MacCrummon, dus mag men redelijk veronderstellen, dat de uitvinder er met voldoening naar keek. Maar dat deed hij niet. Hij staarde strak naar een klein tongetje vlam, dat in ’t spiegelat lekte — daar had de omgevallen blaaslamp het mengsel van kolengruis en olie ontstoken.

„Zoowaar!” lag hij te mompelen. „Kolengruis en olie! Kolengruis en olie!” Nog steeds herhaalde hij die woorden, als een medicijnman, die aan een betoo-vering werkt, toen hij en meneer Glencannon in de ijzers geslagen en in hun respectievelijke hutten opgesloten werden, met verbonden hoofden.

III

Op een ochtend in den zomer van het jaar 1933 lag een Engelsche vrachtaarder, de *Inchcliffe Castle* geheeten, in de handelsdokken van Limehouse, in de haven van Londen dus, op een lading te wachten. ’t Ontbijt was achter den rug, en wjl er niets anders te doen was, hingen de officieren in hun stoelen, rookend, pratend of hun tanden stokend, al naar ieders luim: schoon men op kon merken, dat een hunner, die de drie strepen van eersten machinist droeg, alle drie tegelijk deed. Deze heer was nog wat ruiger dan vroeger, zijn wenkbrauwen waren dikker en zijn snor was zwaarder en onregelmatiger, maar ondanks de veranderingen, door de jaren gewrocht, zou men hem onmiddellijk herkend hebben als meneer Colin Glencannon.

„Ola,” riep de eerste stuurman, opkijkend van zijn krant. „MacCrummon... ja, David MacCrummon, is dat niet die huiltvinder, die vroeger machinist was op de *Ardcliffe Castle*?”

Bij ’t aanhooren van den gehaten naam verstrakte het lichaam van meneer Glencannon.

„Ja, die zwendelaar is ’t, en vóór hij op de *Hardcliffe* was, ben ik tweede bij ’m geweest op de ouwe Paxton Merchant. Is er goed nieuws over hem, meneer Montgomery — hebben ze ’m eindelijk opgehangen?”

„Nee,” zei de stuurman, „eelemaal niet. Je zou zelfs zeggen, aan dit hartikel, dat ie hardig op weg is om fortuin te maken!”

Zonder eenigen vorm van proces boog meneer Glencannon zich voorover en rukte hij de krant naar zich toe. Zijn gezicht betrok en zijn ademhaling ging sneller toen hij las:

Nieuw schip voor proefvaart gereed, hooge prestaties bij lage kosten: colloïdaal mengsel zal omwenteling in de scheepvaart veroorzaken, zegt de uitvinder, MacCrummon.

Naar wij vernemen is een nieuw soort brandstof voor scheepsmachines uitgevonden door David MacCrummon, president van MacCrummon’s Patent Colloïdale Brandstofmaatschappij, Leadenhallstreet 26. Deze brandstof is een zoogenaamd „colloïdaal” (gelatineachtig) mengsel van kolengruis en olie, samengesteld volgens formules, gevonden en gepatenteerd door den heer MacCrummon. Kolengruis kost, als waardeloos afval, ongeveer niets, en de olie, die MacCrummon gebruikt, is van de minste kwaliteit; derhalve kan het stookmengsel

tegen een zeer geringen kostprijs worden aangemaakt. „Ieder bestaand stoomschip kan snel en goedkoop worden ingericht voor het gebruik van mijn brandstof,” zei ons de heer MacCrummon, zelf een ervaren scheepsmachinist. „Ik durf gerust te voorspellen, dat binnen enkele jaren 95 procent van alle schepen haar zullen gebruiken. Onze maatschappij heeft het ss. Samothrace, een vrachtschip van 2800 ton, geharterd, om een proef te nemen bij een vaart op volle zee. Het schip zal volgende week zee kiezen.” Aandeelen in MacCrummon's maatschappij zijn nu voor het publiek verkrijgbaar gesteld. Voorzitter van den raad van bestuur is de heer Coniston Gould, in den handel op het Nabije Oosten welbekend.”

Toen Glencannon het artikeltje uit had, en de volle betekenis ervan beseftte, werd zijn opwinding schrikkelijk om aan te zien.

„Schandalig!” mompelde hij. „Schandalig! Hij berooft me van mijn rechten!” Hij sprong op en ijde het vertrek uit.

Misschien twee uur later beklom hij de trap naar de tweede verdieping van het perseel Leadenhall-street 26, en bleef hij staan voor een deur met opschrift: MacCrummon's Patent Colloïdale Brandstofmaatschappij. Binnen zonder kloppen. Hij maakte gebruik van dit verlot, en kwam in een fraai kantoor, met een notenhouten bureau en leeren fauteuils. Op het bureau lag een paar voeten in gele schoenen, en er achter rustte het overige van meneer MacCrummon, in een geruit pak gehuld. Toen hij de deur hoorde, keek hij op uit een Parijsch romannetje, vertoende een schrikje van herkenning, en daarna een zeer ontevreden gelaatsuitdrukking.

„O, zoo, ben jij 't?” zei hij knorrig. „Nou, tot ziens, Glencannon!”

Volkomen onaangedaan trad meneer Glencannon vooruit en nestelde hij zich in een stoel, onderwijl opmerkend, dat een matglazen deur links in de kamer de zwarte letters droeg: „Mr. Coniston Gould. Privé.”

„Zoo, MacCrummon, je bent bar in je schik dat ik kom, zie ik.” Hij lachte stralend. „Nog iets uitgevonden den laatsten tijd?”

„Jawel,” zei MacCrummon, uit de bovenste la een ploertendooder te voorschijn halend. „Dit!” Hij hield het wapen boven een hoek van het bureau en draaide er even aan.

„Ei, ei,” zei meneer Glencannon. Hij haalde zijn pijp uit zijn zak en begon haar te stoppen, onderwijl met berekenenden blik het kantoor rondziende. „Enfin,” zei hij, en op de armleuning van zijn stoel streek hij een lucifer aan, „d'r is nog wel plaats naast 't raam, lijkt me.”

„Plaats, waarvoor?” vroeg MacCrummon.

„Voor mijn bureau. We zijn van dit oogenblik af samen president van deze maatschappij, dus je kunt er 't beste maar meteen aan wennen.”

Er kwam een zonderling geluid uit MacCrummon's keel, en zijn hand bewoog zich naar den ploertendooder.

„Nee, nee, wacht nou es efftjes!” riep Glencannon. „Word nou niet nijdig, MacCrummon — daar schiet je niks mee op! Als je dien knuist van mij eens goed bekijkt, zul je opmerken, dat ie getooid is met een echten geïmporteerden Amerikaanschen boksbeugel. Ik snapte natuurlijk allang, dat je me niet vrijwilt de eer zou geven, die me toekomt. Want doordat ik je over je hoofd heb gekieteld met die flesch olie, en doordat ik die blaaslamp in je gezicht heb gegooit, en doordat ik dat kolenpapje in brand heb gestoken, ben je op 't idee gekomen van die smerige brandstof van je! As ik 't goed naga, heb ik 't goedje eigenlijk uitgevonden! Maar ik zal niet inhagig zijn, MacCrummon — ik zal je laten, wat je wettige portie is.” Uit zijn portefeuille haalde hij een papier, vet en geel van ouderdom. „Door dit document,” ging hij voort, „in den vereischten vorm opgemaakt en door jou onderteekend, onder getuige, heb ik voor de helft aandeel in deze maatschappij... en zie jij je daar maar eens nit te draaien!”

„Ik snap niet, waar je 't over hebt,” zei MacCrummon, schuifelend op zijn stoel.

„Ik heb 't over dat contract tusschen ons beidjes, dat je dertien jaar geleden op de Paxton Merchant geteekend hebt, met kapitein Birkhead als getuige. Luister maar es, dan zal ik je een paar uittrekseltjes voorlezen... eh... „wij hebben samen en in vereniging een flesch, op etiket gewaarmerkt als Dugan's Dauw van Kirkintilloch, de inhoud van welke flesch door ons verkregen is door gezamenlijke wetenschappelijke proefnemingen...” eh... „de verdeling van voornoemden inhoud of van hetgeen hij zal opbrengen bij ruil of verkoop of welke andere

beschikking ook (steek dié in je zak, MacCrummon!) zal op een eerlijke en rechtvaardige manier geschieden...” Wacht, moet je dit hooren! „Niemand buiten ons beiden heeft deel genomen aan of kennis gedragen van de proeven... en dit deelgenootschap zal onder alle omstandigheden gehandhaafd blijven.” Wou je nog meer hooren, MacCrummon?”

„Nee!” riep MacCrummon. „Maak je niet moe voor niks! Je weet net zoo goed als ik, dat al die klets niets met mijn colloïdale brandstof te maken heeft — 't ging alleen over dat arme onschuldige diertje, dat je gestolen en in 't fornuis gebraden hebt in Aden, dien keer toen je mij verleid had tot medeplichtigheid, barbaar dat je bent! Ga mijn kantoor uit, gemeene chanteur! D'r uit, d'r uit zeg ik je!”

„Schreeuw alsjeblieft niet, en probeer niet handtastelijk te worden!” bulderde Glencannon. „Ik sta op mijn recht, mijn wettig recht, en dat is een halve portie in de zaak hier! Ik geef je twaalf uur bedenktijd, en as ik dan niks van je gehoord heb... dan schrijf ik een annoniemen brief aan een zekeren meneer op Scotland Yard!”

Hij sloeg de deur dicht, en met het gerinkel van glasscherven zoet naklinkend in zijn ooren ging hij de trap af. Hij was nog geen tien huizen ver, of hij hoorde snelle voetstappen achter zich en voelde een zenuwachtigen ruk aan zijn mouw. Hij keerde zich om en stond voor een dikken, duur gekleeden heer met een heel klein zwart kneveltje en nog kleiner zwarte oogen.

„Neemt u niet kwalijk,” zei die heer, buigend met een glimlachende spierbeweging. „Mag ik me eerst even voorstellen?” Hij overhandigde een kaartje, waarop in steendruk stond:

Coniston Gould, Importeur — Londen, Istamboel, Smyrna.

„O juist, meneer Gould, bij naam ken ik u al,” zei Glencannon.

De heer Gould wreef in zijn handen en lachte een lachje, waaraan men zeggen zou, dat zijn stembanden uit reuzel bestonden. „Ik heb van u ook al gehoord, meneer Glencannon — dat wil zeggen: ik heb uw gesprek met meneer MacCrummon opgevangen. En, meneer Glencannon... hoe denkt u over een beetje whisky?”

Zij betraden een inrichting met een buffet langs den eenen muur en boxen langs den anderen. „Hier,” noodde meneer Gould, Glencannon in een der loges binnenlatend, „da's een kalm plekje om eens genoeglijk te praten, niet?”

„Ja,” zei meneer Gould, toen de kellner weg was, „ik heb alles gehoord, wat u tegen meneer MacCrummon zei — alles! U schijnt niet bepaald... ik zal maar zeggen boezemvrienden met hem te zijn, wel?”

„Dat hebt u goed bekeken, meneer,” zei Glencannon, aan den inhoud van zijn glas ruikend.

„Precies,” knikte meneer Gould, spelend met een der juweelen ringen aan zijn witte pafferige handen. „Onder ons gezegd en gezwegen, meneer Glencannon — meneer MacCrummon begint mij óók een beetje op mijn zenuwen te slaan. 't Eenige is eh... heb ik u niet iets hooren zeggen over een anoniemen brief aan Scotland Yard?”

„Jawel,” zei Glencannon, „dat zal wel kloppen.”

De heer Gould zweeg even. „Meneer Glencannon,” zei hij toen, „ik ben zakenman, en ik geniet een buitengewoon goede reputatie — buitengewoon goed! Maar eerlijk gezegd hoor ik Scotland Yard toch maar liever niet noemen. Ik zou 't nogal eh... hinderlijk vinden, als die menschen op 't oogenblik hun neus ergens in staken. Kunt u me volgen?”

„Ja zeker,” zei Glencannon met een hartelijken knik.

„Prachtig. Ik mist wel, dat u me begrijpen zou... zelfs al zweeg ik over de mogelijkheid, dat iemand anders een anoniemen brief zou schrijven over u... in verband met een zekere ontvoering en eh... moord in een fornuis... wás 't dat niet? Een arm onschuldig diertje ontworpen aan de ouderlijke teederheid en eh... Enfin, u ziet wel, dat ik mijn ooren niet in mijn zak heb, meneer Glencannon!”

„Wat wou je van me? Zeg maar gauw op!”

„Graag,” zei Gould, in een glimlachje zijn zwart kneveltje rekkend. „Ik zal beginnen bij 't begin. Ten eerste bezit ik 51 procent der aandeelen van de Colloïdale Brandstofmaatschappij. Maar ik heb er geen cent voor neergeteld — da's niets voor mij. Ik heb er de Samothrace voor ingebracht, een oud schip dat ik had, om proeven op te nemen en zoo. En nu 't tweede punt. Die brandstof van MacCrummon is goedgekeurd door Lloyd en door 't Fransche bureau Veritas, voor de schepen, die ze verzekeren; maar da's nog geen bewijs, dat 't spul goed is. 't

Duurt op zijn minst twee of drie jaar, voor er een cent aan verdiend wordt. Maar ik kan 't zoolang niet uitzingen. Ik moet contanten hebben, meneer Glencannon, contanten, en niet zoo'n beetje. En gauw ook. Ik zit er om te springen. De Samothrace vaart volgende week uit. Ze is verzekerd tot in 't topje van den mast toe. We zijn op 't oogenblik 't kolengruis en de olie aan het mengen, in een pakhuis van me achter de Wellington dokken. En wat denkt u nu dat er gebeuren zou, meneer Glencannon, als we behalve kolengruis nog iets anders in die olie deden... iets dat er precies zoo uitziet als kolengruis, maar...”

„Maar wat?”

De lippen van meneer Gould bewogen nauwelijks. „Buskruit!” fluisterde hij. „Buskruit! Als je kans ziet om een partijtje te koopen en in kolenzakken te doen en af te leveren, schrijf ik mijn 51 procent aandeelen op u over, op den dag dat de Samothrace uitvaart. En dan geef ik u nu honderd pond voorschot voor uw onkosten.”

Glencannon keek ernstig en kauwde op de franje van zijn snor. „Maar, meneer Gould!” begon hij te redeneeren. „Ik ken me begrijpen dat u er voordeel bij hebt, als uw schip in de lucht vliegt, en ik zou MacCrummon natuurlijk eens flink uit kunnen lachen, maar wat heb ik aan die aandeelen, als de brandstof zoo'n sof blijkt te zijn?”

Meneer Gould haalde zijn schouders op en spreidde zijn handen uit. „Als die brandstof werkelijk zoo goed is als MacCrummon beweert, komt 't later best weer op zijn pootjes terecht. In ieder geval hebt u dan de grootste helft van de aandeelen, dus kunt u hem koeionneeren zoo hard u maar wilt.”

„Geef maar op 't geld, en 't adres van je pakhuis! Ik... ik ben je man!”

IV

Eenige weken later, toen het ss. Inchcliffe Castle aan den Quai Nord, te Algiers, lag te laden, kwam meneer Montgomery aan tafel met een Londensche krant van pas zes dagen oud. „Kijk 'ns!” riep hij. „Groot nieuws! Ier staat met groote letters: „De colloïdale brandstof van MacCrummon een groot succes. De Samothrace terug van een istorisch geworden reis. Haandeelen vliegen omhoog.” Wat zeg je daárvan?”

„Nou...” Een bescheiden lachje overwaasde meneer Glencannon's gezicht. „Aangezien ik dat spul zelf heb uitgevonden, lijkt 't me netter om er over te zwijgen. Ik ben alleen benieuwd, hoe 'n gezicht MacCrummon zal trekken, als ik zijn kantoor binnenstap en hem voor de keuze stel: een halven liter ranzige olie opdrinken of de meerderheid van de aandeelen van me koopen voor zooveel als ik 'm vraag!”

„De meerderheid van de aandeelen... van jou?” riep kapitein Ball uit. „Heb jij...”

„Inderdaad, kapitein,” zei Glencannon buigend. Er vonkte blijde herinnering in zijn oogen, en beginnend met den langvoorbij dag in de Straat van Bab-el-Mandeb vertelde hij hun de geschiedenis. Hij deed aan de feiten geenszins te kort.

„Ja maar,” begon meneer Montgomery, toen het heldendicht zijn ontroerend slot naderde. „je ebt nog niet huiltgelegd hoe 't kwam, dat de Samothrace niet in de lucht is gevlogen, met zoo'n massa buskruit door de brandstof een!”

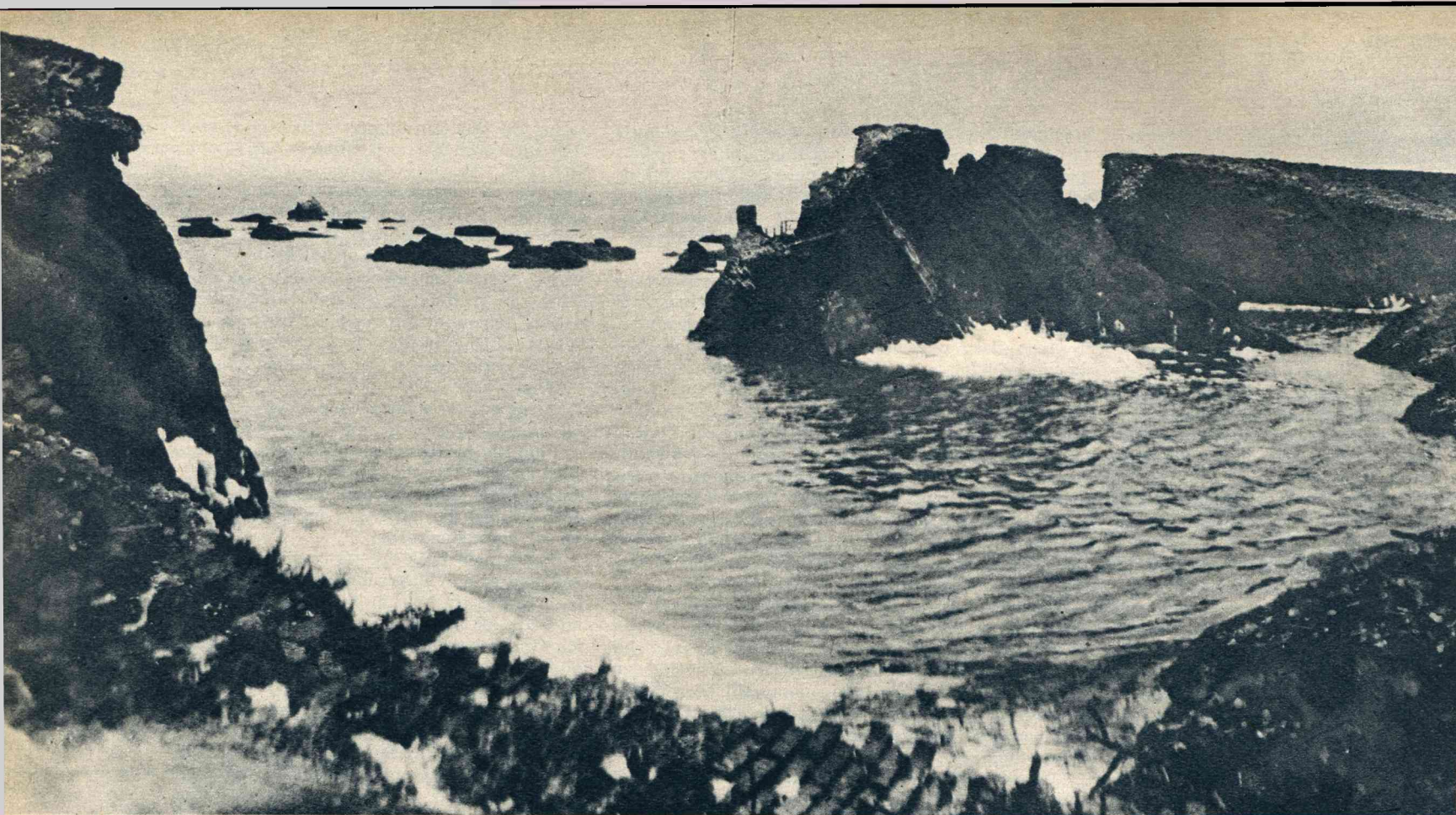
„Nou,” grinnikte Glencannon, „toen meneer Gould zoo snedig opmerkte, dat buskruit er precies zoo uitziet als kolengruis, snapte ik meteen, dat kolengruis er precies zoo uitziet als buskruit. Dus...”

„O zoo!” riep kapitein Ball. „Heb je 't 'm zóó gelapt! Maar vertel es, meneer Glencannon — was je echt van plan om dien anoniemen brief aan Scotland Yard te schrijven?”

Meneer Glencannon schudde zijn hoofd. „Nee,” zei hij. „Want om u de waarheid te zeggen was ik er niks mee opgeschoten, meneer. MacCrummon heeft 't niet gemerkt, want hij had 'm leelijk om dien avond, maar ik had de kat laten ontsnappen, voor we weer aan boord gingen. Ik was bang dat ik de weddenschap zou verliezen, snapt u, dus ik dacht maar zoo: 'n halve flesch is altijd beter dan niks. 't Beestje is denkelijk wat gauw thuis gekomen, veilig en wel, nadat ze in Aden dat tweede telegram hadden gestuurd.”

„Ja, maar, 't lijkt dan!” schreeuwde meneer Montgomery. „Wat was dan dat zwartgebrande en verschrompelde ding, dat je in de broodtrommel hoverboord gooide?”

„Nou, brood natuurlijk!” antwoordde meneer Glencannon, met zijn vork een sneetje spietsend. „Mag ik de margarine effen?”

De groote doorbraak in Katwoude (N.H.), waar de Zuiderzeedijk op 14 Januari 1916 bezweek.

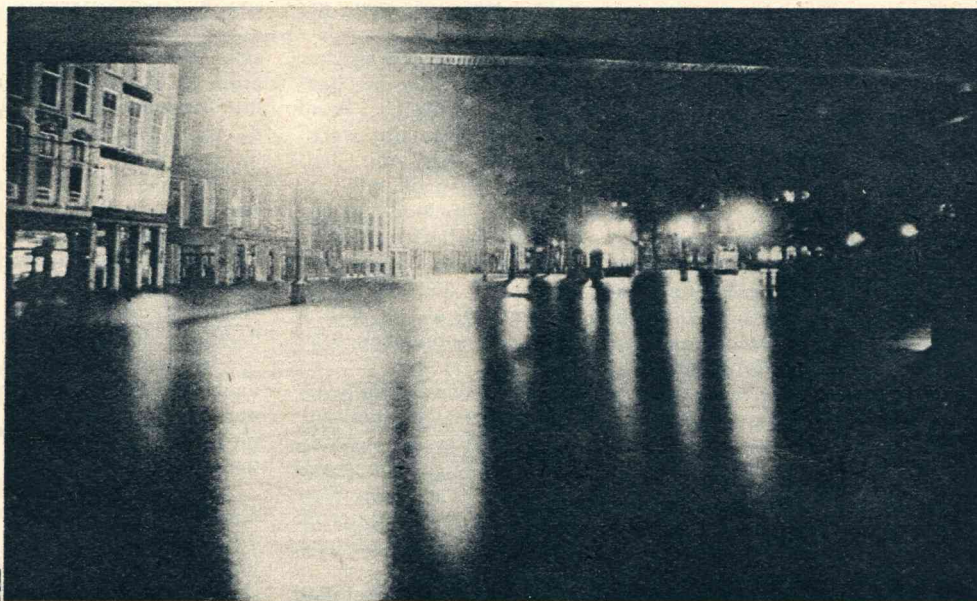
DE STORMVLOED VAN 1916

Vijfentwintig jaar geleden, op 13 Januari 1916, vond een geweldige stormvloed aan onze kusten plaats, die op 14 Januari eenige dijkdoorbraken veroorzaakte, waardoor groote stukken van ons land onder water liepen, o.a. de Anna-Paulowna-polder en het gebied ten noorden van Amsterdam tusschen Volendam en Buiksloot.

OnheilsPELLend galmde de stormklok boven het loeien van den orkaan uit; de hooge golven, opgezweept door den gierenden wind, beukten de dijken en duinen en na middernacht verspreidde zich de ongelukstijding, dat enkele zeeeringen bezweken waren en dat het woedende element ons land binnendrong.

Menschenlevens gingen verloren, honderden stuks vee verdronken in de ondergelopen stallen, huizen

In de Zaanstreek waren huizen en molens alleen over het water bereikbaar.

stortten in, alsof ze van papier waren. Wel zwaar was de slag, dien ditmaal onze eeuwige vriend en vijand ons had toegebracht.

Feiten zeggen soms

Een merkwaardige foto van het geheel ondergelopen Beursplein te Rotterdam. Het water stond 25 cm hoog, het tramhuisje eenzaam op een eilandje en zelfs het verhoogde middentrottoir overstroomd. De foto is in zoverre niet geheel overeenkomstig de werkelijkheid, dat het water niet effen was, zooals hier is afgebeeld, doch een golvende, stroomende, beweeglijke massa, hetgeen echter door de minutenlange belichting niet meer uitkomt.

Het verkeer vond v. zeer primitieve wijze geïmproviseerde vloten en op stelten.

meer dan een blijke beschrijving en anner we dus vertellen, at in Durgerdam de huizen tot aan den zolder in water stonden, dat in Amnes, Zwolle, Nijkerk de wegen ondergelopen waren, dat men om 9 uur 's avonds geen mensch meer Rotterdam op straatantrof, omdat het water tot een hoogte van 25 cm bereikt, dat in Spanburg huizen verwoest werden, omdat de losgeslagen boten er voortdurend tegen aan botsten, dat de Zaanstreek ernstig bedreigd werd en voor een deel onderliep, dan kan men een beeld vormen van de geweldige schade, die het water aangericht moet hebben. Op 24 Februari, bijna anderhalve maand na de groote overstromingen, stak plotseling een oostelijke sneeuwstorm op waardoor verschillende in het water staande huizen den genadeslag kregen en in puinhoopen veranderden. Eerst in het begin van April kon men er aan beginnen de overstromde polders weer droog te maken; de gaten werden door middel van reusachtige zinkstukken

Gezicht op het overstromde oostelijk gedeelte van Anna Paulowna, bij de tramhalte „De drie molens”. De foto werd van den korenmolen „De Hoop” af genomen.

Hieronder: Een rij gedeeltelijk

Het verkeer vond op zeer primitieve wijze plaats: op geïmproviseerde vloten en op stelten.

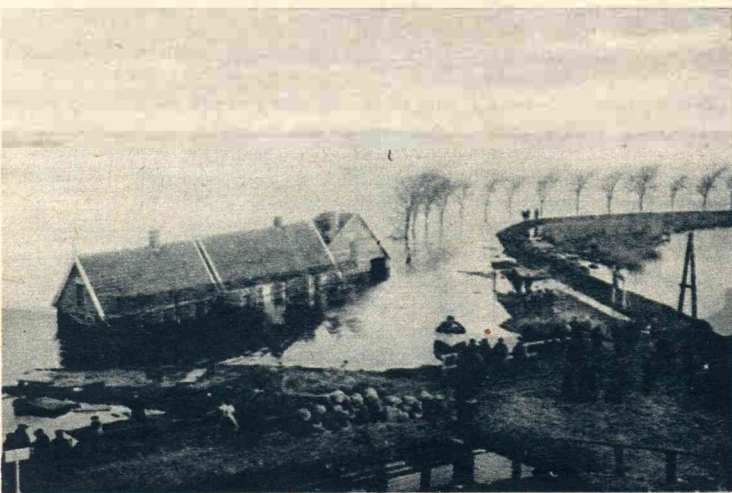
Hoe hoog het water stond in de omgeving van Durgerdam: de huizen staan tot aan den zolder in het water.

meer dan een bloemrijke beschrijving en wanneer we dus vertellen, dat in Durgerdam de huizen tot aan den zolder in het water stonden, dat in Eemnes, Zwolle, Nijkerk de wegen ondergelopen waren, dat men om 9 uur 's avonds geen mensch meer in Rotterdam op straat aantrof, omdat het water hier een hoogte van 25 cm had bereikt, dat in Spakenburg huizen verwoest werden, omdat de losgeslagen boters er voortdurend tegenaan botsten, dat de Zaanstreek ernstig bedreigd werd en voor een deel onderliep, dan kan men zich een beeld vormen van de geweldige schade, die water aangericht moet hebben. Op 24 Februari, bijna anderhalve maand dus na de groote overstromingen, stak plotseling een oostelijke sneeuwstorm op, waardoor verschillende in het water staande huizen den genadeslag kregen en in puinhoopen veranderden. Eerst in het begin van April kon men er aan beginnen de overstroomde polders weer droog te maken; de gaten werden door middel van reusachtige zinkstukken

Gezicht op het overstroomde oostelijk gedeelte van Anna Paulowna, bij de tranhalte „De drie molens”. De foto werd van den korenmolen „De Hoop” af genomen.

Tijdens den watersnood in de Januariimaand van 1916 kwam veel vee in de golven om. Een verdrinken schaap wordt op een kruiswagen weggevoerd.

Hieronder: Een rij gedeeltelijk ondergelopen huizen in Spakenburg.

De kerk van Eemnes, die midden in het water stond. In geen 36 jaar was in deze streken het water zoo hoog geweest.

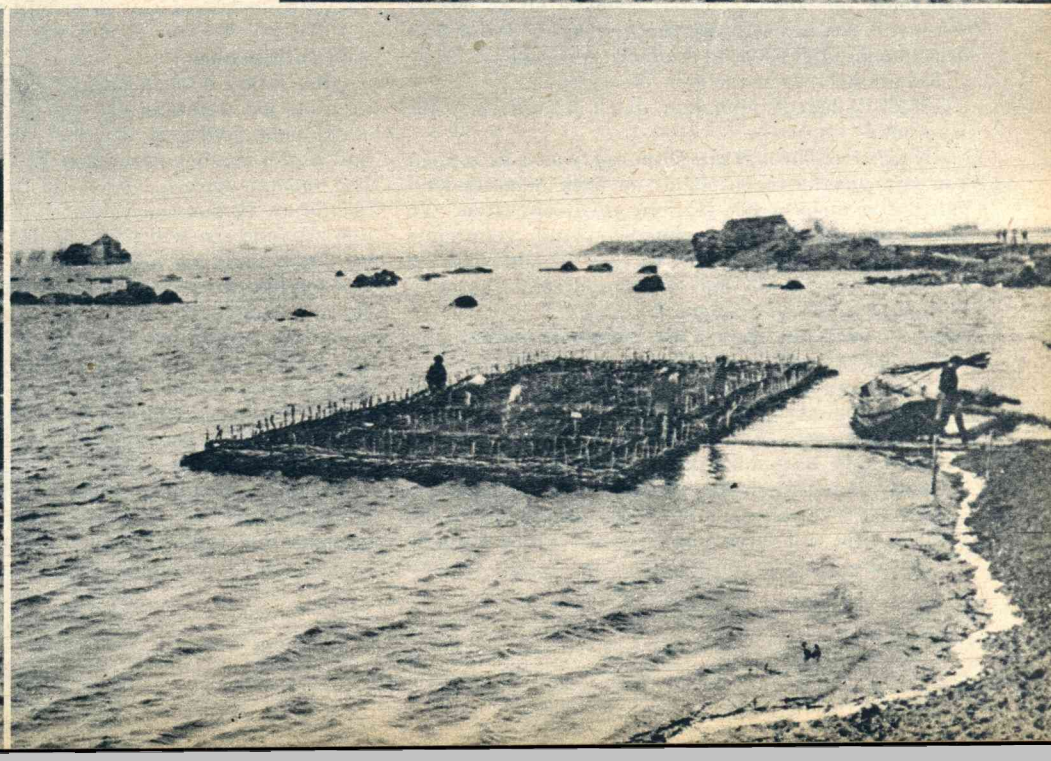
gedicht en enorme zuig- en afwateringsbuizen werden aangelegd, om de millioenen en millioenen liters te verwerken en naar de plaats, waar ze hoorden, terug te brengen: naar de Zuiderzee.

Jarenlang kon men nog aan den plantengroei en aan de nieuw gebouwde huizen zien, hoe grondig het land hier in een paar maanden onbruikbaar gemaakt en verwoest was, en nog na vijftig jaar spreekt men daar tusschen Edam en het IJ huiverend over den vreeselijken watersnood van 1916 en evenbetrekken de gezichten, als men zich dien ontzettenden tijd in herinnering roept.

Rechts: De verwoesting op het eiland Marken na den hevigen noordwesterstorm.

Onder: De zware zeedijken moesten door middel van reusachtige zinkstukken hersteld worden, waardoor de polders voor een nieuwe overstroming gevrijwaard werden en met de droogmaking een begin kon worden gemaakt. Het duurde geruimen tijd, eer de waterwolf wederom geheel was bedwongen.

(Archiefphotos)

FELIX HAMMER:

ONZE VERVOLGROMAN

Redder in den nood

DOOR LAURENCE KIRK

KORTE INHOUD. Sir Humphrey Seymour ontvangt in Afrika van z'n vrouw Carlotta te Londen een telegram, waarin hem verzocht wordt onmiddellijk over te komen, daar z'n dochters Lisa en Ruth onhandelbaar geworden zijn en zich met een paar onmogelijke jongelieden verloofd hebben. Per vliegtuig vertrekt hij naar Croydon, waar hij door Lisa wordt afgehaald. Opgevoerd stelt z'n vrouw hem van den toestand op de hoogte: Ruth is verloofd met Stevan Voroski, een Russischen prins, die als keller in z'n levensonderhoud voorziet, en Lisa met een zekeren Albert Blain, een beroepsvoetballer. Hoewel z'n vrouw erg met den Russischen prins ingenomen schijnt te zijn, is sir Humphrey op deze verlovingsalies behalve gesteld. Op aanraden van z'n vriend, lord Aylmer, stelt hij zich in verbinding met Felix Hammer, een „huwelijksmakelaar“. Albert heeft 'n onderhoud met sir Humphrey. Hij vertelt hem, dat hij 's zomers voor ingenieur studeert en binnenkort z'n examen hoopt te doen. Sir Humphrey verbiedt hem met Lisa te trouwen. In een Russisch restaurant wordt sir Humphrey door Stevan bediend. Hij vindt den man onuitstaanbaar en besluit Felix Hammer te raadplegen. Hammer zal den volgende dag op een cocktail-partij, welke door Carlotta gegeven wordt, aanwezig zijn, om Humphrey's dochters nader te leeren kennen. Na afloop hiervan dringt sir Humphrey er bij mr. Hammer op aan, vooral den omgang tusschen Ruth en Stevan spoedig te beëindigen. In een restaurant, waar mr. Hammer dagelijks pleegt te dineeren, treft hij iemand, die hem de geschikte persoon lijkt voor z'n plannen. Robert Lake, een zoöloog, die te Londen zijn vacantie doorbrengt, gaat op z'n voorstellen in. Hij verblijft bij de familie Seymour en maakt kennis met Albert en Stevan; de laatste maakt op hem een zeer onsympathiek indruk. Beide meisjes toonen aanvankelijk heel weinig belangstelling voor den gast, doch na eenige weken zoekt Lisa opmerkelijk veel zijn gezelschap. Zij tracht hem te bewegen opnieuw een expeditie uit te rusten om met haar in China panda's (een soort beer) levend te vangen.

NEGENTIENDE HOOFDSTUK

Ondanks zijn kort briefje was mr. Hammer stralend en de hartelijkheid zelve. Zijn handdruk had Robert altijd aan slapen in een veeren bed herinnerd en hij was vertrouwelijk en vrouwenwekkend als altijd. Ook zijn wijze van optreden was innemend. Te innemend, begon Robert te denken na de eerste minuten. Men bracht hem een stoel. Sigaren! Sigaretten! Robert had het gevoel, dat hij even onder narcose moest worden gebracht voor een kleine operatie.

De narcose werd zorgvuldig en handig verricht. Mr. Hammer sprak over de politieke situatie, over een tentoonstelling van schilderijen en beval Robert ten slotte aan, deze tentoonstelling eerst te gaan zien voor hij zijn vacantie in Zwitserland ging doorbrengen. Dit was het eerste teeken voor Robert, dat duidde op een tactvol ontslag.

„Dank u wel,” zei hij. „Dank u zeer. Maar ik wist niet, dat ik naar Zwitserland ging.”

„O, ja,” lichtte mr. Hammer hem minzaam in, „ik weet me nog heel goed te herinneren, dat u wat wilde gaan skiën voor uw verlof heelemaal om was. Het was een goed idee en ik geloof, dat de toestand van de sneeuw op het oogenblik uitstekend is. U zult het erg plezierig hebben.”

„Hm. Alleen?” vroeg Robert.

„U zult daar wel met allerlei menschen kennis maken. Nergens dan in Zwitserland is het zoo gemakkelijk om kennis aan te knopen en ik ben er zeker van, dat het een pak van uw hart is, Londen in deze omstandigheden te kunnen verlaten.”

Robert keek hem recht in de oogen.

„Moet ik daaruit opmaken, dat u mij ontslaat, mr. Hammer?”

„Neen, neen, neen,” mr. Hammer drukte de toppen van zijn vingers tegen elkaar en keek hem stralend aan. „Zoo moet u het in geen geval opvatten. We zijn alleen aan het eind van de maand, gedurende welke onze overeenkomst liep, en ik zie niet de noodzakelijkheid in om onze wederzijdsche verbintenissen verder te verlengen.”

„U bedoelt dus, dat ik de Seymours verder met rust moet laten?”

„Inderdaad, mr. Lake. U moet toegeven, dat u het doel niet bereikt hebt, waarvoor u daar gekomen bent, is het wel?”

„Nog niet, dat moet ik toegeven, maar...”

„Kom, kom, mr. Lake, u hebt tijd genoeg gehad.”

„U hebt zeker nu een van uw aangestelden vrij, die u dit werkje wilt laten opknappen?” vroeg Robert.

„Ik kan dat niet ontkennen, mr. Lake. Ik heb

inderdaad een van mijn vaste menschen vrijgekregen. Daarom kunt u wel nagaan, dat het veel beter is, als u nu maar uw verlof verder in Zwitserland doorbrengt.”

Robert antwoordde niet meteen. Hij zat somber en boos voor zich uit te kijken en mr. Hammer had medelijden met hem.

„Ik hoop, dat u geen spijt hebt van onze toevallige ontmoeting,” vervolgde hij. „Het zou mij erg spijten als u zich achteraf bekocht voelde.”

„Ik voel mij niet bekocht,” glimlachte Robert. „Ten slotte heb ik een zeer interessanten en zelfs leerzamen tijd beleefd.”

„Goed zoo! Zoo moet u het opvatten! En u hoeft zich niet terneergeslagen te voelen omdat u gefaald hebt, mr. Lake. Er is altijd een onberekenbaar element in zaken als deze. Het is net als met de weervoorspelling. Je weet, hoe het waarschijnlijk zal worden, maar je weet het nooit heelemaal zeker. Ik ben nog steeds van meening, dat u een groote aantrekkingskracht op vrouwen uitoefent.”

„Dank u. Het zal me altijd een troost zijn, dat ik dat weet.”

„Goed dan, ik ben blij, dat we als goede vrienden scheiden. En als u nu nog kosten hebt te declareeren, die u gaarne betaald zoudt willen hebben...”

„Neen, er is niets, mr. Hammer.”

„Bent u daar zeker van?”

„Heel zeker.”

„Als een teeken van onze goede verstandhouding wilt u mij dan misschien uw reis naar Zwitserland laten betalen?”

Robert stond op met een grijns op zijn gelaat. „Dat kan ik heusch niet accepteren, mr. Hammer, want, ziet u, ik ben heelemaal niet van plan, naar Zwitserland te gaan.”

Mr. Hammer knipperde even met zijn oogen.

„U moet niet denken, dat ik u voorschrijf waar u heen moet gaan,” mompelde hij. „De Riviera misschien?”

„Zelfs niet de Riviera,” glimlachte Robert. „Ik blijf waar ik ben, bij de Seymours. Ik vind het daar prettig.”

„Maar, mr. Lake...”

„Dat ga ik doen. Zooals u zelf zoo wijs opmerkte, is er altijd een onberekenbaar element in zaken als deze. En wat u niet berekend hebt, is dit: dat ik zelf verliefd op Ruth zou kunnen worden. Nu, ik ben verliefd geworden en ik ben van plan haar op mijn manier voor mij te winnen.”

„Maar, mr. Lake, dit is je reinste mouterij! Dat kunt u mij niet aandoen.”

„O zeker, dat kan ik, mr. Hammer. Ik heb genoeg van uw methodes en ik geloof er niet aan. Ik ben van meening, dat van uw heele systeem niets deugt. Maar ik ben verliefd op Ruth en ik zal maken, dat ze notitie van mij neemt, al zou ik er bij neervallen. Het kan me niet schelen wat er met wie dan ook gebeurt. Ik wil Ruth hebben.”

„Mr. Lake, ik smee u! Wees verstandig. U bent niet bij uw verstand.”

„U hebt gelijk, ik ben niet bij mijn verstand. U had eerder aan het effect, dat dit alles op mij zou hebben, moeten denken. Dat is nu te laat. Ik ben er en ik blijf er. Ik ben een vriend van de familie. Ze houden van me. Ze willen graag dat ik blijf. Zoo is de toestand en ik zie niet in wat u er aan kunt doen. Goeden dag, mr. Hammer. Kijk niet zoo somber. Het staat u heelemaal niet.”

Robert wuifde joviaal met zijn hand en vertrok. Mr. Hammer rende hem achterna op zijn korte beentjes, maar de deur sloeg dicht voor zijn gezicht en hij wandelde, droevig zijn hoofd schuddend, terug naar zijn stoel. Voor het oogenblik wist hij ook niet, wat hij er aan kon doen.

De volgende twee, drie dagen gebeurde er niet veel. Dank zij Ruth's deskundige behandeling en een uitgezochte hoeveelheid schoonheidsmiddelen, zag men weinig van Lisa's blauw oog. Maar zij was erg rustig

en slechts zelden zichtbaar. Robert vermeerde haar zoo veel mogelijk, want zij keek op een wijze naar hem, die meer droefheid dan kwaadheid uitdrukte, doch die hem bijna deed gelooven, dat hij de schuld was van den ondergang der wereld. En wat nog erger was, Ruth scheen er net zoo over te denken. Het was ontzettend onaangenaam, al te duidelijk vergeven te worden voor iets, dat hij beslist niet gedaan had.

Carlotta alleen scheen zijn positie te begrijpen. Hij had haar verteld van het bezoek aan den diertuin en zij had er onmiddellijk op gestaan, zelf de panda te gaan zien. En zij was net zoo dol geworden op het dier als Lisa zelf.

„Het liefste, schattigste, leukste beestje, dat ik ooit gezien heb,” riep zij uit. „Ik zie heelemaal niet in, waarom Lisa kwalijk genomen moest worden dat ze er eentje wilde hebben.”

„Je wilt toch niet zeggen, dat ze nog steeds met mij een expeditie wil uitrusten?” vroeg Robert angstig.

„O, neen, dat is van de baan. Zij is veel te druk bezig om als oude vrijster te sterven.”

„Als oude vrijster sterven?”

„Ja, beste Robert, kijk niet zoo verbaasd. Als oude vrijster te sterven is één van de meest geliefde tijdverdrijven van alle vrouwen. Het wordt werkelijk tijd, dat je daarvan op de hoogte raakt. Wel, ik ben minstens negenmaal als oude vrijster gestorven voor ik eenentwintig was en ter wille van volkomen ongeschikte jongens. Och, wat was dat grappig!”

Robert had in dezen tijd al heel wat over vrouwen geleerd, maar dit was hem toch te vooruitstrevend.

„Bedoel je, dat het heelemaal uit is tusschen haar en Albert?” vroeg hij ernstig.

„Heelemaal uit, heelemaal uit, mijn beste, niets meer aan te doen.”

„Vindt u niet, dat dat jammer is? Albert zou een goede echtgenoot voor Lisa geweest zijn, geloof ik.”

„Een heel goede. Te goed! Maar het is niet anders. Lisa is trotsch en zij kan toch ook niet de eerste poging tot toenadering wagen, nadat hij haar zoo behandeld heeft.”

„Nu, dan zal Albert wel zoo verstandig zijn om te zeggen, dat het hem spijt.”

„Neen, daar is geen kans op. Hij is een van die strenge, oprechte jongemannen, wier besluit vaststaat als het eenmaal genomen is. Als je een gelukkig huwelijk wilt doen, Robert, wees dan nooit een man wiens besluit vaststaat als het genomen is. Het is heel goed om dat in zaken te doen, geloof ik, maar niet in het huwelijk. Nooit, nooit in het huwelijk.”

„Het spijt me, dat het zoo geloopt is. Ik vind het erg jammer. Ik heb gezien hoe Albert altijd naar haar keek.”

„Jongen, het is gewoon een tragedie!” stemde Carlotta toe. „Minstens een week zal het duren voor ze het weer goed maken. Een heele week verknoeid!”

„Een week,” riep Robert uit. „Maar ik meende, dat u zei, dat het voor altijd uit was.”

Carlotta lachte.

„Arme Robert,” zei ze sussend. „Je vat alles zoo letterlijk op. Ik bedoel alleen, dat het uit was — tot het weer zou beginnen.”

Robert gaf het op. Je had waarachtig een paar schaatsen nodig om een gesprek met Carlotta vol te kunnen houden, zoo onverwacht waren haar draaien.

Nu concentreerde hij al zijn aandacht op Ruth in een wanhopige poging om te overwinnen of te sterven. Het was nog steeds heel moeilijk een geschikte gelegenheid te vinden. Stevan lag of stond aldoor in den weg, boudeerend, klagend, troost gevragend, en het scheen niet mogelijk, Ruth te doen beseffen, dat er ook nog andere mannen bestonden. Maar eens op een morgen kwam hij den salon binnen en trof Ruth aan tijdens een hoogst spannende en dramatische scène met een jongen man, dien hij nog nooit ontmoet had. Robert trok zich, geheel in de

war, haastig terug. Hij trok onmiddellijk de conclusie, dat dit de remplaçant was, waar mr. Hammer mee gedreigd had en uit het weinige, dat hij gezien had, maakte hij op, dat deze remplaçant er geen gras over liet groeien.

Later op den dag sprak hij voorzichtig met Carlotta over dezen nieuwen vriend van Ruth, om uit te kunnen visschen of die er iets meer van wist. Carlotta had hem niet gezien en vroeg hoe hij er uit zag. Robert vertelde haar, dat hij een langen neus had en het leven bijna net zoo'n last scheen te vinden als Stevan.

Carlotta lachte.

„Ik ben bang, dat alle jonge mannen, die Ruth kent, het leven een last vinden en lange neuzen hebben,” zei ze. „Ik vraag me af, wie het kan zijn. Droeg hij een grijs pak met een heele lange broek?”

„Ja, dat geloof ik wel.”

„En een grijs zijden doekje uit het zakje van zijn jas?”

„Ja.”

„Nu, dan moet het Wilfred zijn. Hij is dit jaar erg vroeg.”

Robert zweeg, om na te denken hoe hij het een met het ander kon verbinden. Het kon niet één van mr. Hammer's mensen zijn als Carlotta hem zoo goed kende.

„En wie is Wilfred?” vroeg hij.

„O, alleen maar Wilfred,” zei Carlotta opgewekt. „Elke lente wordt hij hevig op Ruth verliefd en tegen Mei of Juni is het dan weer over. Hij begint gewoonlijk niet voor Maart. Dus dan is hij wel erg vroeg dit jaar. Dat komt misschien van het zachte weer.”

Robert vroeg niet verder. Het was duidelijk, dat deze jonge man niets met mr. Hammer te maken had en het was eveneens duidelijk, dat Ruth's genegenheid voor Stevan niet zoo groot was, dat er geen plaats was voor een ander, zooals hij verondersteld had. Hij verwenschte zichzelf, dat hij zooveel tijd verknoeid had en hij bleef dien avond met opzet op Ruth wachten, nadat Lisa en Carlotta beiden al naar bed waren gegaan.

Zij kwam ten slotte om kwart voor twaalf. Robert wist, dat hij haar niet kon missen als hij in den salon op haar wachtte, want zij dronk altijd iets warmes voor ze naar bed ging en dit werd voor haar in een thermosflesch klaar gezet.

Robert legde zijn boek neer, waarin hij had zitten lezen, en stond met een verlangenden glimlach op. De strenge, zwarte japon, die zij droeg, verhoogde zoozeer haar schoonheid, dat hij zich dichterlijk gestemd voelde, terwijl zijn knieën knikten. Het was vooral haar kalmte, waar hij zooveel van hield. Het was de stilte van een Octobernacht met sterren, terwijl de lucht reeds kil begon te worden. Het gezelschap van de meeste mensen, hetzij mannen of vrouwen, was altijd een beetje onrustig. Hun persoonlijkheden bleven iemand aan met de prikkelbaar makende hardnekkigheid van den wind, soms alleen maar een briesje, soms bijna een orkaan; soms heet, soms koud, soms vochtig, soms droog. Maar Ruth was de rust zelve en in haar tegenwoordigheid was het alsof overal vrede heerschte.

Hij schroefde de thermosflesch voor haar los. Hij verlangde naar een draak, waartegen hij haar kon beschermen, maar de thermosflesch was het eenige.

„Heb je plezier gehad?” vroeg hij.

„Het was heerlijk, heerlijk,” zei Ruth met diepe stem.

„Waar ben je naar toe geweest. Naar een film?”

„Ja, prachtig. Zoo heerlijk droevig. Stevan huilde en huilde en huilde. Ik moest hem daarop meteen thuis brengen. Hij was heelemaal uitgeput.”

Robert verwenschte Stevan binnensmonds. Alleen al als de naam van dien man genoemd werd, voelde hij, dat hij ziek werd. Maar wat kon hij doen om met Stevan's tranen te concurreren? Probeeren flauw te vallen? Of haar ruwweg in zijn armen nemen? Of moest hij vertrouwen op zijn woorden en zijn stem, en op schorren toon zeggen: Heeft iemand je ooit verteld, dat je de mooiste oogen van de wereld hebt? Dat was misschien eene goed begin, maar hij twijfelde er aan of hij zoiets banaals wel over zijn lippen kon krijgen.

„Ruth, ik wil eens ernstig met je praten,” begon hij plotseling voor de vuist weg. „Luister naar me! Ik — ik geloof, dat het mijn schuld is, dat Albert en Lisa ruzie hebben.”

„Nee, dat is jouw schuld niet, Robert,” zei Ruth vriendelijk. „Je kunt het niet helpen, dat je op Lisa verliefd geworden bent. Zij is erg lief en charmant. Het is vreeselijk naar voor Albert. Heel erg naar. Maar zoo is het leven. Ik kan het soms niet verdragen, als ik er aan denk hoe hard 't leven kan zijn.”

„Maar ik ben niet verliefd op Lisa!” schreeuwde Robert in zijn wanhoop.

„Dan vind ik, dat je haar niet had moeten misleiden.”

„Ik misleidde haar niet. Ik houd niet van Lisa. Zij is erg mooi en jong en levendig, maar ik houd niet van haar. Van jou houd ik, Ruth. Kun je niet begrijpen, dat ik je probeer te vertellen, dat ik alleen van jou houd?”

Ruth lichtte haar lange wimpers en staarde hem aan. De beweging was als de langzame, soepele zwaai van 'n kattestaart, wanneer de aandacht van het dier ergens op gevestigd wordt.

„O, zeg dat niet,” zei ze met een tragisch gezicht. „Het is verschrikkelijk. Ik heb altijd gehoopt, dat dit niet zou gebeuren.”

„Ik zie er niets verschrikkelijks in,” klaagde Robert. „Vind je het dan niet prettig, dat iemand van je houdt, Ruth?”

„Nee, neen, ik vind het prettig. Ik heb veel liefde

noodig... Maar Stevan is er ook nog. We mogen Stevan nooit vergeten.”

„O, ik vergeet Stevan niet. Ik heb nooit de kans gehad, Stevan te vergeten. Hij is altijd bij ons, zichtbaar of onzichtbaar. Ruth, Ruth, hoe komt het, dat je zoo blind bent? Waarom ga je daar mee door?”

„Stevan heeft me nodig, Robert. Ik kan nooit vergeten, dat Stevan mij nodig heeft.”

„Nee, reken maar dat je het niet kunt. Hij zorgt er wel voor, dat je hem niet vergeet.” Robert begon prikkelbaar te worden en hij voegde er nogal onvriendelijk bij: „En Wilfred? Ik vermoed, dat die je ook nodig heeft?”

Ruth keek erg teleurgesteld.

„Je moet niet bitter worden, Robert. Bitterheid kwetst meer dan wat dan ook ter wereld.”

„Het spijt me.” Robert zong meteen een toontje lager. „Dat wilde ik niet zeggen. Alleen omdat ik jaloersch ben, heb ik neiging me te laten gaan.”

„Ik zou jou nooit willen kwetsen, Robert, voor niets ter wereld. En wat Wilfred betrof, dien was ik juist bezig af te wijzen. En ik moet jou ook afwijzen, Robert. We mogen hier nooit meer over praten.”

Ruth zette met een zucht het glas neer waar ze uit gedronken had en draaide zich om, klaarblijkelijk met de bedoeling met deze woorden het tooneel te verlaten. Maar Robert deed een stap vooruit en versperde haar den weg.

„Nee, Ruth, neen. Ik kan je zoo niet laten gaan.”

Zij stond een oogenblik voor hem en haar oogen schenen hem te vragen, medelijden te hebben. Maar toen hij zijn handen uitstak en haar naar zich toetrok, was haar tegenstand zoo klein, dat men bijna niet van tegenstand kon spreken. En toen hij zijn armen om haar heensloeg, leunde ze heel tevreden tegen hem aan, haar hoofd tegen zijn borst gedrukt, alsof zij de slagen van zijn hart telde, hetgeen ze, om de waarheid te zeggen, ook deed.

Robert was huten zichzelf van vreugde. Hij voelde, dat Stevan al uitgeschakeld was en verwenschte zichzelf alleen, dat hij niet eerder op deze wijze opgetreden was.

„Ruth, je bent zoo heerlijk,” fluisterde hij. „Ik aanbid alles wat je om en bij je hebt.”

Zonder haar oor van zijn borst te nemen, lichtte Ruth opnieuw haar wimpers.

„Houd je werkelijk zooveel van me?” vroeg zij.

„Ik houd meer van je dan van iets ter wereld,” zei Robert vurig.

„En dat heb je nooit gezegd,” fluisterde zij. „Ik kan me niet begrijpen, waarom je dat nooit eerder gezegd hebt. Maar zeg het me niet. Ik voel me hier gelukkig bij jou.”

„Bedoel je, dat je ook van mij houdt, Ruth? Houd je werkelijk van me?”

„Ik weet het niet.” Zij bekeek hem van top tot teen. „Ik houd van je scherpe gezicht en van je droevige, in-droevige oogen.”

„Maar op het oogenblik kunnen mijn oogen niet droevig zijn.”

„Maar ze zijn het,” hield zij aan. „Het zijn meren van droefenis. Je moet heel wat in je leven geleden hebben.”

Zij had zich zachtjes van hem losgemaakt en staarde hem aan om precies de mate van droefenis in zijn oogen te kunnen meten en te kijken, of die vergeleken kon worden met die van Stevan. Doch daar slaagde zij niet in en stak nu met afgewenden blik haar hand uit, intusschen reeds tragisch en langzaam naar de deur zwevend.

„Maar zoo kun je niet weggaan, Ruth,” riep Robert haar na. „Je hebt niets gezegd. Wij hebben niet...”

„Wat zou ik kunnen zeggen?” zei ze gebroken.

„Wel, dat je met me mee wilt gaan, dat je van me houdt, dat je me een kans wilt geven, dat — dat je weet, dat ik je nodig heb, net zoozeer als iemand anders.”

„Nee, neen, Robert. Hier mogen we nooit meer over spreken.”

„Maar waarom niet? Je bent vrij. Ik ben vrij. Ik wil zoo niet doorgaan. Ik kan het niet.”

„Je zult ons toch niet willen verlaten, Robert?”

„Ja, dat zou ik doen. Ik zou weg moeten gaan.”

„O!” Ruth dacht even na. Zij was er niet zeker van, maar zij geloofde, dat ze het niet prettig zou vinden hem te laten gaan en plotseling liet ze haar „verloofde houding” varen, ze had het er trouwens wel wat al te dik opgelegd. „Nu, goed dan,” eindigde zij opgewekt. „Als je het prettig vindt, mag je

Vervolg op blz. 24

Langs de Rijnkade met haar deftige oude behuizingen, waarboven de grijze St. Eusebius haar toren verheft.

HET OUDE ARNHEM

Wanneer we aan Arnhem denken, over Arnhem praten of schrijven, dan gaan onze gedachten in de allereerste plaats uit naar de prachtige omstreken, de heiden, heuvels en bosschen; voorts naar de wondermooie singels, waarom de Geldersche hoofdstad beroemd is, en ten slotte naar de bekoorlijke nieuwe woonwijken Alteveer, Hoogkamp, Gulden Bodem, Angerenstein, Paaschberg en Geitenkamp, om maar niet eens te spreken van de unieke stadsparken Zijpendaal en Sonsbeek.

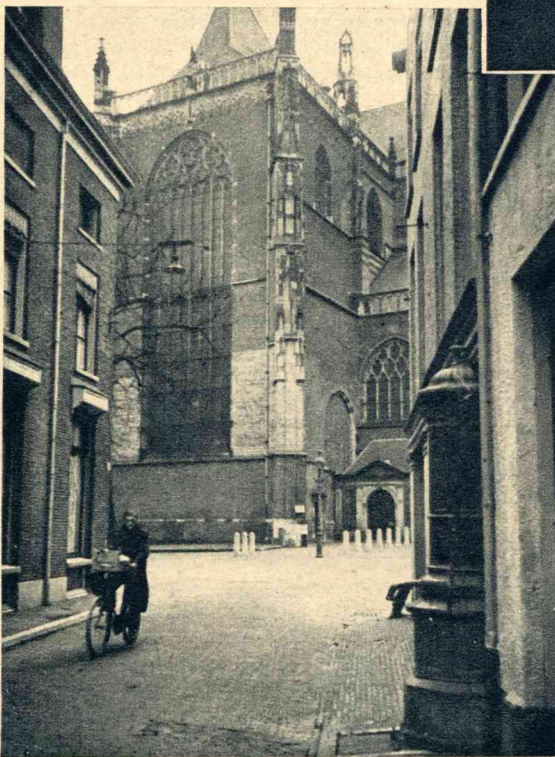
De oude stad evenwel schakelen wij dan maar al te gemakkelijk uit. En toch is dit onbillijk. Immers, het oude Arnhem is steeds een bezoek overwaard, al is er dan niet als in andere steden van Arnhems ouderdom — dateeren zijn stadsrechten niet uit de dertiende eeuw? — middeleeuwsch stedschoon in rijken overvloed te vinden. Binnen de begrenzing der oude stad is er echter nog heel veel bekoorlijks en intiems, zijn er talrijke straatjes en pleinen, oude gebouwen en andere monumenten uit het verleden te vinden. En dan noemen wij natuurlijk in de eerste plaats de omgeving van het Marktplaats met de grijze St.-Eusebiuskerk. Hier zijn nog plekken van wonderlijke oude schoonheid. En is ook niet het vlak daartegenover gelegen stadhuis, het Duivels-huis, eertijds woning van den beruchten en beroemden Maarten van Rossum, een mooi historisch bouwwerk, typisch en van een geheel eigen karakter?

En ach, er is verder nog zooveel te zien voor hem, die er oog voor heeft. Daar is natuurlijk de Sabelspoort en de muurresten van den ouden stadswal,

Ook een heel oud stadsgedeelte: de Zwanenstraat en het Eiland.

daar zijn de stille, kronkelende straatjes achter de kerk, de doorkijkjes bij den Rijn en verderop bij de Weverstraat en de Oeverstraat, in het hartje van de oude stad.

Maar het ligt er allemaal niet zoo voor de hand, men moet het op gaan zoeken.

Machtig en massief staat er de St. Eusebius, als men de Kerkstraat uitkomt. De oude pomp rechts vooraan is nog een overblijfsel uit vroeger tijden.

Juist omdat Arnhems oud stedschoon wat verborgen ligt, omdat het natuurschoon van singels, parken en woonwijken meestal zoo sterk domineert, heeft V.V.V. Arnhem het vorige seizoen de goede gedachte gehad, bij haar rondwandelingen in de schoone dreven in en om Arnhem ook in te lasschen

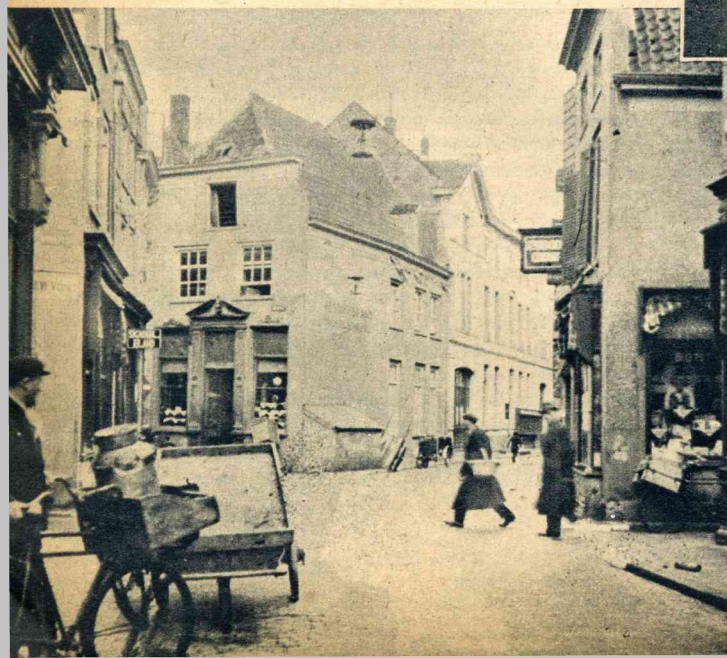
Een der stille straatjes achter de Groote Kerk, waar het verleden verankerd ligt in oude pakhuizen en onregelmatig gebouwde huizekens.

Een kijkje op het Marktplaats, zooals men dat ziet onder de poort van het stadhuis.

een wandeling door het oude Arnhem. De heer J. G. A. van Hogerlinden, Arnhems historicus, dient hierbij op zijn prettige en vriendelijke wijze van voorlichting. Honderden en nog eens honderden, ook stadgenooten, hebben deze tochten door de oude stad meegemaakt en zij denken nu anders over het Geldersch Haagje. Zij weten, dat er naast de rijkdommen, waarmede moeder natuur Arnhem en zijn omgeving zoo rijk bedeelde, nog andere schoonheid te vinden is en zij maken er maar al te graag een wandeling langs.

(Eigen fotos)

Alle eikenboomen aan den Eibergschenweg te Neede zullen geveld worden, zoodat het aanbrengen van trottoirs langs dien weg voortgang kan vinden. Rechts op de foto de aarden baan voor het trottoir, dat reeds gedeeltelijk gereed is.

De prachtige windkorenmol op den Needschen berg bij Neede zal binnenkort worden afgebroken, omdat de onderhoudskosten te hoog zijn. De molen werd gebouwd door de vereeniging „De Hollandsche Molen” en in Januari 1927 in gebruik genomen; reeds jaren geleden is de molen buiten bedrijf gesteld.

(3 foto's Hartgerink, 1 foto De Vries, 1 foto Bokhove, 1 foto van Mourik, 1 foto Pax-Holland)

Op een aardig, beplant pleintje te Eibergen is onlangs een zeer groote kei op een voetstuk geplaatst. Het gevaarte heeft een afmeting van $2 \times 1.70 \times 0.70$ meter en een gewicht van ruim 6000 kg. De steen werd opgegraven te Rekken en moet in den ijstijd uit de noordelijke landen naar hier zijn gekomen. De kei bestaat uit Noorsch graniet.

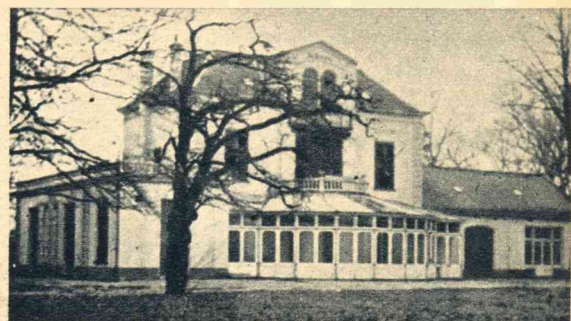
Dit Betuwsch baasje zorgt goed voor zijn paard! — Ook de paarden hebben te lijden van de strenge koude, die in de eerste dagen van 1941 opnieuw inviel, en het is dan ook geenszins overbodig dat paarden, die den ganschen dag op den weg zijn, naast het dekkleed ook nog een mutsje over de ooren krijgen.

De Apeldoornsche Operette Vereeniging gaf een in alle opzichten geslaagde uitvoering van de operette „De Kuische Suzanna”. Een groepsfoto van de medespelenden.

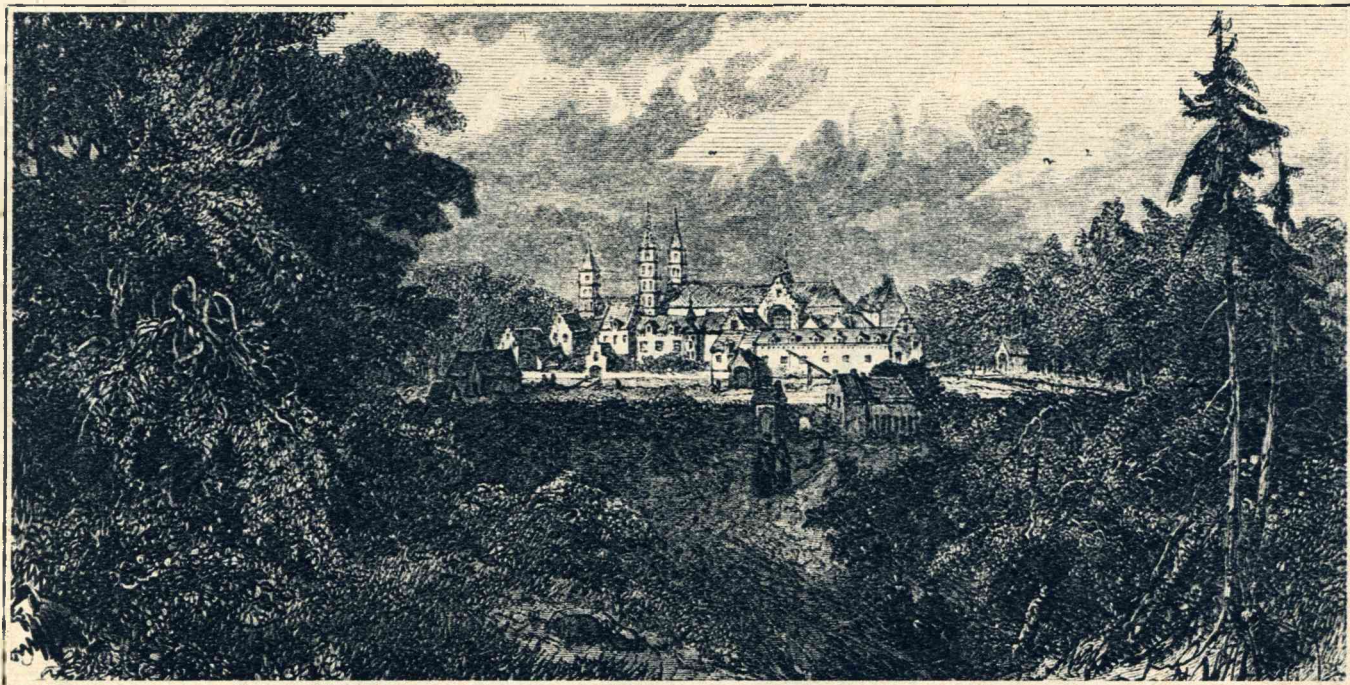
Het uit 1761 dateerende Waaggebouw op de Markt te Arnhem, dat nog steeds een sieraad voor het groote plein is, huisvest thans het bureau van de Vrouwelijke Vrijwillige Hulp, terwijl er tevens een opslagplaats voor de ingeleverde gedragen kleding gevestigd is.

GELDERSCH FOTONIEUWS

Ten behoeve van den arbeidsdienst in Nederland, die, zooals bekend, in het a.s. voorjaar zijn arbeid zal aanvangen, is het fraaie landgoed „De Biezen”, gelegen aan den rijksweg Barneveld-Lunteren, aangekocht. Het landgoed is bijna 7 ha groot en bestaat uit een sierlijk landhuis, benevens bosch, weiden en bouwland.

De abdij van Egmond, de woonplaats der monniken, die in Noord-Holland den strijd tegen het water met succes voerden.

ONS LAND

VAN HET VERTREK DER ROMEINEN TOT HET MIDDEN VAN DEN GRAVENTIJD

In de voorafgaande vier artikelen hebben we de geschiedenis van ons land geschetst tusschen de jaren 400 en 1500. We hebben doen uitkomen, dat de historie van Nederland niet alleen staat, dat we de geschiedkundige ontwikkeling van deze lage landen „bi der see” alleen kunnen begrijpen in een groot verband. Want hoe belangrijk de ontwikkelingsgang van ons vaderland voor ons ook moge zijn, in het begin der middeleeuwen ligt het zwaartepunt van Europa elders.

Toch heeft ons land in die eeuwen wel iets karakteristieks, iets eigens, waardoor het zich onderscheidt van de omringende gebieden. Dat is zijn aardrijkskundige ontwikkeling, dat zijn de bewoners met hun soms zoo merkwaardige zeden en gewoonten, dat is zijn eigen taal en zijn letterkunde.

God heeft de zee, de Nederlanders hebben het land gemaakt, zoo luidt een oude spreuk. Een dichter uit de 19e eeuw schreef:

„Waar eens de zeemeeuw vloog in
de eenzaamheid verloren;
De roerdomp uit den poel zijn
somb'ren toon deed hooren;
De zee haar golvend schuim deed
bruisen op het zand,
Of smoorde in 't wieg'lend riet,
is thans ons vaderland.”

Eerst zee, dan moeras, daarna bewoonbaar gebied en ten slotte een der vruchtbaarste en rijkste deelen van Europa, zoo is in het kort de ontwikkelingsgang van Nederland geweest. Geslacht na geslacht heeft in stagen arbeid en met noeste vlijt gewerkt om dit resultaat te bereiken. Wat wij van moeder natuur kregen was niet veel: een moerassige delta, gevormd door de rivieren Rijn, Maas en Schelde, in de hoogere deelen begroeid met bosch, in de lagere met riet en andere waterplanten. Die hoogere deelen trokken natuurlijk het eerst de menschen aan. Onze oudste bewoners vinden we bijv. in Drente, in Gelderland, in N.-Brabant en Limburg.

Een ander gebied, dat reeds vroeg menschen trekt, is de streek der hooge geestgronden achter de duinen. Het laatst komt de lage helft van ons land aan de beurt. Langs de hooge oevers der rivieren waagt de mensch zich ten slotte in het groote moeras, op dien verraderlijken grond, waar de voet diep wegzinkt in de zwarte veenmassa. Welk een werk moest hier niet verzet worden! Was de mensch eerst gevlucht voor het water — getuige de terpen in het

noorden van ons land — nu gaat hij tot den aanval over. Zee- en rivierdijken worden aangelegd, dammen worden in riviermonden gebouwd om het vloedwater tegen te houden en ten slotte ontstaat ons beroemde polderland. In vorige artikelen is een en ander al uitvoeriger besproken, zoodat we het hier laten bij een korte vermelding.

Ondertusschen is de zee haar gang gegaan; ze heeft flink geknabbeld aan den voet der duinen, de Zuiderzee en de Dollart zijn ontstaan, Zeeland is op het eiland Walcheren na veranderd in een gebied van schorren en slikken. Tot het ontstaan van de Zuiderzee heeft o.a. medegewerkt de beruchte eerste Allerheiligenvloed van het jaar 1170. Het zeewater kwam tot voor de muren van Utrecht. In het jaar 1930, bij de drooglegging van de Wieringermeer, deed men een merkwaardige ontdekking. Men vond op den bodem grafzerken uit de 11e en 12e eeuw liggen. Bijna negen eeuwen had de zee over deze graven gespoeld. Eenige jaren vóór den Allerheiligenvloed, in 1163, werd Friesland door zoo'n groote overstroming geteisterd, dat er langs de heele kust geen huis, schuur of hooiberg meer bleef staan. Erger was, dat het zoute water den grond bedierf. Men moest het land vele jaren braak laten liggen. 't Is dan ook te begrijpen, dat sommige bewoners naar andere streken trokken, naar Duitschland, naar „Oostland”, zoodat men vroeger zeide, om daar een veiliger woonplaats te zoeken.

Zij waren er welkom, de bewoners uit het water-

Het gerechtelijk tweegevecht gold als een godsoordeel, waarin de onschuld van den verdachte kon komen vast te staan.

land. Aan de monden van Oder en Weichsel bouwden ze dijken en sluiswerken, ze stichtten er dorpen, die nu nog bestaan. Maar de meeste Friezen bleven den ouden bodem getrouw. Steun in hun strijd tegen de krachten der natuur kregen zij van de kloosters.

Het beschavingswerk van de kloosters

Rond het jaar 800 was ons land gekerstend en omstreeks dezen tijd, hier iets vroeger, daar iets later, worden de eerste kloosters gebouwd door monniken van de orde der Benedictijnen. Benedictus, de stichter van deze orde, had de plichten van den kloosterling samengevat in deze twee woorden: Ora et labora, bid en werk. De monniken in het bekende klooster van Egmond hielden zich stipt aan dezen regel. Gebeden werd er in het klooster, gewerkt er buiten. De strijd tegen het water in W.-Friesland (nu 't noorden van Noord-Holland) werd gevoerd onder leiding van de Egmondsche monniken. In Friesland en Groningen heeft hetzelfde plaats. In de 12e eeuw vestigen zich hier de orden der Premonstratensers en Cisterciënsers. Zij bouwen er meer dan vijftig abdijen, waarvan Aduard en Klaarkamp wel de beroemdste zijn. Behalve het versterken van dijken en het maken van sluizen leggen de kloosterlingen ook wegen aan en maken ze een begin met het turfsteken. Turf wordt in dezen tijd reeds een brandstof van beteekenis, omdat door het geregeld rooien van bosschen hout niet meer zoo overvloedig te verkrijgen was. In het zuiden van ons land, in Brabant, trachtten de kloosters woeste gronden te ontginnen, „de ploeg volgde

het kruis.” Voor armen en gebrekkigen stond de kloosterpoort wijd open. Ook de reiziger werd er met een: Pax tibi, vrede zij u, ontvangen. Hotels bestonden nog niet, zoodat een reizend koopman, indien hij voor het vallen van den avond geen klooster kon bereiken, den nacht onder den blooten hemel moest doorbrengen. In den kloostertuin groeiden geneeskrachtige kruiden. Uit den verren omtrek kwam men naar de „apothek” om medicijnen te halen of om zich aan de operatie van „aderlaten”, het aftappen van een weinig bloed — het geneesmiddel in die dagen — te onderwerpen. Verschillende abdijen bezaten dan ook een apart „aderlaathuis”. In bijna ieder klooster vond men een boekerij of bibliotheek. De monniken waren bijna de eenige menschen, die de kunst van lezen en schrijven verstonden. Zoo'n boekerij was een zeer kostbaar bezit, want ieder boek moest geschreven of afgeschreven worden; de kunst om boeken te drukken was nog niet uitgevonden. Bepaalde kloosterlingen wijdden hun heele leven aan de vermoeyende taak van boeken schrijven. Ze schreven op per-

kament — 'nsoort leer — hun mooie drukletters en hun schitterend versierde hoofdletters. Op het oogenblik zijn zulke geschreven boeken onbetaalbaar. Welke boeken vonden we nu in een kloosterbibliotheek? We treffen er afschriften aan van Romeinsche schrijvers, van kerkvaders, verder vele heiligenlevens en ten slotte kronieken, een soort geschiedenisboeken. Tot de 12e eeuw werd als schrijftaal uitsluitend het Latijn gebruikt. Daarna begint men ook boeken te schrijven in de „Dietsche taal”, d.w.z. de taal van het volk. Van een Nederlandsche taal spreekt men in dezen tijd nog niet. Die naam wordt pas in de 16e eeuw gebruikt. Aan deze oudste voortbrengselen onzer nationale letterkunde zal te zijner tijd een beschouwing in ons blad worden gewijd.

Op het platteland

Thans zullen we iets vertellen over den zoo nuttigen boerenstand. Tegen het einde van de volksverhuizing vinden we in ons land veel vrije boeren, die elk een behoorlijk stukje grond tot hun beschikking hebben. Langzamerhand verdwijnt dit z.g. kleingrondbezit. De vrije boeren worden hoorigen, zij verliezen het eigendomsrecht over den grond door het af te staan aan een grootgrondbezitter. De oorzaak van deze verandering was de plicht van den heerban, d.w.z. de plicht om den koning in den oorlog als soldaat te dienen. Zware straffen stonden op verzuim: dan moest een boete van zeven koeien worden betaald. Nu gold deze heerban voor iederen vrije. Maar de grootgrondbezitter had voldoende arbeiders, om ook tijdens zijn afwezigheid den grond te bebouwen en het vee te verzorgen. De kleine man was er erger aan toe. Zijn veld bleef braak liggen, en als hij in den herfst terugkeerde — 's winters werd er nooit gevochten — was de tijd van den veldarbeid voorbij. Met vrouw en kinderen moest hij den winter in bittere armoede doorbrengen. Er was maar één middel om van den drukkenden heerban verlost te worden: hij moest zijn vrijheid opofferen. Weldra verscheen hij voor een machtigen heer, met een graszode of een korenhalm in de hand, ten teken, dat hij zijn grond aan dien heer wilde overdragen. De vrije boer werd dan hoorige, hij kreeg zijn land in bruikleen terug, moest een deel van den oogst aan den nieuwen eigenaar afstaan, en hem nog andere diensten bewijzen, maar van den heerban was hij bevrijd. Daarenboven kon hij rekenen op een krachtige bescherming van zijn heer, een niet te onderschatten voordeel in oorlogszuchtige tijden. Veel boeren stonden hun grond af aan kerken en kloosters. Deze instellingen behandelden hun hoorigen zeer goed. Een spreekwoord zeide dan ook: „Onder den kromstaf is het goed leven.”

In den loop der eeuwen verzwakte de heerbanplicht. Er vormde zich namelijk een aparte klasse van „vechtersbazen”, de ridders. De boeren met hun dorschvlegels en hooivorken konden nu wel thuisblijven. Als de graaf een oorlog voerde, waren vijftig ridders meer waard dan duizend boeren. En wat zien we gebeuren? De hoorigheid verdwijnt, er ontstaat weer een stand van vrije boeren. De kloosterorde der Cisterciënsers geeft in de 12e eeuw het voorbeeld. Zij bouwt op haar grond boerderijen en geeft die aan boeren in huur. Van den oogst moesten ze het tiende deel afstaan, verdere verplichtingen hadden ze niet. Ook andere grootgrondbezitters geven aan hun

hoorigen de kans om zich vrij te koopen. Nu moeten we ons den toestand van deze vrije boeren niet al te rooskleurig denken. De boer bouwde meestal zelf zijn woning, een zeer eenvoudig houten gebouw, met riet of graszoden bedekt. In het oosten van ons land, in de Saksische streken, woonden mensch en dier in één woning samen. Het middengedeelte was dan de „huiskamer” met de groote haardplaat, waar winter en zomer een houtvuur brandde. Daaromheen waren tusschen enkele schotten de dieren en ook de oogst ondergebracht. Bedden waren een ongekende luxe. Men sloep op een stroozak op den grond. 't Voedsel bestond uit roggebrood, kaas, melk en vleesch. Bier was de voornaamste drank. De boer teelde zelf zijn gerst en liet die verwerken in den brouwketel van zijn heer. De kleding was zeer eenvoudig. Bij goed weer liep de boer blootvoets, bij regen gebruikte hij zelfgemaakte klompen, z.g. holleblokken. Zijn horizon was zeer begrensd. Op reis ging hij nooit, want hij wist, dat de veiligheid overal zeer te wenschen overliet. Niet alleen wemelde het van struikrovers, van laag geboefte, maar ook groote heeren in trotsche kasteelen achtten het niet beneden hun waardigheid, om den reiziger uit te schudden. Bedelaars, mismaakten en gebrekkigen trokken in groote scharen het land door. En wee den boer, die niets wilde of kon geven. Hij beliep de kans, dat midden in den nacht de roode haan in zijn hooiberg, zijn stal of schuur kraaide. Voor de rechtbank werd de boer dikwijls onbillijk behandeld.

Een houten band van een vroeg-middeleeuwsch handschrift, versierd met ivoorsnijwerk uitdeltende en verguld zilveren beslag uit de dertiende eeuw.

De rechtspraak

In de gouwen, later graafschappen, waarin ons land verdeeld was, lag de rechtspraak in handen van den graaf. Zijn ambtenaren waren de schouten en baljuwen. Zij kregen die betrekking door aan den graaf een zekere som geld te betalen. De graaf nam de verplichting op zich om den ambtenaar niet af te zetten, dan nadat hij die som had terugbetaald. Vaste inkomsten hadden genoemde heeren niet; ze kregen meestal $\frac{2}{3}$ van de boeten.

Schouten en baljuwen, Grijpen als wuven (= wouwen).

Dit rijmpje bewijst wel, dat de rechters in deze eeuwen niet bepaald in een goeden reuk stonden. Men ging bij de rechtspraak uit van het beginsel: geen aanklager, geen rechter. Dus zonder aanklacht werd geen misdrijf vervolgd. Voor kleinere vergrijpen werden boeten

De kloosterbibliotheek bevatte de door monniken zorgvuldig gealligrapeerde en rijk verluchte boekwerken.

opgelegd, bij ernstige misdrijven werd men „aan den lijve” gestraft. Dat deze straffen niet malsch waren, blijkt wel uit de volgende „wet”:

„Den dief de galghe, den mordenaar ende den moortbrander 't rat, manslachender roever 't sweert, den valscher (= valsche munter) den ketel, den spierre (= spion) de oghen, den pontsnider (= muntsnoeier) den duem!”

Kon men den schuldige niet vinden, dan nam men zijn toevlucht tot een godsoordeel. Men kende er vier: het gerechtelijk tweegevecht en de vuurproef. De beschuldigde moest een gloeiende staaf met de hand vasthouden. Daarna werd de hand in zwachtels gewonden. Bleek na eenige dagen, dat geen brandwonden zichtbaar waren, dan was zijn onschuld bewezen. Ten derde was er de waterproef: het slachtoffer werd aan handen en voeten gebonden en in het water geworpen. Bleef hij drijven, dan was hij schuldig. Ten laatste kende men de baarproef, die toegepast werd bij een moord. Men bracht den beklaagde bij het lijk van den vermoorde, dat op een baar lag en liet hem dit aanraken. Begon het bloed uit de wond te stroomen, dan was de schuld bewezen.

Tot in de 13e eeuw werden deze godsoordeelen toegepast. De hertog van Gelder moest ze in 1340 nog verbieden.

We eindigen met 'n aardig middeleeuwsch verhaal, dat de omkoopbaarheid van de rechters illustreert. Een slager en een wagenmaker voerden met elkaar een proces. Op een bepaalden dag werden beiden voor den schout gedaagd om hun rechten te verdedigen. Dan zou de wijze schout een uitspraak doen. Den avond te voren kwam eerst de wagenmaker bij den schout en beloofde hem een fonkelnieuwe wagen, als de uitspraak in zijn voordeel zou uitvallen. Daarna verscheen de slager en beloofde twee vette ossen. Nadat op den procesdag slager en wagenmaker hun hart gelucht hadden, begon de schout uitvoerig de kwestie te bespreken. De wagenmaker bemerkte al spoedig, dat hij de zaak zou verliezen. Was de schout den wagen misschien vergeten? Plotseling riep hij hardop: „Keert den wagen.”

Droogjes antwoordde de schout: „Dat kan niet, want er staan twee vette ossen voor.”

W. W. REYS

Inpoldering van goeden grond vond reeds vroeg in ons land op groote schaal plaats. Zooals vanzelf spreekt was het van het grootste belang, dat de eenmaal opgeworpen dijken in goeden staat bleven. Onze gravure laat zien hoe graaf Floris V, omgeven door zijn edelen, in 1288 een dijkschouw verricht op den Drechtterlandschen dijk, terwijl een West-Fries den grond ploegt,

Studeer
techniek
thuis

PBNA ARNHEM

200 leervakken, 120 leraren, 5000 cursisten

Opleiding voor alle examens in:

Bouwkunde - Waterbouwkunde
Werktuigbouwkunde - Electro-
techniek - Chemische techniek

Speciale cursussen:

Middenstandsdiploma - Boek-
houden - Zuiveltechniek - Textiel-
technicus - Reclame-assistent enz.

COUPON voor kosteloos
prospectus P

Naam

Adres

Aanvragen kunnen ook per brief of briefkaart
geschieden.

**Dit Embonpoint moet
hij zien kwijt
te raken!**

Daartoe moet hij in
de eerste plaats de
hoofdoorzaak bestrij-
den. Zijn corpulentie
komt n.l. niet zoo-
zeer voort uit veel
eten, dan wel door-
dat zijn lichaam het
opgenomen voedsel
verkeerd verwerkt.
Hier kunnen de be-
kende Dragées Negen-
tien hun taak beginnen.
Zij vormen een speciaal
middel, uitgevonden
door Prof. Dr. H. Much.

Met behulp van deze zorgvuldig samen-
gestelde Dragées hebben reeds velen
hun spijsvertering zoo veranderd, dat
de vorming van vet ophield en de
reeds aanwezige vetophooping lang-
zamerhand verdwenen.

Dragées „NEGENTIEN”
zijn een zuiver natuurproduct. Veroor-
zaken geen krampen en kunnen zonder
bezwaar dagelijks in-
genomen worden.

**PRIJS PER
40 STUKS f1.25**

Verkrijgbaar in
alle apotheken

Dr. H. Nanning.
Den Haag, Korte Poten 7a

FELIX HAMMER: Redder in den nood

Vervolg van blz. 19

morgenavond met me naar die weldadig-
heidsvoorstelling gaan. Dat kan wel
aardig zijn.”

Robert voerde een Indianendans voor
het vuur uit, nadat zij verdwenen was.
Ze houdt van me, dacht hij, zij moet
van me houden! Zij kon niet zoo tegen
me aangeleund hebben als ze niet van
me hield.

TWINTIGSTE HOOFDSTUK

Den volgende morgen om half
twaalf klopte Manson op de deur van
lady Seymour's kamer en vertelde haar,
dat mr. Blain in den salon zat te
wachten. Dit bericht kwam niet on-
verwacht, want Carlotta had hem een
boodschap gestuurd, waarin ze meldde,
dat Lisa ernstig ziek was. Zij haastte
zich geenszins om beneden te komen:
zij meende, dat Albert gemakkelijker
den waren staat van zijn gevoelens
zou kunnen peilen, als hij een poosje
zou moeten wachten. Zij legde dus de
laatste hand aan haar kapsel, bekeek
zichzelf zorgvuldig in den spiegel, liep
Humphrey's kleedkamer binnen en
zocht daar drie van zijn mooiste zijden
lassen uit, nam ten slotte een kleine
panda van haar toilettafel (die was niet
echt, zij had hem in een warenhuis ge-
kocht) en wandelde eindelijk op haar
gemak de trap af om Albert te woord
te staan.

Albert kwam haar in heftige ge-
moedsbeweging tegemoet.

„Wat is er gebeurd?” vroeg hij
ademloos. „Ik heb uren zitten wachten.
En Lisa is ziek. Is ze erg ziek? Ik
moet het weten. Vertelt u het mij
alstublieft.”

„Vanmorgen is ze veel beter,” stelde
Carlotta hem gerust. „Ga nu zitten,
Albert, en maak je niet zenuwachtig.
Ik denk, dat ze het wel haalt.”

Albert ging zitten, doch kennelijk op
heete kolen.

„Was het mijn schuld?” vroeg hij
diep ongelukkig.

„Een beetje wel,” gaf Carlotta toe,
de panda op tafel zettend, terwijl zij
er zelf naast ging zitten.

„Maar dat kon je natuurlijk niet
weten. Ik geef er jou niet de schuld
van.”

„Maar wat scheelt haar, lady Sey-
mour?”

„Nu, als je het werkelijk wil weten,
Albert, er mankeert haar niets — be-
halve dan, dat ze net zoo ongelukkig

geweest is als jij en ik houd er niet van
mijn huis vol ongelukkige mensen te
hebben.”

„Wat? Wilt u dus zeggen, dat ze
heelemaal niet ziek is?”

„Ja, het was allemaal gelogen. Ik
vertel altijd leugens als ik dingen, die
ik belangrijk vind, niet op andere wijze
gedaan kan krijgen. Ik doe het al jaren
en jaren en met veel succes.”

„Dus het was Lisa heelemaal niet,
die me heeft laten komen?”

„Neen, jongenlief, dat was allemaal
mijn eigen vinding. Ik wilde eens rustig
met je praten.”

De uitdrukking van Albert's gezicht
veranderde. Hij zag er nu erg boos en
ongenaakbaar uit.

„En wat had u mij te zeggen, lady
Seymour?” vroeg hij stijfjes.

„Ik wilde je in de eerste plaats zeggen,
dat je me van nu af aan beter Carlotta
kunt noemen en dat ik niet zoo'n ver-
waten wezen ben als jij je wel verbeeldt.
Ik geef toe, dat ik je aanvankelijk
niet erg aangemoedigd heb. Maar dat
was, omdat ik niets van je af wist en
niet van je gestrepte trui hield en ook
niet geloofde, dat die liefde tusschen
jou en Lisa zou stand houden.”

„Die heeft ook niet stand gehouden,”
zei Albert bitter. „Ik kan niets terug-
nemen van hetgeen ik tegen Lisa ge-
zegd heb. Ik kan niet samenleven met
een vrouw, die het leven als een spel-
letje opvat.”

„Neen, Albert, natuurlijk kun je dat
niet — ofschoon je, naar mijn meening,
een verschrikkelijk saai leven zult
hebben als je dat niet doet.”

„Maar ze zei me ronduit, dat ze een
jaar lang met een anderen man op reis
wilde gaan!”

„Ja, ja, dat ging alle perken te buiten.
Zooiets ergs heb ik zelf nog nooit willen
doen. En jij hebt haar natuurlijk meteen
geloofd en alles voor vollen ernst op-
gevat. Daarover wilde ik nu met je
praten, Albert. Je moet nooit te veel
letten op wat een van ons zegt. De
vrouwen in mijn familie zijn er niet aan
gewend, dat men al te veel acht slaat
op hetgeen ze zeggen. Het is heel ver-
keerd als je dat toch doet. En het is
heelemaal fout, ze door elkaar te
schudden. Wij hebben een heele zwakke
ruggegraat en die trekt krom als je het
te veel doet.”

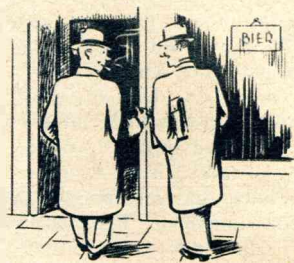
Wordt vervolgd

„SPROETJE”

het dappere meisje, dat zich als jongen vermomd heeft om de gehate zee-
rovers, die de Amerikaansche wateren onveilig maken, zooveel mogelijk
schade te kunnen berokkenen, beleeft vele avonturen. Gelukkig heeft zij een
goeden beschermer: een aan lagerwal geraakten jongeman, wiens leven
door „Sproetje” gered werd. De jongeman, die de vermomming spoedig
doorziet, vat een vurige liefde voor „Sproetje” op en hij rust niet voordat
hij weer geld genoeg heeft om haar tot vrouw te vragen. Fleurig en bont
is 't leven in dit historisch verhaal beschreven. De roman „Sproetje” ver-
schijnt volgende week in de serie „Avonduur-lectuur”. De prijs ervan
bedraagt 15 cent. Verkrijgbaar bij onze bijkantoren, bezorgers en agenten.

PANORAMA. Geïllustreerd weekblad. Verschijnt Donderdags. f 1.62½ per kwartaal of f 0.12½
per week. Franco per post f 1.75 per kwartaal bij vooruitbetaling. Voor postabonnementen en
adreswijzigingen van postabonnementen gelieve men zich uitsluitend te wenden tot het
bureau te Haarlem. Bureau's: HAARLEM, Nassaulaan 51, Telef. Int. 13866. Giro nr. 142700.
AMSTERDAM, Singel 263. Telef. Int. 33170. Giro nr. 97946. ROTTERDAM, Statensingel 179b.
Telef. Int. 47133. Giro nr. 101981. 's-GRAVENHAGE, Stationsweg 95, Telef. Int. 111666.
Giro nr. 43141. UTRECHT, Biltstraat 142. Telef. Int. 13473. Giro nr. 149597. ENSCHEDE,
Oldenzaalschestraat 56. Telef. Int. 2188. Giro nr. 383773. ARNHEM, Nieuwe Plein 42.
Telef. Int. 24825. Giro nr. 383772. 's-HERTOGENBOSCH, Stationsweg 27, Telef. Int. 4286.
Giro nr. 129750. MAASTRICHT, Stationsstraat 20, Telef. Int. 5851, Giro nr. 124690.
VLISSEINGEN, Badhuisstraat 5, Telef. 81.

Wat was het
„doorgerookt”!

„Ik heb dorst. Zullen we hier een
glas bier drinken?”
„Goed idee.”

„Alle mensen, wat is het hier
doorgerookt!”
„Ja, maar het bier is hier bijzon-
der goed.”

„Zullen we niet ergens anders
heengaan? Morgen ben ik heesch
van de rook en ik moet den heelen
dag spreken.”

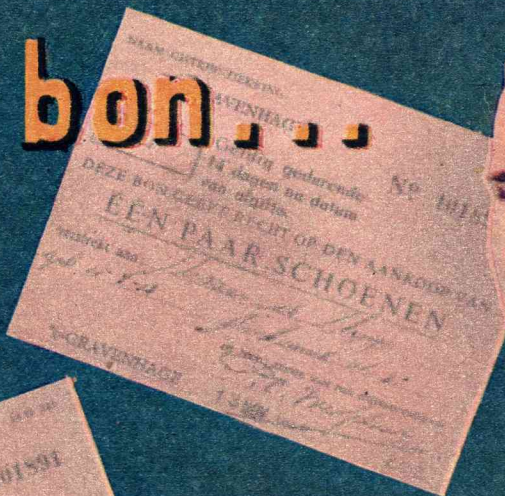

„Maak je geen zorg, de rook deert
je keel niet, als je maar Wybert-
tabletten gebruikt.”

Alleen verkrijgbaar in origineele
blauwe dozen.

Hij heeft 'n bon...

Zij heeft 'n bon...

Elegante molière met suède inzet in diverse kleurcombinaties.

Flatteuze pump in suède met verborgen elastieksluiting op den vreef.

Jeugdig sportschoentje met geestige metaalgarneering ook op de bak.

Beiden nemen Swift!

Swift heeft steeds 'een streepje vóór; zoowel bij de Dames als bij de Heeren.

U weet Mevrouw, Swift is beroemd om zijn beeldige modellen. Maar nog nooit is ook maar iets van de bekende Swift-kwaliteit opgeofferd terwille van een aardig snitje.

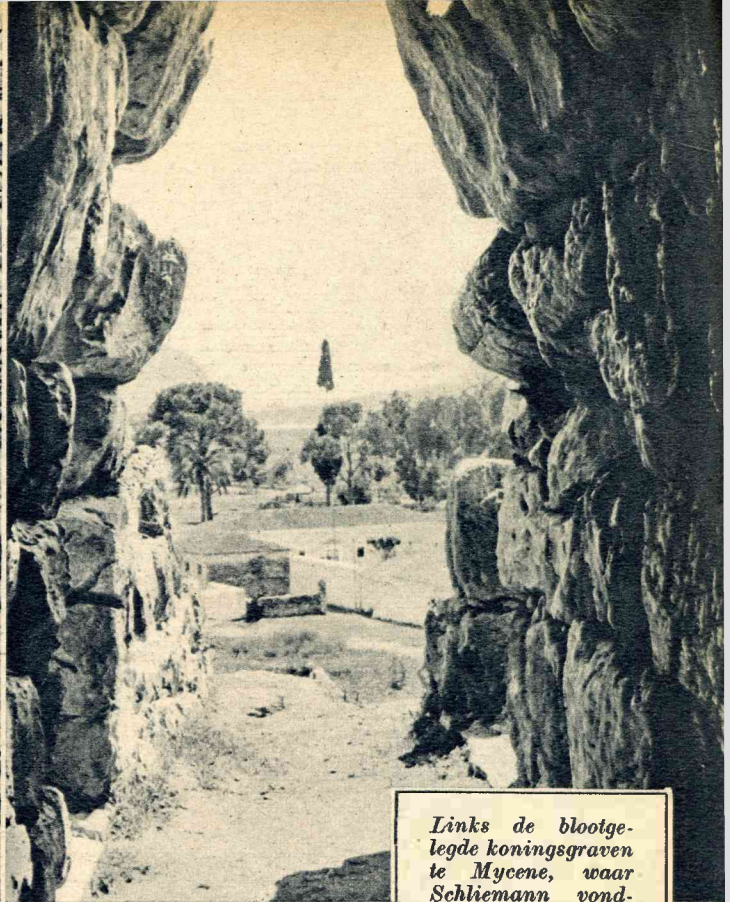
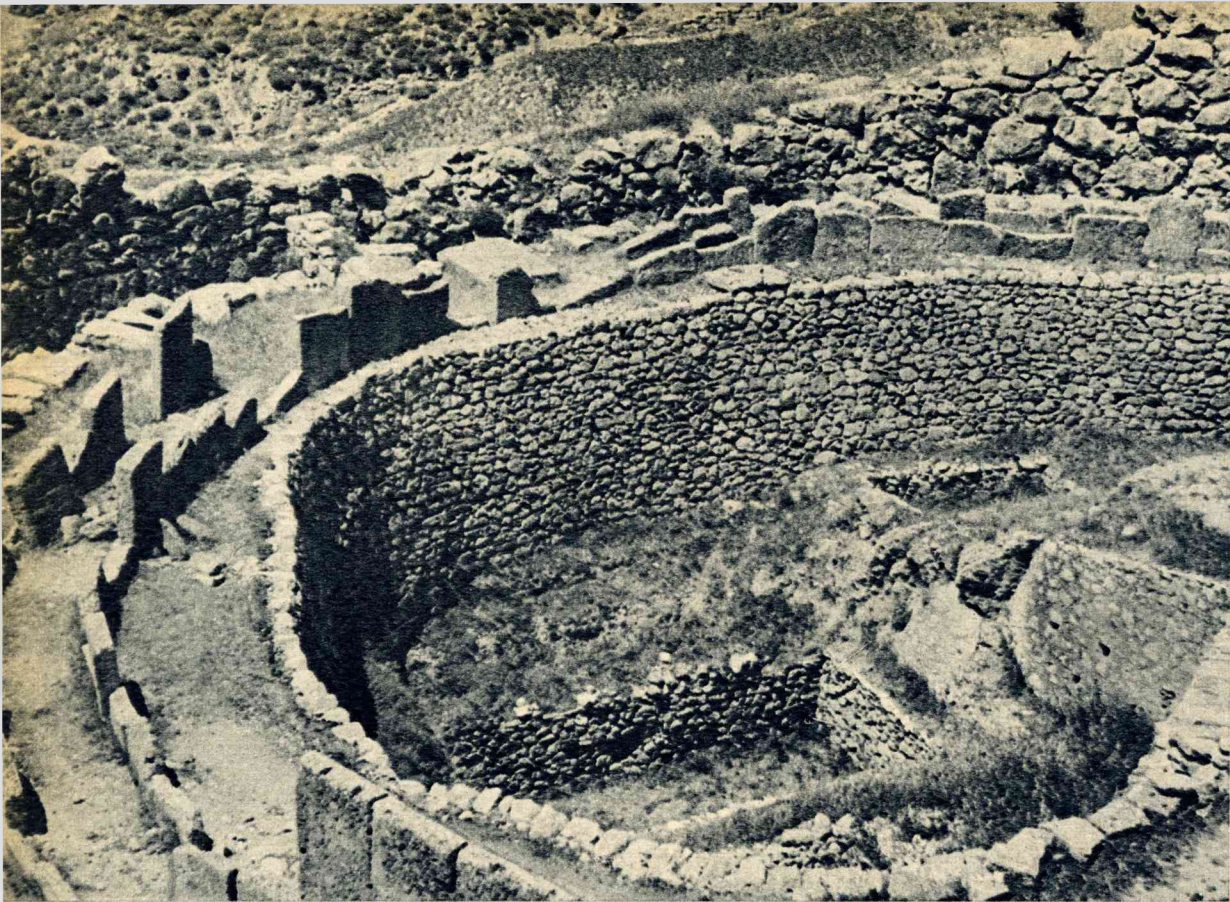
Kwaliteit en pasvorm zijn bij Swift steeds nummer één!

Ook U Mijnheer, als U straks een bon krijgt, vraag dan maar direct om Swift en U hebt een mooien, degelijken schoen, die bij de eerste stap al zit of U hem al 14 dagen hebt gedragen.

Swift

Elke schoenenbon is een Swift-bon!

Links de blootgelegde koningsgraven te Mycene, waar Schliemann vondsten deed die bijna van grooter belang waren dan de oudheidkundige vondsten te Troje. Rechts de kazematten van Tiryns.

★ Het resultaat van twee belangrijke opgravingen ★

Het avontuurlijk leven van

H. SCHLIEMANN

**VAN AMSTERDAMSCH KANTOORBEDIENDE
TOT SCHATGRAVER VAN DE WETENSCHAP**

H. Schliemann en zijn vrouw Sophia ten tijde van de opgravingen te Troje. Mevrouw Schliemann draagt op deze foto de zoogenaamde sieraden van Helena, die deel uitmaakten van den goudschat van Troje.

De groote ontdekking

Troje zal 't arbeidsveld worden, waar Heinrich Schliemann een opzienbarend succes behaalt.

Een wijde vlakte, onderbroken door lage heuvels, alleen een paar schaapskudden weiden hier, in de armoedige dorpjes wonen bijna uitsluitend herders. Daar moet Troje liggen, op de kust van Klein-Azië, aan den ingang van de Dardanellen, dicht bij de rivier, die nu de Menderes heet. Afgezien van Pompeji kende men toentertijd geen opgravingen op groote schaal, noch Olympia, noch Delphi of Mycene waren blootgelegd, men kende niets van de techniek en had nog geen vastgestelde methode.

In een ruime pelerine, gesteund door een stok, waart Schliemann dezen eersten dag door het schier ontoegankelijke terrein. Maar weldra vangt hij met zijn werk aan. Klein-Azië: het land behoort aan de Turken en doordat hij onderhandelingen met de regeering in Constantinopel heeft moeten voeren, zag hij zich gedwongen meteen maar Turksch te leeren ook. Dat komt hem nu te pas.

De voorwaarden zijn tamelijk zwaar: wat hij vindt, moet hij voor het grootste deel aan de Turken afstaan.

Maar is de plaats wel de juiste? Eeuwen lang is strijd gevoerd, waar het echte Troje, het Troje van Homeros, gelegen heeft, een strijd tusschen deskun-

digen, scherp en fel gevoerd. In het geboortjaar van Schliemann, in het jaar 1822, heeft men voor het eerst beweerd, dat Troje niet gelegen heeft op den steilen heuvel, die tamelijk ver het land in ligt en tot nu toe als het oude Troje beschouwd is, maar op den lageren heuvel van Hissarlik, drie uur gaans dichter bij de zee.

Men heeft Schliemann nu toestemming gegeven, op dezen laatsten heuvel te graven en alle vaklieden verkeerden in spanning: is het oude Troje nog te vinden?

Maar Schliemann heeft een gids, die hem niet zal misleiden: Homeros. De afstand volgens de Ilias tusschen de schepen en den muur van de stad komt precies uit: zonder te aarzelen komt hij tot de conclusie, dat Troje hier te vinden moet zijn.

Het landschap verandert: ossenwagens rijden af en aan, de arbeiders in hun Turksche broeken verschijnen, benevens Grieken, die door Schliemann aangenomen zijn. Waar moet men echter met het puin naar toe? Zooals gezegd, een bepaald systeem bestond er destijds nog niet en zoo moet men de bergen puin nog driemaal of meer opnieuw afgraven.

Schliemann woont in een houten hut met zijn vrouw, twee ijzeren bedden, een ruwe tafel, een paar stoelen en een fornuis vormen het eenige huisraad. Het is zomer, smoorheet, de muggen verspreiden malaria, Schliemann ligt ziek te bed, maar zijn vrouw, Sophia, vertegenwoordigt hem op het werk. Acht uur per dag houdt zij toezicht.

Honderd geleerden schreven honderd boeken om uit te maken waar Troje lag, Schliemann schrijft niet, hij graaft. Tientallen jaren van oefening bij het overzien van voorraden in magazijnen, pakhuizen en schepen hebben zijn oogen zoo scherp gemaakt, dat hem niets ontgaat.

Drie jaar blijft hij hier graven, 250.000 kubieke meter puin worden weggewerkt, tien wegen voor het verwijderen van de steenhoopen aangelegd, van de steenen worden een moskee en een minaret in het dorp Tsjiplak gebouwd.

Koude en hitte wisselen elkaar af. Het klimaat is

hier lang niet altijd zoo mild, als men het van de Middellandsche Zee gewoon is, soms regent en hagelt het en Schliemann moet op zekeren dag met dikke handschoenen aan zijn dagboek bijhouden, zoo koud is het.

Het werk is verre van gemakkelijk: om een enkelen drempel te verwijderen moet Schliemann drie uur lang met vijfenzestig man zwaren arbeid verrichten.

Maar wat doet dat alles er toe... het mysterie van den heuvel van Hissarlik wordt opgelost, sedert weken, ja zelfs sedert maanden, weet Schliemann, dat hier een stad gelegen heeft. Overblijfselen van tempels, oude muren, huizen, vazen, wapens, al deze voorwerpen zijn welsprekende getuigen.

Doch al bestaat er geen twijfel, dat hij Troje gevonden heeft, de vondst wordt te merkwaardiger omdat hij ontdekt, dat hij hier niet te doen heeft met één stad, doch met liefst zeven steden, zeven steden en nederzettingen liggen hier boven elkaar.

Het is te mooi om waar te zijn en toch is Schliemann nog niet tevreden, want Homeros heeft immers melding gemaakt van het rijke Troje, waar zooveel schatten te vinden waren?

Homeros beschrijft immers zoo nauwkeurig de sieraden van de vrouwen, de prachtige wapens, den rijkdom van koning Priamos, dat hij zijn gegevens ontvangen moet hebben van lieden, wier voorvaderen de stad met eigen oogen gezien hebben.

Puin en steenen, ijzer en scherven vindt men in groote hoeveelheden. Maar dit is het steenen Troje, niet het gouden.

In Mei van het jaar 1873 heerscht er plotseling opwinding in het kamp. Men heeft twee poorten ontdekt, ongeveer zes meter van elkaar verwijderd, en de overblijfselen van een met vele voorwerpen gevuld huis. Schliemann verklaart onmiddellijk, dat dit het paleis van koning Priamos moet zijn, de eene poort is de beroemde Scaëische poort.

Op den morgen van den 14en Juni, Schliemann heeft reeds besloten over een paar dagen met het werk op te houden, omdat zijn doel vrijwel bereikt is en hij niets meer hoopt te kunnen vinden, staat hij met zijn vrouw en een paar arbeiders op het punt, waar de ringmuur van de Scaëische poort verder loopt, vlak

langs het gebouw, dat door Schliemann het paleis van Priamos genoemd wordt. Zij staan in een goot van 8½ meter diepte.

Plotseling ontwaart Schliemann een groot koperen voorwerp, dat een merkwaardigen vorm vertoont. En tegelijkertijd ziet hij door het vuil en stof iets glinsteren. Voor Sophia nog een onbedacht woord kan uiten, fluistert hij haar toe:

„Roep Paidos” (Turksch: arbeidspauze).

„Nu, om zeven uur 's morgens!” vraagt Sophia.

„Zeg hun voor mijn part, dat ik jarig ben en het vergeten was. Zij krijgen gewoon hun loon zonder te hoeven werken. Alleen moeten ze meteen naar het dorp. Vooruit nu, roep: Paidos.”

En Sophia roept: „Paidos!” En nog eens: „Paidos!”

De werklieden zijn blij met hun vrijen dag, vragen niet, wat hun baas plotseling scheelt, maar klimmen omhoog en maken dat zij weggelopen voor hij zich bedenkt.

„Ga naar ons huis,” zegt Schliemann tegen zijn vrouw, „en haal je groote sjaal.” Hij begint al met zijn mes in de aarde te krabben. Op het merkwaardige koperen voorwerp ligt een 1½ meter dikke laag van roode asch en daarop drukt weer de zes meter hoge vestingmuur.

Opgewonden steekt Schliemann zijn mes in de roode asch. Wat hij doet, is niet zonder gevaar, want de zware vestingmuur wordt zodoende ondermijnd, kan elk oogenblik instorten en hen beiden verpletteren.

Maar wie denkt op zulke oogenblikken aan gevaar? Zij beiden zeker niet! Want wat ontdekken zij?

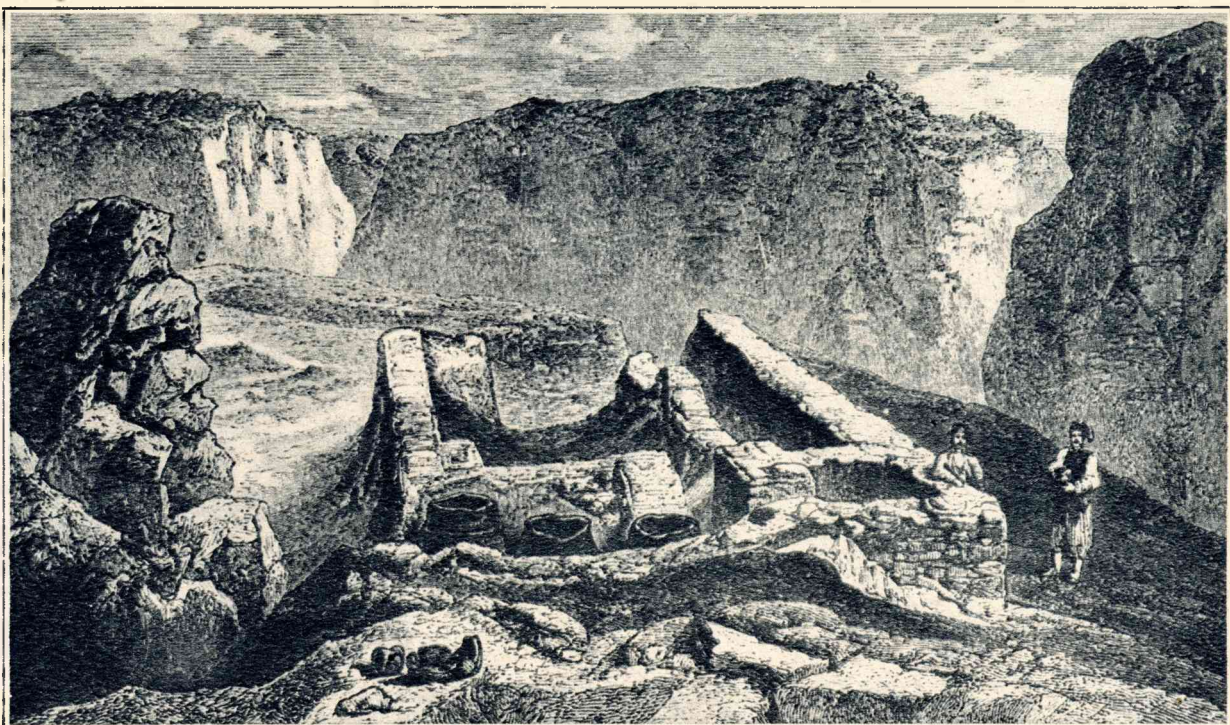
Met bevende vingers haalt Schliemann diademen en armbanden, snoeren, knopen, platen te voorschijn, alle in elkaar gedrukt. Zorgvuldig pakt hij het eene voorwerp na het andere beet en legt het op de roode sjaal van Sophia, zijn vrouw.

Doch plotseling bedenken zij zich, Sophia knoopt de sjaal dicht en snel dragen zij hun schat naar hun blokhut. Hier kunnen zij hem weer uitpakken en op hun gemak bekijken.

Met wijd opengesperde oogen staren zij naar al dat goud: honderd pond is het, zooals later blijkt, als het gewogen wordt. Twee gouden diademen, waarvan één alleen uit negentig kettingen bestaat, duizenden ringen, 4066 hartvormige plaatjes, vierentwintig gouden halskettingen, oorhangers, naalden, prisma's, in het geheel 8700 stuks van goud, dan een groote gouden beker, die alleen al zeshonderd gram weegt, een gouden flesch, verder nog andere bekens, één van barnsteen, één van zilver.

Daarnaast had een lange koperen sleutel van tien-eenhalven centimeter gelegen, met 'n baard van vijf centimeter, gelijkend op den sleutel van een banksafe.

Schliemann schrijft alles later nauwkeurig op, elk oogenblik van deze opwindende minuten, den sleutel van de kas, zooals hij zich uitdrukt, vergeet hij niet.

Het „paleis van Priamos”, in welks nabijheid de goudschat gevonden werd.

Heeft hij misschien in deze oogenblikken aan zijn verleden gedacht, heeft de sleutel der Trojanen hem wellicht herinnerd aan zijn vroeger leven als koopman, als employé bij B. H. Schröder en Co. of als kantoorbediende bij F. C. Quien, beiden te Amsterdam?

Is in deze momenten de kring van zijn merkwaardig leven gesloten? Van sleutel tot sleutel? Zijn rijkdom, die dit mogelijk gemaakt had, zijn millioenen, zijn onafhankelijkheid, dat alles had nu werkelijk betekenis gekregen.

Besluit

De roman van Schliemann's leven is na de vondst van den schat eigenlijk ten einde.

Wat nu volgt, is niet romantisch meer, nu volgen de rustige jaren van den onderzoeker. Hij is nu een groot man, van wien de verdiensten ten volle erkend worden.

De laatste zeventien jaar van zijn leven verlopen kalm. Aan werk geen gebrek: hij graaft in Mycene, waar hij een welhaast grooteren en belangrijker goudschat ontdekt in de koningsgraven, in Orchomenos, een der oudste steden van Griekenland in Thessalië, waarvan Homeros eveneens den rijkdom roemt, in Tiryns, met zijn geweldige bolwerken, die Pausanias vergelijkt met de pyramiden

van Egypte en waar Hercules geboren werd. Zijn succes in laatstgenoemde plaatsen is misschien nog grooter dan in Troje. Men betwijfelt of de door hem gevonden schat werkelijk de schat van Priamos is en overigens blijkt, dat sommige van zijn conclusies geen steek houden.

Andere archeologen zetten zijn werk later voort, verbeteren het zelfs, maar hij blijft de pionier, die, met ruwe middelen werkend, toch veel tot stand heeft gebracht.

Het wetenschappelijk belang van Mycene is grooter dan dat van Troje, Schliemann's methode is nu minder ruw... maar Troje blijft Troje.

Schliemann reist nu, naar Amerika, den Nijl op, naar Londen. Hij schrijft, werkt, zijn huwelijk met Sophia is zeer gelukkig, na een

dochter, Andromeda, krijgt hij een zoon, dien hij Agamemnon noemt, in Athene bouwt hij een paleis van een huis, op internationale conferenties speelt hij een groote rol, hij wordt ereburger van Berlijn, prins Wilhelm, de latere keizer, geleidt Sophia Schliemann persoonlijk aan tafel, geen eer is te groot voor den vroegeren Amsterdamschen kantoorbediende.

Zijn einde is merkwaardig als zijn leven. Op 25 December 1890 zakt in Napels plotseling een man in elkaar. Hij heeft weliswaar nog niet zijn bewustzijn verloren, maar kan niet spreken. Daar hij geen papieren bij zich heeft, wordt hij naar het stedelijke ziekenhuis gebracht en daar stelt men eerst vast wie hij is... Heinrich Schliemann.

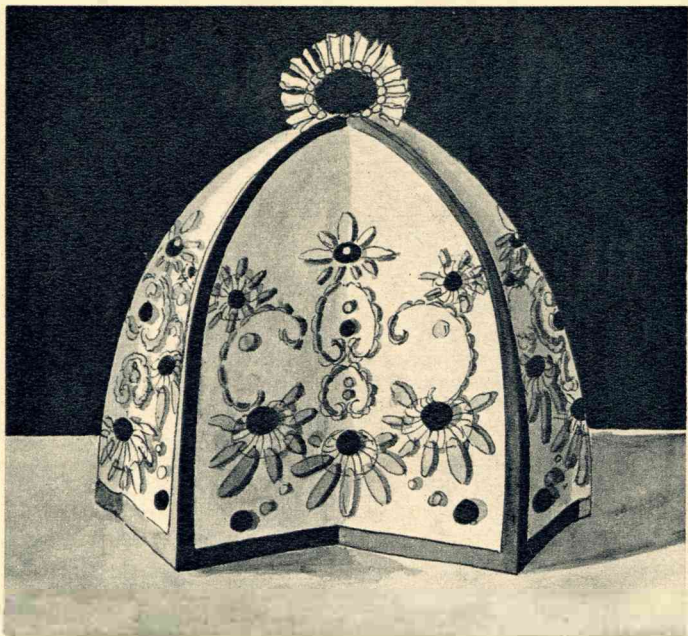
Kort geleden was hij te Halle aan zijn ooren geopereerd, doch ging, tegen het advies van de doktoren in, te vroeg op reis, zijn werk riep hem naar Athene, maar in den trein is een deel van het weefsel, dat nog niet geheel hersteld was, weer ontstoken en de hersenen worden bedreigd.

Schliemann sterft 's morgens 26 December. Zijn medewerker Dörpfeld, de later beroemde archeoloog, die verleden jaar op hoogen leeftijd gestorven is, haalt zijn lichaam uit Napels en brengt het naar Athene, waar hij begraven wordt.

Dikwijls wordt zijn arbeid in latere jaren becritiseerd, soms ook zegt men van hem, dat hij een „goudzoeker”, een „schatgraver” geweest is, dat hij veel heeft bedorven, doch ondanks dat blijft Schliemann een geniale figuur, die in zijn welhaast kinderlijk vertrouwen op Homeros een deel van het verleden van Griekenland heeft blootgelegd, terwijl de geleerden van zijn tijd nog zaten te debatteren of hetgeen de dichter van de Ilias en Odyssee vertelde, niet een legende was, die waarschijnlijk in het geheel niet op waarheid berustte.

De bouwvallen van den grooten muur van Troje.

DEZE GEZELLIGE THEEMUTS MAKEN WE ZELF

Als materiaal voor deze theemuts, een vierkant model, gebruiken wij jute en drie verschillende tinten raffia; nemen we b.v. grijze of natuurlijke jute, dan voldoet de combinatie blauw, blauw-groen en karmijnrood heel goed. Ook natuurlijke raffia op een donkeren ondergrond, b.v. donkerrood of donkerbruin, geeft een mooi effect.

Zooals gezegd, is deze muts vierkant en moeten we dus vier zijanten maken; de helft van één zijkant is hierbij op ware grootte afgebeeld, doch voor de naden moeten we er ongeveer 1 cm bij aanknippen. Langs den geheelen omtrek van ieder deel maken we drie toeren in festonsteek, waarbij we bij den tweeden toer tusschen de st. in de jute insteken en bij den derden toer het platliggend draadje van den tweeden toer meenemen. Op deze wijze krijgen we een stevigen rand. Nu teekenen we het patroon op de jute en borduren de bloempjes en lijnen in platsteek.

Wanneer alle deelen klaar zijn, moeten ze gevoerd en gevuld worden; voor deze vulling kunnen we eventueel een paar laagjes kranten nemen, zoodat we zonder veel kosten toch een aardig resultaat verkrijgen. Nu naaien we de verschillende deelen in elkaar, waarna we boven op de muts een ring bevestigen, waaromheen we franje geknoopt hebben.

STEVIGE SPORTIEVE KOUSSEN

Heerlijk warm zijn deze stevige kousen, die we zoowel voor onze bakvischjes als voor de opgroeiende jongens kunnen maken; in het laatste geval kunnen we er beter sportkousen van maken, door het gedeelte voor de kuit iets korter te breien. De lengte van den voet kunnen we eventueel wijzigen, door het gedeelte vóór den teen al naar wensch korter of langer te breien.

Benodigdheden: ong. 250 gram vierdraads kousenwol en 4 breinaalden zonder knop nr. 8/0.

We zetten 90 st. op, verdeeld over 3 naalden (daar we nu in de rondte gaan breien, spreken we van toeren; iedere toer bestaat

uit 3 naalden) en breien hierboven eerst 4 toeren steeds afwisselend 1 r., 1 av. (r. boven r. en av. boven av.) waarna we verder breien als volgt:

1e, 2e en 3e toer: * 1 r., verdr., 2 av., 4 r., 2 av. Vanaf * steeds herhalen.

4e toer: * 1 r. verdr., 2 av., de 2 volgende st. op een hulpsnaal nemen en deze aan den voorkant van het werk houden, de 2 dan volgende st. r. breien en daarna de 2 st. van de hulpsnaal eveneens r. breien, 2 av. Vanaf * steeds herhalen.

5e, 6e en 7e toer: zie 1e toer.

8e toer: * 1 r. verdr., 2 av., de 2 volgende st. op een hulpsnaal nemen en deze nu aan den achterkant van het werk houden, de 2 volgende st. r. breien, waarna de 2 st. van de hulpsnaal eveneens r., 2 av. Vanaf * steeds herhalen. Deze 8 toeren vormen het patroon en we herhalen ze dus voortdurend. Bij den 86en toer beginnen we met de minderingen voor de kuit.

86e toer: 1 r. verdr., 2 st. av. te zamen breien en den toer in patroon uitbreien tot op 2 st. na en deze 2 st. av. te zamen breien.

Op dezelfde wijze minderen we bij iederen 8en toer, dus bij den 94en, 102en, 110en toer enz., tot we in totaal 18 st. geminderd hebben en we dus nog 72 st. over hebben, terwijl we er voor zorgen, dat het patroontje zoo goed mogelijk doorloopt. Wanneer we in totaal 216 toeren gebreid hebben, beginnen we met den hiel: dezen breien we boven de 36 st., die midden boven de minderingen voor de kuit liggen. Ter versteviging kunnen we bij dit gedeelte voor de stevigheid een draad machinegaren in de kleur van de wol meebreien. We breien 25 naalden in tricotsteek, dus

(Eigen opname)

alle heengaande naalden r. en alle teruggaande naalden av., waarna we beginnen met den kleinen hiel.

1e naald: 20 av., 2 st. av. te zamen breien, 1 av., omkeeren.

2e naald: 6 r., een overhaling (1 st. afhalen, 1 st. r. breien en den afgeh. st. over den gebr. st. halen), 1 r., omkeeren.

3e naald: 7 av., 2 st. av. te zamen breien, 1 av., omkeeren.

4e naald: 8 r., een overhaling, 1 r., omkeeren.

Op deze wijze gaan we verder, tot alle st. gebruikt zijn, waarna we den draad machinegaren afbreken en beginnen met den voet. We verdeelen de st. van den hiel over 2 naalden en nemen op iedere naald 13 kantlussen op; de overige 36 st. nemen we dan op één naald; deze naald is dan de grote naald of de voetnaald. De st. van deze grote naald breien we in patroon, de st. van de beide kleine naalden in tricotsteek, dus steeds recht.

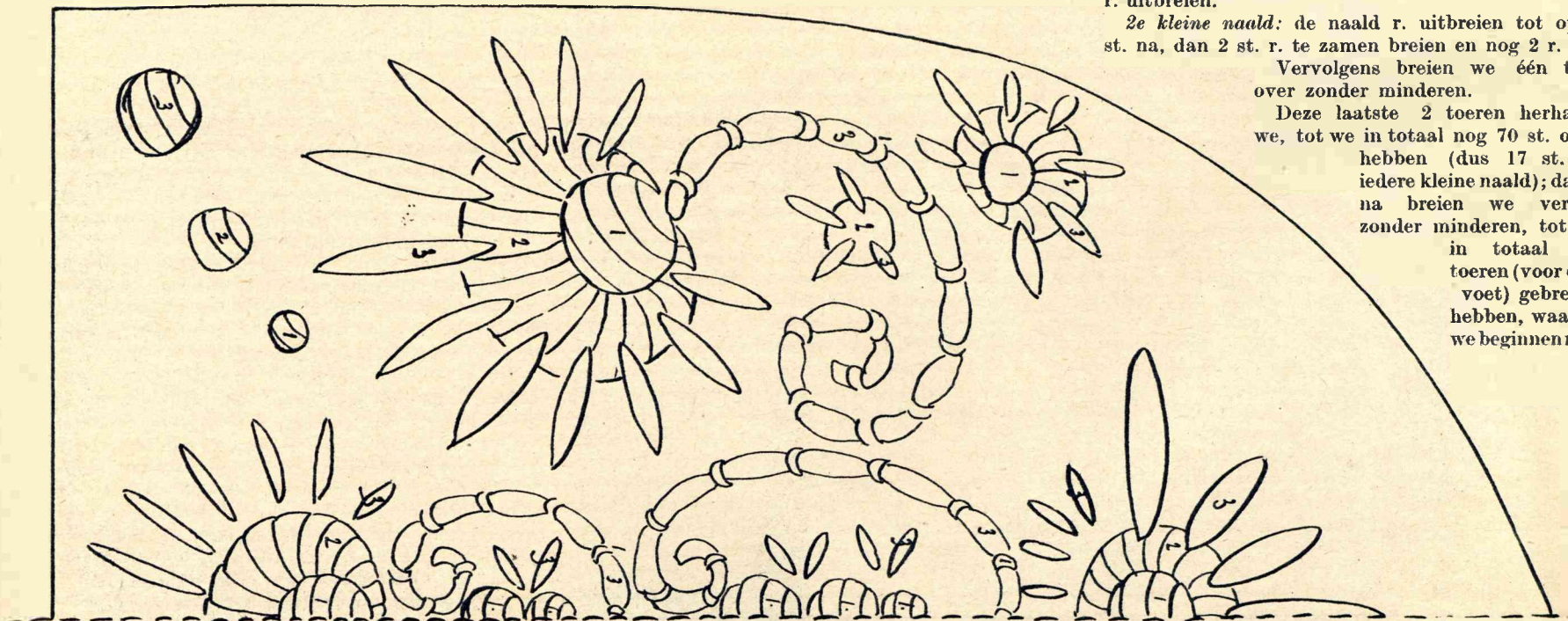
Bij den 2en toer van den voet minderen we bij de 2 kleine naalden als volgt:

1e kleine naald: 2 r., een overhaling en de naald r. uitbreien.

2e kleine naald: de naald r. uitbreien tot op 4 st. na, dan 2 st. r. te zamen breien en nog 2 r.

Vervolgens breien we één toer over zonder minderen.

Deze laatste 2 toeren herhalen we, tot we in totaal nog 70 st. over hebben (dus 17 st. op iedere kleine naald); daarna breien we verder zonder minderen, tot we in totaal 58 toeren (voor den voet) gebreid hebben, waarna we beginnen met

den teen. We breien dan alle naalden, dus ook de groote naald recht, terwijl we nu ook weer ter versteviging een draad machinegaren meebreien.

1e toer van den teen. Groote naald: 2 r., een overhaling, de naald uitbreien tot op 4 st. na, dan 2 st. r. te zamen breien en nog 2 r. Bij de 2 kleine naalden minderen we op dezelfde wijze, dus bij de 1e kleine naald aan het begin en bij de 2e kleine naald aan het einde van de naald.

Nu breien we een toer over zonder minderen.

De laatste 2 toeren herhalen we, tot we nog 46 st. op de naalden hebben, waarna we minderen bij *ieder* toer, tot we nog 16 st. over hebben, dus 8 op de groote en 4 op iedere kleine naald. De st. van de 2 kleine naalden zetten we dan op één naald, draaien het werk om en kanten de st. twee aan twee te zamen af.

De begin- en einddraadjes van het machinegaren hechten we stevig af. Ten slotte persen we de kousen aan den verkeerden kant luchtig onder een vochtigen doek op.

Uit ons Menu

ERWTENSOEP

(4 PERSONEN)

250 g erwten, 2 l water, zout, prei, selderijknoel, 25 g vet of boter, een paar druppels bouillonaroma.

Wasch de erwten en zet ze een nacht met het water te weeken. Zet ze den volgende dag met het weekwater op en laat ze ongeveer 1 uur koken. Voeg er dan de in dunne reepjes gesneden prei en den in blokjes gesneden selderijknoel bij, voeg er tevens het vet of de boter en het zout aan toe en laat de soep nog ongeveer 1 uur koken. Maak de soep op smaak met het bouillonaroma.

VISCHKOEKJES

(4 PERSONEN)

250 g gebakken of gekookte vischresten, 75 g oud brood, $\frac{3}{4}$ dl melk, zout, peper, nootmuskaat, 1 uitje, 50 g vet of boter, gehakte peterselie, paneermeel.

Verwijder de graten uit de visch. Week het brood, dat van de korsten is ontdaan, in kokend water. Druk het

stevig uit en voeg het met het zout, de peper, het nootmuskaat en de melk bij het vischvleesch. Snipper het gewassen uitje en fruit het in wat boter of vet, voeg het met de gehakte peterselie bij de massa en kneed alles tot een smeug geheel. Vorm van dit vischgehakt platte koekjes, wentel ze door paneermeel en bak ze in het heete vet of de boter bruin. Maak de jus af met wat tomatenpuree en een scheutje melk.

AARDAPPELCROQUET- TEN MET KAAS

(4 PERSONEN)

1 kg aardappelen, 100 g geraspte kaas, 1 dl melk, zout, peper, 1 eetlepel gehakte peterselie, paneermeel, papje van bloem en water, frituurvet. Wasch de aardappelen goed schoon en kook ze met weinig water en zout gaar. Stamp ze fijn en vermeng ze met de geraspte kaas, de melk, zout, peper en de fijngehakte peterselie. Vorm van het mengsel croquetten, rol ze door paneermeel, haal ze vervolgens door het papje van bloem en water en rol ze nogmaals door paneermeel. Bak ze in het frituurvet, dat zo lang verhit is, tot er een blauwe damp afslaat, bruin. Laat ze op een vergiet uitlekken.

STAMPPOT VAN ANDIJ- VIE MET RIJST

(4 PERSONEN)

1 kg andijvie, 700 g aardappelen, 250 g rijst, zout, peper, 40 g vet of boter.

Wasch de aardappelen zorgvuldig schoon, snijd ze in stukken en doe ze in een pan. Leg hierop de andijvie, die gewassen, in stukken gesneden en uitgelekt is. Voeg er de gewassen rijst bij en het zout en giet er zo veel water bij tot de aardappelen onder staan. Laat den stamppot zachtjes koken gedurende ongeveer $\frac{1}{2}$ uur. Stamp vervolgens alles door elkaar en maak den stamppot op smaak met vet of boter en peper.

GEPOFTE APPELEN

(4 PERSONEN)

4 groote zoete appelen, 30 g suiker, 2 eetlepel kaneel, boter, 'n scheutje water.

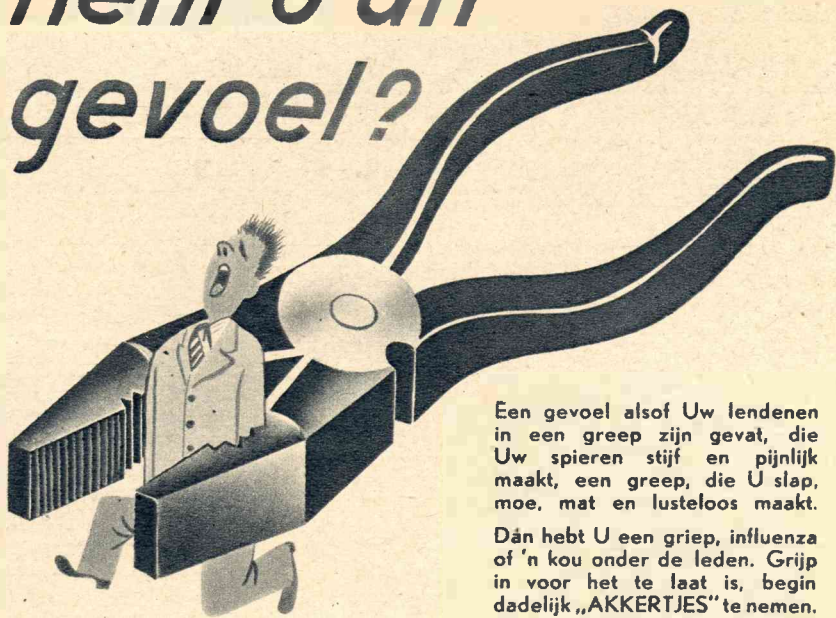
Wasch de appelen goed schoon en boor ze. Zet ze in een vuurvast schotel en vul de opening met een mengsel van kaneel en suiker. Giet een bodempje water in den vuurvast schotel en leg er hier en daar een kluitje boter in. Zet het schoteltje in een matig warmen oven. Giet af en toe op de appelen wat van het vocht en laat het schoteltje ongeveer $\frac{1}{2}$ uur staan. Dien ze warm of koud naar verkiezing.

CORRESPONDENTIE

Mevr. L. M. d. B. te Rotterdam. De weervlekken kunt u verwijderen door ze vochtig te maken met een oplossing van hertschoornzout in warm water. Zoodra de vlekken verdwenen zijn, spoelt u met schoon water. Hertschoornzout kunt u in een drogisterij of apotheek verkrijgen.

Mevr. B. te Delft. Waarschijnlijk bedoelt u stempellak. Dit kunt u verwijderen door het overvloedige lak er af te breken en de vlek daarna met alcohol of spiritus af te wrijven.

Kent U dit gevoel?

Een gevoel alsof Uw lendenen in een greep zijn gevat, die Uw spieren stijf en pijnlijk maakt, een greep, die U slap, moe, mat en lusteloos maakt.

Dan hebt U een griep, influenza of 'n kou onder de leden. Grijp in voor het te laat is, begin dadelijk „AKKERTJES“ te nemen.

„AKKERTJES“ binden den strijd aan tegen die griep-infectie en verdrijven snel de ziektekiemen. „AKKERTJES“ helpen dubbel, het zijn onfeilbare pijn-verdrijvers.

Per doos van 2 stuks - 2 stuivers
Per koker van 13 stuks - 12 stuivers

Neem 'n
„AKKER”TJE
De Nederlandsche Pijnstillers

ANNONCES
BETREFFENDE

GENEESMIDDELEN EN GENEESWIJZEN

worden in dit blad slechts opgenomen, indien zij vooraf voorzien zijn van het stempel „Geen bezwaar“ tegen de plaatsing, afgegeven door de Commissie van Contrôle op de Aanprijzing van Geneesmiddelen en Geneeswijzen, waarvan het Secretariaat is gevestigd:

SEGBROEKLAAN 33 - 's-GRAVENHAGE

Wat zullen we eten?

<i>Zondag:</i>	Baklapjes. Brusselsch lof. Aardappelen. Sagoschoteltje.
<i>Maandag:</i>	Erwtensoup. Wentelteefjes.
<i>Dinsdag:</i>	Aardappelcroquetten met kaas. Gestoofde bieten. Griesmeelvla.
<i>Woensdag:</i>	Stamppot van andij- vie met rijst. Gepofte appelen.
<i>Donderdag:</i>	Groenteragoût. Aardappelen. Macaronischoteltje.
<i>Vrijdag:</i>	Preisoep Vischkoekjes. Sla. Aardappelen.
<i>Zaterdag:</i>	Schotel van savoye- kool met aardap- pelen. Röd gröd.

Voor verkoudheid beschermen
Tegen hoest helpen

reeds **2 Rheila's** meermalen
per dag.

Verkrijgbaar bij Apothekers en Drogisten.

EN TOCH ZIJN ER NIEUWE SNUFJES

Dat vrouwe Mode zich niet heelemaal in een hoekje laat duwen, bewijzen de verschillende plaatjes op deze bladzijde. Als eerste zien we een set van hoed en paraplu, die één geheel vormen met den mantel van lichtgrijze persia-ner. Het hoedje is op het oogenblik welhaast onbetaalbaar, maar geeft dengenen, die nog een ouden kraag of mof hebben liggen, een tip om een nuttig gebruik van hun bezit te maken. Een doodgewone paraplu met een haak en de bontwerker maakt er zoo'n modern exemplaar van, dat elkeen het ons zal benijden, terwijl de modiste het over het algemeen zeer op prijs zal stellen als de vakman het overtrek voor den kwieken matelot ook voor zijn rekening neemt, zoodat zij niets te maken heeft met het moeilijke verwerken van allerlei stukken en brokken.

Als tweede en derde model geven wij het lang niet altijd flatteuze vleermuismodel, de kimonomouw, die sterk door Berlijn gepropageerd wordt, en die, wonderlijk genoeg, ook gedurende den vorigen oorlog glorie-dagen beleefde.

Als vierde een voorbeeld van huisvlijt gedurende lange winteravonden. Zoowel borduurwerk als applicatie doen weer opgeld als garneering voor een op zichzelf eenvoudige jurk en zijn ook uitstekend geschikt om eventueele naadjes bij een vermaakte japon te bedekken.

Ten slotte moeten we ook nog den overrok signaleeren, terwijl het er ook naar uitziet, dat als derde herinnering aan den vorigen oorlog ook de blouses met het over den rok gedragen schootje weer populair zullen worden. Overrokken verslinden uiteraard veel stof, maar dat kan geen bezwaar zijn voor een zóó grillige dame als vrouwe Mode.

(Foto's Panorama)

Voor zware figuren

1619. Eenvoudige japon van gewerkte stof, plooijs op schouder en rug, vierkante hals, lange wijde mouw. Ben. stof: 2.75 m van 140 cm breed.

1620. Japon van effen stof, aangezette rok, met geplooid voor- en achterbaan, in de taille ingezette stukken van fluweel, knoopgarneering. Ben. stof: 3 m van 140 cm breed.

1621. Japon van geruite stof met effen garneering aan hals en voorpand, sluiting met knopen en knoopsgaten. Ben. stof: 2.75 m van 140 cm breed.

1623. Japon van effen stof met kanten schouder- en rugstuk, garneering van zijden biezen. Ben. stof 2.75 m van 140 cm breed.

Verkrijgbaar in de maten 42-44-46-48

Van alle in deze rubriek afgebeelde genummerde costuums, die ontleend zijn aan het mode-album „Winterweelde“, zijn patronen verkrijgbaar tegen de prijs van 50 cts. voor complete, 35 cts. voor mantels en japonnen.

en 20 cts. voor rokken, blouses, kleine avondjassen en kinderkleding. Bij bestelling vooral opgeven 't gewenste maatnummer. Bestellingen kunnen geschieden bij uw agent of bezorger; door girostorting op No. 293631; door toezending van het bedrag per postwissel of in postzegels aan het PATRONENKANTOOR „PANORA“, NASSAUPLEIN 1, HAARLEM waarbij 5 cts. extra voor toezending per post verschuldigd is. Men kan echter de patronen ook afhalen aan het bureau van dit blad.

CORRESPONDENTIE

Mevr. G. te Heiloo. Uw eerste vraag bewijst, dat u het kweken van planten niet onder de knie hebt. U zoudt eens moeten lezen, wat de algemeene regelen zijn voor het verzorgen van kamerplanten in huis. Twee fouten bemerken wij al in uw vraag: „Ik geef ze regenwater“ en „om de 2 à 3 weken wat pokon.“ Waarom dat regenwater? En waarom die regelmaat van dat voeden? Is er dan geen rusttijd voor uw planten? Is dat gietwater wel lauw-warm?

Natuurlijk zijn er verschillende boekwerkjes in den handel, die het verzorgen van bloemen en planten behandelen. Om een volledig inzicht te krijgen, kunt u zich het beste tot een grooten boekhandel wenden, die u er verschillende kan laten zien. Het zou in deze rubriek te ver voeren u de meest gangbare werkjes op te noemen.

Tin kunt u schoonmaken door het te schuren, met fijn tinzand en soda-water. Denkt u er om het metaal steeds in één richting af te schuren om het achterblijven van krassen te voorkomen. Na het schuren poetst u het tin met wat poetsextract op.

Mevr. W. te Amsterdam. Wij raden u aan het vet op te koken met een scheutje sodawater. Daarna zeeft u het vet en kookt het nog een paar maal met een scheutje water op.

Mevr. L. H. S. te Doorn. Wij raden u aan gebroken voorwerpen te plakken met zuiver waterglas, dus zonder toevoeging van water of kandij. Zoodra de breuk met waterglas is ingesmeerd, zet u de andere breuk er op en maakt u het voorwerp vast met een elastiekje of touwtje. U laat het voorwerp eenigen tijd drogen.

M. J. M. d. G. te Amersfoort. Aardappeltaart bereidt u op de volgende wijze:

600 gram aardappelen, 2 afgestreken eetlepels bloem of gemalen rijst, 2 eierdooiers, 30 gram boter, 200 gram suiker, 2 eetlepels melk, een mespuntje kaneel of een paar druppels citroenolie. Kook de aardappelen op de gewone wijze gaar. Wrijf ze door een fijne zeef. Vermeng de massa, wanneer ze volkomen koud geworden is, met de bloem of het rijstemeel, de eierdooiers, de boter, de suiker en het smaakje. Kneed alles door elkaar, roer er ten slotte de melk doorheen en schep er daarna zoo luchtig mogelijk het stijfgeklopte eiwit door. Vul een taartvorm, die met boter bestreken en met bloem bestrooid is met de deegmassa en plaats den vorm in een matig warmen oven. Laat de taart pln. 1 uur bakken tot ze lichtgeel van kleur is en van den rand van den vorm heeft losgelaten. Stort haar op een rooster. Laat haar uitdampen en bestuif haar desverkiezend met wat poedersuiker.

Mevr. C. v. W. te Den Haag. Koffie-extract kunt u op de volgende wijze bereiden: 250 g fijngemalen koffie, 1 liter kokend water, 250 g suiker, nog plm. ½ liter kokend water.

Doe de koffie in een goed gesloten koffiekann en giet er het kokende water op. Laat de koffie minstens twaalf uren zachtjes trekken. Doe de suiker in een ijzeren pannetje, waarin een heel klein beetje water is gedaan. Laat de suiker tot caramel branden en giet er dan, van het vuur, langzaam doch in één scheut, den halven liter kokend water op. Laat de carameloplossing heel even opkoken, voeg er dan de koffie bij, breng de massa opnieuw aan de kook en giet de vloeistof door een fijne zeef, zoodat er niets meer van de koffie achterblijft. Bewaar het extract in kleine, goed gesloten fleschjes.

Maak zelf uw hoestsiroop

Een nieuw recept.

In een kwart liter heet water lost U een eetlepel suiker op. Na afkoeling voegt U hieraan toe 30 gram Vervus (dubbel geconcentreerd), die U bij elken apotheker of drogist kunt verkrijgen. Even goed doorroeren en Uw hoestsiroop is gereed. Eenvoudiger kan het niet! Dosis: volwassenen: een eetlepel; kinderen van 8 tot 12 jaar: een dessertlepel; 3 tot 8 jaar: een theelepel. Na de voornaamste maaltijden en voor het naar bed gaan. Om niet te vergeten 30 gram Vervus (dubbel geconcentreerd) in huis te halen, bevelen wij U aan dit recept uit te knippen.

Lijdt er bij U iemand aan reumatiek?

Neem de proef met deze uitstekende liniment, die U zelf kunt maken.

Rheumatiek- en spierpijn verdwijnt snel met dit goede huismiddeltje. Het is heel eenvoudig klaar te maken en niet duur.

Benodigdheden: een schoone flesch, 15 gram Rheumagie-olie, 85 gr.

terpentijn. Gebruiksaanwijzing: de bestanddeelen goed door elkaar schudden en de pijnlijke plaatsen betten.

De Rheumagie-olie vindt U bij Uw apotheker of drogist; een 15 grams-fleschje kost 66 cent, dus met de terpentijn bent U voor drie kwartjes klaar. Haal het in huis en bewaar dit receptje.

Indien de benodigde terpentijn niet verkrijgbaar is, kunt U een zelfde hoeveelheid brand-spiritus gebruiken.

Zoo klaar met 'n Kant-en-Klaar

No. 1721 voor 20 ct.

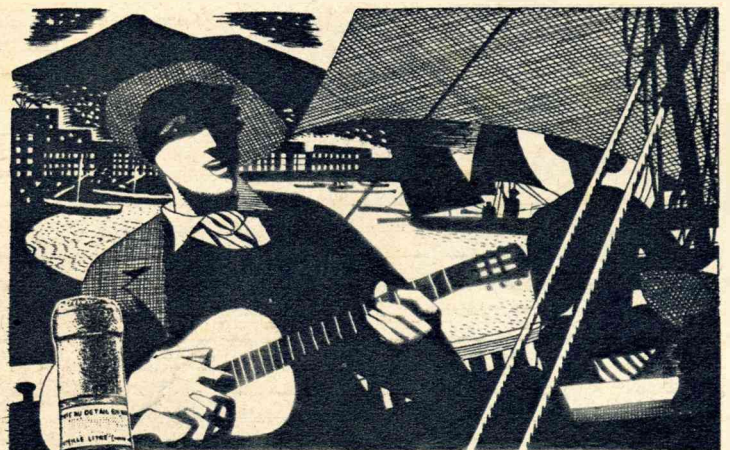
Van dit model kunt U patronen bestellen in de maten 40-42-44-46-48 à 20 ct. plus 5 ct. porto.

Deze mooie blouse, een model uit het modeboek Winterweelde '40-41, kunt ook gij in een wip maken. Hiervoor behoeft gij geen knipcursus te volgen of zelf 'n patroon te vervaardigen. Ook het overtekenen en uitraderen is overbodig. Een Kant-en-Klaarpatroon is direct voor het gebruik gereed en wordt binnen 24 uur uit voorraad geleverd.

Bestellingen kunnen geschieden bij Uw agent of bezorger; door girostorting op no. 293631; door toezending van het bedrag per postwissel of in postzegels aan het onderstaand adres

PATRONENKANTOOR
PANORA

NASSAUPLEIN 1 - HAARLEM

NAPELS

Wie Napels zegt, denkt aan muzikaal genot, aan schilderachtige visschersjongens en hun minneliedjes.... Wie Turijn (Torino) zegt, denkt aan CINZANO, aan het heerlijk aroma van het onovertroffen apéritief.

CINZANO-Vermouth-Torino is gemaakt van den edelsten Italiaanschen wijn, bereid volgens het aloude CINZANO-recept. Laten wij ons verheugen dat wij den echten CINZANO-Vermouth-Torino nog hebben.

CINZANO is goed voor U. U proeft de zon van het Zuiden, de weelde van de wijngaarden rondom Turijn, telkens wanneer U een glas CINZANO aan Uw lippen brengt. Maak er een gewoonte van een glas CINZANO voor tafel te drinken. U hebt een opwekking nodig in deze donkere dagen, maar denk erom, alles wat Vermouth heet is nog geen CINZANO. Eisch daarom vooral de echte

Roode en witte,
prijs fl. 1.75 p. Literflesch.

CINZANO
VERMOUTH TORINO

DAT SMAAKT NAAR MEÉR!

BEDELENDE BEREN
(Foto Z. Kluger)